

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ

Radu UNGUREANU

Valentina DUȚĂ, Daniela FILIP, Elena IONIȚĂ,
Nicoleta NEGURĂ, Angel STĂICULESCU
Marian Ionuț STĂRICĂ, Maria Luiza UNGUREANU,
Radu UNGUREANU, Rodica VELE

RELIGIE

cultul ortodox

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de
înțelegere al elevilor

CLASA a X-a

10

**Cluj Napoca
2025**

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ, Radu UNGUREANU, Valentina DUȚĂ,
Daniela FILIP, Elena IONIȚĂ, Nicoleta NEGURĂ, Angel C.
STĂICULESCU, Marian Ionuț STĂRICĂ, Maria Luiza UNGUREANU,
Rodica VELE

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

CLASA a X-a

AUXILIAR DIDACTIC

Fișe adaptate nivelului de înțelegere a elevilor

Napoca Star
2025

Religie - cultul ortodox, Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor (clasa a X-a)

- a fost aprobat de Ministerul Educației prin OMEN nr. 7326/29.10.2024;
- a primit avizul Patriarhiei Române cu numărul 9.021/03 septembrie 2024;
- realizat conform programei școlare aprobate prin OMEN nr. 5230/01.09.2008.

Referenți științifici:

Prof. Victoria FERESCU: prof. drd. Religie - Cultul Ortodox, Grad I, metodist, formator și mentor ISJ Brăila, Colegiul Național Pedagogic „D. P. Perpessicius” Brăila;

Prof. Teodora VILD: prof. Religie Cultul Ortodox, Grad I, profesor metodist CCD Ialomita, Liceul Pedagogic „M. Basarab” Slobozia, județul Ialomița.

Autori:

Valentina DUȚĂ: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, metodist, Colegiul Național „Barbu Știrbei”, Călărași;

Daniela FILIP: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, metodist CCD Neamț, formator, mentor, Director adjunct-Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Târgu-Neamț;

Elena IONIȚĂ: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, metodist, Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Târgu-Neamț;

Nicoleta NEGURĂ: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, metodist ISJ Iași, formator, mentor, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Iași;

Angel C. STĂICULESCU: Arhidiacon. prof. dr. Religie Cultul Ortodox, grad I, formator, Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Grigorie Teologul”, Craiova, Director, Școala Primară „Anghelos”, Craiova;

Marian Ionuț STĂRICĂ: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, Școala Gimnazială „Octav Băncilă”, Corni, Botoșani;

Ionița TIMIȘ

Vasile TIMIȘ

Maria Luiza UNGUREANU: prof. dr. Religie Cultul Ortodox, grad I, Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, București;

Radu UNGUREANU: prof. dr. Religie Cultul Ortodox, grad I, Școala Gimnazială „Sfântul Nicolae”, București;

Rodica VELE: prof. Religie Cultul Ortodox, grad I, Liceul Teoretic „Petru Rareș”, Tg. Lăpuș, Maramureș.

Tehnoredactor: Maria Luiza UNGUREANU

Machetă: Victoria FERESCU

Finalizarea lecțiilor în *Canva* a fost realizată de Prof. Radu UNGUREANU

©Copyright: Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației Didactica RED. Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din acest auxiliar este interzisă fără acordul scris al Asociației Didactica RED.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Religie - cultul ortodox, Auxiliar didactic. Fișe adaptate nivelului de înțelegere al elevilor (clasa a X-a) Ionița TIMIȘ, Vasile TIMIȘ, Radu UNGUREANU, Valentina DUȚĂ, Daniela FILIP, Elena IONIȚĂ, Nicoleta NEGURĂ, Angel C. STĂICULESCU, Marian Ionuț STĂRICĂ, Maria Luiza UNGUREANU, Rodica VELE

Date de contact Asociația Didactica RED:

Telefon: 0744470643

E-mail: didacticared.20@gmail.com

Web: <https://red-religie.com>

Adresă de corespondență: Cluj-Napoca, str. Piața Unirii Nr. 5

Cuvântul autorilor.....	4
Ghid de utilizare.....	5
Competențe generale și competențe specifice.....	7
Unitatea I - Învățătura de credință	
1. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfințelor moaște	9
2. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfințelor icoane	15
3. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea Sfintei Cruci	21
4. Relația omului cu Dumnezeu - Respectul față de cele sfinte.....	27
<i>Recapitulare</i>	33
<i>Evaluare</i>	34
Unitatea II - Trăirea învățăturii creștine	
1. Responsabilitate creștină - Legea morală a Vechiului Testament (Decalogul) (I).....	36
2. Responsabilitate creștină - Legea morală a Vechiului Testament (Decalogul) (II).....	42
3. Responsabilitate creștină - Legea morală a Noului Testament (Predica de pe munte) (I).....	48
4. Responsabilitate creștină - Legea morală a Noului Testament (Predica de pe munte) (II).....	54
5. Libertate și opțiune - Virtute și păcat	60
6. Libertate și opțiune - Conștiința morală - glasul lui Dumnezeu în om.....	66
<i>Recapitulare</i>	72
<i>Evaluare</i>	73
Unitatea III - Exprimarea învățăturii creștine	
1. Locașurile de cult ale creștinilor - apariție și dezvoltare în contextul culturii universale.....	75
2. Stiluri arhitecturale reprezentative (în lume și în țară)	81
<i>Recapitulare</i>	87
<i>Evaluare</i>	88
Unitatea IV - Spiritualitate și viață creștină	
1. Iubire și dreptate.....	90
2. Rugăciune și reconciliere.....	96
<i>Recapitulare</i>	102
<i>Evaluare</i>	103
Unitatea V - Religiiile lumii	
1. Religii orientale - Hinduismul.....	105
2. Religii orientale - Budismul.....	111
3. Religii orientale - Confucianismul.....	117
<i>Recapitulare</i>	123
<i>Evaluare</i>	124
Unitatea VI - Ortodoxie și cultură națională	
1. Contributia mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale (Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanu)...	126
<i>Recapitulare</i>	132
<i>Evaluare</i>	133
Unitatea VII - Creștinismul și provocările lumii contemporane	
1. Superstiția.....	135
2. Magia	141
3. Astrologia, Numerologia	147
<i>Recapitulare</i>	153
<i>Evaluare</i>	154
<i>Recapitulare finală</i>	155
<i>Evaluare finală</i>	156

Stimați colegi,

Disciplina *Religie*, aliniată demersurilor pedagogice moderne, vine cu un proiect inedit în rândul celorlalte disciplinelor școlare, propunând un Auxiliar cu Fișe adaptate nivelului de înțelegere a elevilor, în cadrul școlilor de masă, asigurându-se că toți elevii, indiferent de nivelul lor de pregătire sau de interese, au șanse egale în a-și forma și dezvolta competențele, dar și de a-și atinge potențialul maxim.

Propunem o abordare pedagogică în cadrul căreia sunt adaptate strategiile de predare cu scopul de a veni în întâmpinarea nevoilor, abilităților, intereselor și stilurilor de învățare diverse ale elevilor. Acest demers presupune personalizarea conținutului și procesului educațional, astfel încât fiecare elev să poată învăța în ritmul și modul care îi sunt cele mai potrivite. A lucra diferențiat înseamnă adaptarea conținuturilor, a metodelor utilizate în timpul predării la nivelul elevilor dintr-o clasă, astfel încât aceștia să poată avea performanță maximă.

Această abordare, la disciplina *Religie*, răspunde particularităților, abilităților și diversității de nevoi ale elevilor. Aceasta permite adaptarea conținutului, itemilor formulați de la simplu la complex, precum și ritmului de învățare divers, în funcție de nivelul de înțelegere și motivație a fiecărui elev, determinând o experiență educațională inclusivă și relevantă.

Prin acest Auxiliar venim în întâmpinarea nevoilor elevilor, dar și al dumneavoastră, stimați profesori, acesta fiind menit să contribuie la creșterea calității actului educațional și să aducă un plus de valoare disciplinei *Religie*. Pentru că fiecare elev este unic și are ritmul lui de dezvoltare, de asimilare, ne dorim ca, prin această lucrare, să venim în sprijinul colegilor profesori pentru a facilita exersarea noțiunilor care trebuie învățate pe parcursul clasei a X-a într-un mod plăcut și variat. Auxiliarul respectă Programul școlar la disciplina *Religie*, aprobată prin OM 5230 /01.09.2008, fiind avizat de Patriarhia Română. În realizarea lui am avut în vedere atingerea competențelor prevăzute de programul școlar.

Prezentul auxiliar se adresează elevilor din cadrul școlilor de masă, fiind recomandat spre utilizare sub îndrumarea profesorilor. Consolidarea fiecărei lecții este concepută sub forma a trei fișe de lucru, intitulate Fișa 1, Fișa 2 și Fișa 3, fiind concepute pe trei niveluri diferite de lucru. Profesorului îi revine misiunea de a selecta fișele, ținând cont de particularitățile individuale ale elevilor și de nevoile acestora de învățare. Fișele conțin itemi de tip obiectiv, semiobiectiv și subiectiv, iar prin rezolvarea lor, în mod diferențiat, avem convingerea că elevii vor fi încurajați și stimulați înspre dezvoltarea competențelor prevăzute în programul școlar.

Exercițiile cu itemi de tip obiectiv au în componență itemi închisi, de tip răspunsuri binare (corect-greșit) / (adevărat-fals), enunțuri cu un singur răspuns corect, răspunsuri corelate (trebuie dusă corespondența între elementele date), etc. Sarcinile de lucru corespunzătoare itemilor de tip semiobiectiv sunt axate pe itemi deschiși, de tip completarea enunțurilor lacunare, răspunsuri la întrebări, etc. În funcție de progresul elevului și de dorința acestuia, profesorul are libertatea de a-i oferi spre rezolvare și celelalte fișe.

La finalul fiecărei unități de învățare propunem o fișă de recapitulare, pentru sistematizarea cunoștințelor însușite, și o fișă de evaluare, în vederea măsurării achizițiilor dobândite. Învățarea și exersarea se face diferențiat, iar evaluarea unitară, deoarece, prin adaptarea conținutului de învățare, profesorul poate să-l ducă pe elev la potențialul lui maxim, exprimat prin evaluarea unitară.

Fișa de evaluare, care conține Baremul de evaluare și notare, este concepută pe aceeași structură a celor trei categorii de itemi, ce cresc gradual în dificultate, oferind posibilitatea tuturor elevilor să obțină nivelul maxim de performanță. Acest instrument de evaluare permite tuturor educabililor posibilitatea de a-și valoriza la maximum nivelul aptitudinal. Dacă în clasă există elevi recunoscuți cu certificat CJRAE/CMBRAE, recomandăm ca predarea să fie făcută diferențiat, respectiv să rezolve doar câte un item de la fiecare exercițiu, cu grad scăzut de dificultate sau să răspundă oral la acele exerciții. Conținutul acestor exerciții este adaptat, astfel încât elevul poate fi evaluat în urma învățării și poate să atingă performanța maximă.

Baremul de notare și de evaluare de la sfârșitul fiecărui unități este structurat astfel: Subiectul I (20 puncte) - punctaj repartizat în mod egal, pe numărul de itemi; Subiectul II (30 puncte) - punctaj repartizat în mod egal, pe numărul de itemi; Subiectul III (40 puncte) - a) 10 puncte repartizate pe primul item (lipsa răspunsului nu se punctează, răspunsul parțial se punctează cu 5 puncte) b) 15 puncte - punctaj repartizat în mod egal, pe numărul de itemi (lipsa răspunsului nu se punctează, răspunsul parțial se punctează cu 5 puncte); c) 15 puncte - punctaj repartizat în mod egal, pe numărul de itemi (lipsa răspunsului nu se punctează, răspunsul parțial se punctează cu 5 puncte).

Dragi elevi,

În clasa a IX - a, ați studiat despre relația omului cu Dumnezeu, exprimată prin adorarea lui Dumnezeu și cinstirea adusă Maicii Domnului și sfinților. Această relație se exprimă atât prin trăirea învățăturii creștine cu responsabilitatea dată de datoriile față de Dumnezeu, față de sine și față de aproapele cât și prin exprimarea învățăturii creștine în pregătirea credinciosului pentru participarea la sfintele slujbe.

Spiritualitatea și viața creștină înseamnă răspunsul la chemarea omului spre asemănarea cu Dumnezeu, comuniunea cu preotul duhovnic, bucuria și responsabilitatea în relație cu semenii și monahismul, ca o formă deosebită de spiritualitate creștină. Creștinul este deschis spre cunoașterea și înțelegerea religiilor lumii, a creațiilor populare, datini și obiceiuri cu origini religioase cât și a contribuției avută de Biserica Ortodoxă la apariția și dezvoltarea învățământului românesc. Pregătirea pentru provocările lumii contemporane se regăsește în modul de înțelegere și atitudine față de adicții, mass-media, viața intimă sau muzică.

În clasa a X - a veți continua aprofundarea relației cu Dumnezeu prin cunoștințe noi despre cinstirea sfințelor moaște, a sfințelor icoane, a sfinței cruci și respectul față de cele sfinte. Trăirea învățăturii creștine presupune cunoașterea legii morale a Vechiului și Noului Testament, ca fundament pentru o manifestare deplină a libertății, a opțiunii dintre virtute și păcat, cu conștiință morală, ca glas al lui Dumnezeu în om.

Trăirea învățăturii exprimată prin existența locașurilor de cult sau stiluri arhitecturale, prin iubire și dreptate, prin rugăciune și reconciliere, îl fac pe creștin un cetățean al lumii, în contact cu diversitatea exprimată de diferite religii orientale. Contribuția mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale este o moștenire valoroasă fiecare creștin ortodox, moștenire care, împreună cu trăirea vie a credinței în comuniunea Bisericii, asigură discernământ, curaj și atitudine față de alte provocări ale lumii contemporane precum superstiția, magia, astrologia și numerologia. Lectura textelor, exercițiile și activitățile practice diferențiate, au menirea de a vă face să asimilați ușor noi cunoștințe prin sistematizare, fixare și aprofundare a celor învățate. Mult succes!

Echipa de autori

Ghid de utilizare

Explorează: întrebări care valorifică experiența elevilor în abordarea conținutului lecțiilor.

Dictionar: explicarea termenilor noi utilizați în lecție, în ordine alfabetică.

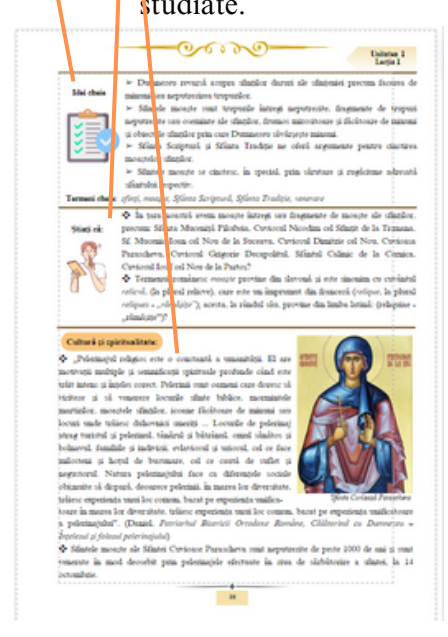
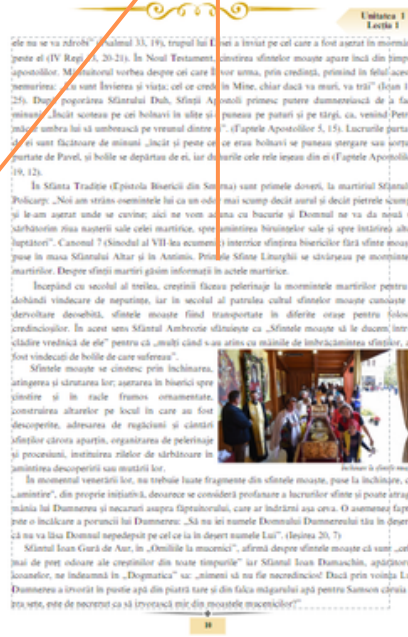
Citat introductiv
Numerotare unitate, lecție și/sau fișă

Conținutul lecțiilor: informații necesare pentru o înțelegere corectă și însușire deplină a temei, abordate din perspectiva competențelor specifice, conform programei școlare în vigoare și însoțite de repere vizuale.

Idei cheie: idei principale desprinse din textul lecției. **Termeni cheie:** cuvinte cheie, din lecție, ce îmbogățesc vocabularul religios al elevului.

Știați că: informații suplimentare, actualizate.

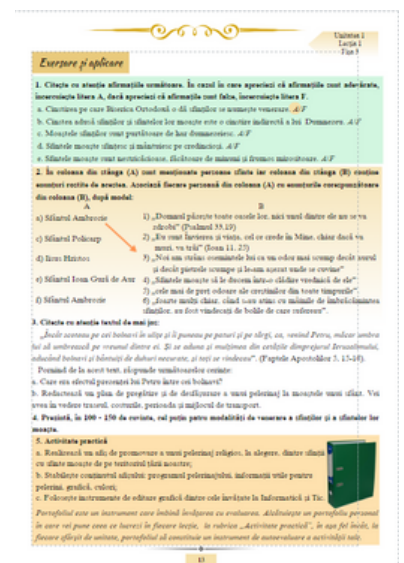
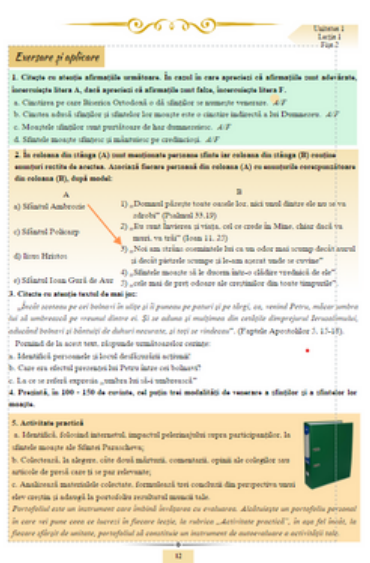
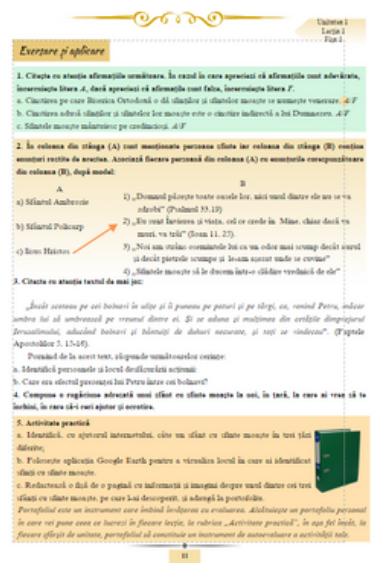
Cultură și spiritualitate: rubrică ce oferă o abordare culturală și spirituală a lecției studiate.

Fișa 1 (nivel elementar): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad ușor de rezolvare.

Fișa 2 (nivel funcțional): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad mediu de rezolvare.

Fișa 3 (nivel de aprofundare): fișă de exerciții, conținând itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi cu grad ridicat de rezolvare.

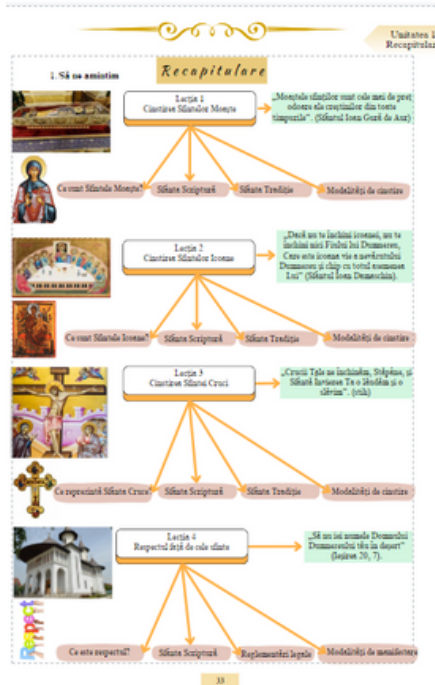

Ghid de utilizare

Recapitulare: Toate unitățile se încheie cu *Recapitulare* sub formă de scheme/hărți conceptuale.

Evaluare: După recapitularea fiecărei unități urmează (Auto)evaluarea care solicită o autoevaluare a elevului cât și o evaluare a profesorului.

Recapitulare finală: Este o reluare schematică a tuturor lecțiilor parcurse pe durata anului școlar.

Evaluare finală: Se realizează prin prezentarea unei activități practice dintre cele desfășurate pe parcursul lecțiilor.

Bibliografie

A. 1. Biblia 2. Actele martirice 3. Anania, Valeriu, Cerurile Oltului 4. Antim Ivireanu, Didahii 5. Antonie Plămădeală, Dascăli de cuget și simțire românească (selectiv) 6. Bălan, Ioanichie, Sfintele moaște din România 7. Braniște, Ene, Braniște, Ecaterina, Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase 8. Carte de rugăciuni 9. Catehism creștin ortodox 10. Drimba, Ovidiu, Istoria culturii și civilizației (selectiv) 11. Evdochimov, Paul, Arta icoanei 12. Sfântul Ioan Damaschinul, Cele trei tratate contra iconoclaștilor (selectiv) 13. Sfântul Ioan Damaschinul, Dogmatica (selectiv) 14. Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei (Predica de pe munte) 15. Nicodim Măndiță, Minunile Sfintei Cruci în viețile sfinților 16. Patericul românesc 17. Poezia română religioasă, I. de la Dosoftei la Nichifor Crainic 18. Sfinți români, apărători ai legii strămoșești 19. Stăniloae, Dumitru, Reflecții despre spiritualitatea poporului român 20. Viețile sfinților

B. <https://ziarullumina.ro/>, <https://doxologia.ro/>, <https://basilica.ro/>, <https://www.trinitas.tv/>, <https://www.crestinortodox.ro/>, <https://www.chilieathonita.ro/>, <https://www.stockfreeimages.com/>

C. Sugestii pentru repertoriul de cântece: 1. Colinde 2. Carte de cântări bisericești 3. Slujbele Sfinților Români din Transilvania și alte cântări religioase

D. Sugestii pentru audiții muzicale: 1. G. Fr. Haendel, Corul „Aleluia”, în Oratoriul Messia 2. H. Berlioz, „Visul unei nopți de Sabat”, în Simfonia fantastică, Op.14 3. J. Haydn, Oratoriul Creațiunea (fragment) 4. L. van Beethoven, „Agnus Dei”, în Missa Solemnis 5. L. van Beethoven, „Oda Bucuriei” (pe un text de Fr. Schiller), în Simfonia a IX-a în Re minor 6. Nicolae Lungu, Liturghia bizantină pe melodii tradiționale ortodoxe române 7. P. I. Ceaikovski, Liturghia 8. „Polihronion pentru Antim Ivireanul” (fragment), în Documente ale culturii vocale în Muntenia, Moldova și Transilvania, Discul nr. II, Corul de cameră „Madrigal” 9. W. A. Mozart, „Lacrymosa”, în Reviem

Competențe generale și specifice

C.G.1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

- CS - 1.1. Argumentarea importanței respectului datorat de creștini celor sfinte*
- CS - 1.2. Identificarea și prezentarea elementelor definitorii ale artei creștin-ortodoxe în contextul integrării acesteia în arta laică românească și în arta creștină universală*
- CS - 1.3. Explicarea argumentată a contribuției mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale și europene*
- CS - 1.4. Identificarea diferențelor dintre spiritualitatea creștină și alte religii, concepții și practici religioase existente în lumea contemporană*

C.G.2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

- CS - 2.1. Utilizarea adecvată a termenilor specifici unui minim vocabular creștin în argumentarea învățăturii de credință ortodoxă*
- CS - 2.2. Elaborarea unor texte (referate, eseuri, articole, etc.) folosind termeni specifici religiei*

C.G.3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

- CS - 3.1. Identificarea și prezentarea unor modele de comportament creștin, în exemplele personalităților biblice și în cele din istoria bisericească românească*
- CS - 3.2. Argumentarea importanței aplicării învățăturilor moralei creștine în contextul social complex, complicat și paradoxal a lumii contemporane*
- CS - 3.3. Explicarea consecințelor pe care le poate avea asupra oamenilor credința în superstiție, magie, astrologie, numerologie*

C.G.4. Aplicarea învățăturii de credință în viața personală și a comunității

- CS - 4.1. Identificarea modalităților concrete de aplicare a virtuților creștine în diferite situații de viață*
- CS - 4.2. Analizarea consecințelor negative a comportamentului care încalcă morala creștină, asupra vieții personale și asupra comunității*
- CS - 4.3. Aplicarea învățăturii despre respectul față de cele sfinte în diferite contexte ale vieții personale sau ale comunității*

C.G.5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

- CS - 5.1. Analizarea contribuției mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale, în contextul istoric respectiv*
- CS - 5.2. Explicarea efectelor pe care le pot avea concepțiile străine spiritualității creștine, asupra formării unei personalități moral-creștine armonioase*
- CS - 5.3. Valorificarea eficientă a cunoștințelor de istorie a religiilor pentru abordarea unei atitudini responsabile, de acceptare a semenilor care împărtășesc alte religii și convingeri morale*

Mântuitorul Iisus Hristos

Unitatea I - Învățătura de credință

<i>I.1. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfintelor moaște</i>	<i>9</i>
<i>I.2. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea sfintelor icoane</i>	<i>15</i>
<i>I.3. Relația omului cu Dumnezeu - Cinstirea Sfintei Cruci</i>	<i>21</i>
<i>I.4. Relația omului cu Dumnezeu - Respectul față de cele sfinte.....</i>	<i>27</i>
 <i>Recapitulare</i>	 <i>33</i>
<i>Evaluare.....</i>	<i>34</i>

„Cinstim moaștele mucenicilor ca să adorăm dumnezeiește pe Cel ai Căruia ucenici sunt și cinstim pe slujitori în așa fel încât cinstirea lor să treacă asupra Stăpânului, Care a zis: Cine vă primește pe voi, pe Mine Mă primește”. (Fericitul Ieronim, *Epistola către Prezbiterul Ruperiu*)

Relația omului cu Dumnezeu Cinstirea sfintelor moaște

Explorează

1. Cum ajunge omul la sfințenie?
2. Care sunt slujbele Bisericii ce împărtășesc creștinului harul divin?
3. Ce înseamnă că omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu?

Sfintele moaște ale Sfintei Cuvioase Parascheva

Prin viața și învățătura Sa, Hristos ni Se descoperă ca modelul suprem de sfințenie. Astfel că, „cel ce iubește pe Hristos, desigur că-L și imită, după putere” (Sfântul Maxim Mărturisitorul). Îl imită prin Duhul Sfânt care revarsă harul divin asupra omului, prin Sfintele Taine. Prin credință, fapte bune și harul dumnezeiesc, omul

ajunge la sfințenie adică, la asemănarea cu Dumnezeu. Cei ce ajung la sfințenie se numesc **sfinți** iar Dumnezeu revarsă asupra lor diverse daruri ale sfințeniei, printre care neputrezirea trupului și facerea de minuni. **Sfintele moaște** sunt trupurile întregi, nedescompuse, fragmente de trupuri nedescompuse sau oseminte ale sfinților, frumos mirositoare și făcătoare de minuni. Harul Duhului Sfânt este prezent în omul sfânt, în timpul vieții, iar după moarte face trupurile sfinților purtătoare de sfințenie. Obiectele care au aparținut sfinților sunt, de asemenea făcătoare de minuni: „Și Dumnezeu făcea, prin mâinile lui Pavel, minuni nemaîntâlnite, încât și peste cei ce erau bolnavi se puneau ștergere sau șorțuri purtate de Pavel, și bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei” (Faptele Apostolilor 19, 11-12).

Cinstirea sfintelor moaște, izvorâtă din venerarea sfinților cărora le aparțin, nu înseamnă idolatrie iar aceste trupuri sfințite nu sunt idoli deoarece cinstim în primul rând pe Dumnezeu care le-a sfințit și apoi pe cei cărora le-au aparținut. Prin cinstirea sfintelor moaște exprimăm într-un mod văzut legătura noastră cu sfinții lui Dumnezeu. Cinstirea sfintelor moaște este, de fapt, **venerare** (cinstire) a sfinților cărora le-au aparținut.

Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție ne oferă argumente pentru cinstirea sau venerarea moaștelor sfinților. Astfel, în Vechiul Testament, aflăm că: „Domnul păzește toate oasele lor, niciunul dintre

Dicționar

antimis - „în loc de masă”; *Bucată pătrată de pânză (sfințită de către episcop) pe care, la Sfânta Liturghie, preotul o întinde pe Sfânta Masă, ca așternut pentru potir și sfintele daruri și care poate ține loc de altar.*

idolatrie - închinare la idoli - chipuri, figuri sau statui reprezentând o divinitate păgână.

ele nu se va zdrobi” (Psalmul 33, 19), trupul lui Elisei a înviat pe cel care a fost așezat în mormânt peste el (IV Regi 13, 20-21). În Noul Testament, cinstirea sfințelor moaște apare încă din timpul apostolilor. Mântuitorul vorbea despre cei care Îl vor urma, prin credință, primind în felul acesta nemurirea: „Eu sunt Învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (Ioan 11, 25). După pogorârea Sfântului Duh, Sfinții Apostoli primesc putere dumnezeiască de a face minuni: „Încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe tărgi, ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei”. (Faptele Apostolilor 5, 15). Lucrurile purtate de ei sunt făcătoare de minuni „încât și peste cei ce erau bolnavi se puneau ștergere sau șorțuri purtate de Pavel, și bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei (Faptele Apostolilor 19, 12).

În Sfânta Tradiție (Epistola Bisericii din Smirna) sunt primele dovezi, la martiriul Sfântului Policarp: „Noi am strâns osemintele lui ca un odor mai scump decât aurul și decât pietrele scumpe și le-am așezat unde se cuvine; aici ne vom aduna cu bucurie și Domnul ne va da nouă să sărbătorim ziua nașterii sale celei martirice, spre amintirea biruințelor sale și spre întărirea altor luptători”. Canonul 7 (Sinodul al VII-lea ecumenic) interzice sfințirea bisericilor fără sfinte moaște puse în masa Sfântului Altar și în Antimis. Primele Sfinte Liturghii se săvârșeau pe mormintele martirilor iar despre sfinții martiri găsim informații în actele martirice.

Începând cu secolul al treilea, creștinii făceau pelerinaje la mormintele martirilor pentru a dobândi vindecare de neputințe, iar în secolul al patrulea, cultul sfințelor moaște cunoaște o dezvoltare deosebită, sfintele moaște fiind transportate în diferite orașe pentru folosul credincioșilor. În acest sens, Sfântul Ambrozie sfătuiește ca „Sfintele moaște să le ducem într-o clădire vrednică de ele” pentru că „mulți când s-au atins cu mâinile de îmbrăcămintea sfinților, au fost vindecați de bolile de care sufereau”.

Sfintele moaște se cinstesc prin închinarea, atingerea și sărutarea lor; prin așezarea în biserici spre cinstire și în racle frumos ornamentate, construirea altarelor pe locul în care au fost descoperite, adresarea de rugăciuni și cântări sfinților cărora aparțin, organizarea de pelerinaje și procesiuni, instituirea zilelor de sărbătoare în amintirea descoperirii sau mutării lor.

Închinare la sfintele moaște

În momentul venerării lor, nu trebuie luate fragmente din sfintele moaște puse la închinare, ca „amintire”, din proprie inițiativă, deoarece este profanare a lucrurilor sfinte și poate atrage mânia lui Dumnezeu și necazuri asupra făptuitorului, care ar avea o astfel de îndrăzneală. O asemenea faptă este o încălcare a poruncii lui Dumnezeu: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui”. (Ieșirea 20, 7)

Sfântul Ioan Gură de Aur, în „Omiliile la mucenici”, afirmă despre sfintele moaște că sunt „cele mai de preț odoare ale creștinilor din toate timpurile” iar Sfântul Ioan Damaschin, apărătorul icoanelor, ne îndeamnă în „Dogmatica” sa: „nimeni să nu fie necredincios! Dacă prin voința lui Dumnezeu a izvorât în pustie apă din piatră tare și din falca măgarului apă pentru Samson căruia îi era sete, este de necrezut ca să izvorască mir din moaștele mucenicilor?”

Idei cheie

- Dumnezeu revarsă asupra sfinților daruri ale sfințeniei precum facerea de minuni sau neputrezirea trupurilor.
- Sfintele moaște sunt trupurile întregi nedescompuse, fragmente de trupuri neputrezite sau oseminte ale sfinților, frumos mirositoare și făcătoare de minuni și obiectele care au aparținut sfinților și prin care Dumnezeu săvârșește minuni.
- Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție ne oferă argumente pentru cinstirea moaștelor sfinților.
- Sfintele moaște se cinstesc, în special, prin sărutare și rugăciune adresată sfântului respectiv.

Termeni cheie: *sfinți, moaște, Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, venerare*

Știi că:

- ❖ În țara noastră avem moaște întregi sau fragmente de moaște ale sfinților, precum: Sfânta Muceniță Filoftea, Sfântul Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Tismana, Sfântul Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Sfânta Cuvioasă Parascheva, Sfântul Cuvios Grigorie Decapolitul, Sfântul Perarh Calinic de la Cernica, Sfântul Cuvios Iosif cel Nou de la Partoș?
- ❖ Termenul românesc *moaște* provine din slavonă și este sinonim cu termenul *relicvă*, (la plural *relicve*), care este un împrumut din franceză (*relique*, la plural *reliques* - *rămășițe*); acesta, la rândul său, provine din limba latină: *reliquiae* - *rămășițe*?

Cultură și spiritualitate

❖ „Pelerinajul religios este o constantă a umanității. El are motivații multiple și semnificații spirituale profunde când este trăit intens și înțeles corect. Pelerinii sunt oameni care doresc să viziteze și să venereze locurile sfinte biblice, mormintele martirilor, moaștele sfinților, icoane făcătoare de minuni sau locuri unde trăiesc duhovnici smeriți (...) Locurile de pelerinaj atrag turistul și pelerinul, tânărul și bătrânul, omul sănătos și bolnavul, familiile și indivizii, evlaviosul și curiosul, cel ce face milostenie și hoțul de buzunare, cel ce caută de suflet și negustorul. Natura pelerinajului face ca diferențele sociale obișnuite să dispară, deoarece pelerinii, în marea lor diversitate, trăiesc experiența unui loc comun, bazat pe experiența unificatoare. În marea lor diversitate, ei trăiesc experiența unui loc comun, bazat pe experiența unificatoare a pelerinajului”. (Daniel, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Călătorind cu Dumnezeu – Înțelesul și folosul pelerinajului*)

Sfânta Cuvioasă Parascheva

❖ Sfintele moaște ale Sfintei Cuvioase Parascheva sunt neputrezite, de peste 1000 de ani, și suntenerate în mod deosebit prin pelerinajele efectuate în ziua de sărbătorire a sfintei, la 14 octombrie.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F, după model:

- a. Cinstirea pe care Biserica Ortodoxă o dă sfinților și sfințelor moaște se numește venerare. **A/F**
- b. Cinstirea adusă sfinților și sfințelor lor moaște este o cinstire indirectă a lui Dumnezeu. **A/F**
- c. Sfintele moaște mântuiesc pe credincioși. **A/F**
- d. Sfintele moaște sunt făcătoare de minuni prin harul lui Dumnezeu. **A/F**

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate persoane sfinte iar coloana din dreapta (B) conține enunțuri rostite de acestea. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu enunțurile corespunzătoare din coloana (B), după model:

A	B
a) Martiriul Sfântului Policarp	1) „Domnul păzește toate oasele lor, niciunul dintre ele nu se va zdrobi” (Psalmul 33, 19)
b) Sfântul Ambrozio	2) „Eu sunt Învierea și viața, cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (Ioan 11, 25).
c) Iisus Hristos	3) „Noi am strâns osemintele lui ca un odor mai scump decât aurul și decât pietrele scumpe și le-am așezat unde se cuvine”.
	4) „Sfintele moaște să le ducem într-o clădire vrednică de ele”.

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

„Încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și îi puneau pe paturi și pe târgi, ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindeau”. (Faptele Apostolilor 5, 15-16).

Pornind de la textul dat, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică persoanele și locul desfășurării acțiunii;
- b. Care era efectul prezenței lui Petru între cei bolnavi?

4. Compune o rugăciune adresată unui sfânt cu sfinte moaște la noi, în țară, la care ai vrea să te închini, în care să-i ceri ajutor și ocrotire.

5. Activitate practică

- a. Identifică, cu ajutorul internetului, câte un sfânt cu sfinte moaște, în trei țări diferite;
- b. Folosește aplicația Google Earth pentru a vizualiza locurile în care ai identificat sfinți cu sfinte moaște.
- c. Redactează o fișă de o pagină cu informații și imagini despre unul dintre cei trei sfinți cu sfinte moaște, pe care l-ai descoperit, și adaug-o la portofoliu.

Portofoliul este un instrument care îmbină învățarea cu evaluarea. Alcătuiește un portofoliu personal în care vei pune ceea ce lucrezi în fiecare lecție, la rubrica „Activitate practică”, în așa fel încât, la evaluarea finală, portofoliul să constituie un instrument de evaluare a activității tale.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F, după model:

- a. Cinstirea pe care Biserica Ortodoxă o dă sfinților se numește venerare. **A/F**
- b. Cinstea adusă sfinților și sfințelor lor moaște este o cinstire indirectă a lui Dumnezeu. **A/F**
- c. Moaștele sfinților sunt purtătoare de har dumnezeiesc. **A/F**
- d. Sfintele moaște sfințesc și mântuiesc pe credincioși. **A/F**

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate persoane sfinte iar coloana din stânga (B) conține enunțuri rostite de acestea. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu enunțurile corespunzătoare din coloana (B), după model:

A	B
a) Sfântul Ambrozie	1) „Domnul păzește toate oasele lor, nici unul dintre ele nu se va zdrobi” (Psalmul 33, 19)
b) Martiriul Sfântului Policarp	2) „Eu sunt Învierea și viața, cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (Ioan 11, 25)
c) Iisus Hristos	3) „Noi am strâns osemintele lui ca un odor mai scump decât aurul și decât pietrele scumpe și le-am așezat unde se cuvine”.
d) Sfântul	4) „Sfintele moaște să le ducem într-o clădire vrednică de ele”.
Ioan Gură de Aur	5) „cele mai de preț odoare ale creștinilor din toate timpurile”.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și îi puneau pe paturi și pe tărgi, ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau”. (Faptele Apostolilor 5, 15-16).

Pornind de la textul dat, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică persoanele și locul desfășurării acțiunii!
- b. Care era efectul prezenței lui Petru între cei bolnavi?
- c. La ce se referă expresia „umbra lui să-i umbrească”.

4. Prezintă, în maximum 100 de cuvinte, cel puțin trei modalități de venerare a sfinților și a sfințelor lor moaște.

5. Activitate practică

- a. Identifică, folosind internetul, impactul pelerinajului asupra participanților, la sfintele moaște ale Sfintei Parascheva;
- b. Colectează, la alegere, câte două mărturii, comentarii, opinii ale colegilor sau articole de presă care ți se par relevante;
- c. Analizează materialele colectate, formulează trei concluzii din perspectiva unui elev creștin și adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Portofoliul este un instrument care îmbină învățarea cu evaluarea. Alcătuiește un portofoliu personal în care vei pune ceea ce lucrezi în fiecare lecție, la rubrica „Activitate practică”, în așa fel încât, la evaluarea finală, portofoliul să constituie un instrument de evaluare a activității tale.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F, după model:

- Cinstirea pe care Biserica Ortodoxă o dă sfinților se numește venerare. A/F
- Cinstea adusă sfinților și sfințelor lor moaște este o cinstire indirectă a lui Dumnezeu. A/F
- Moaștele sfinților sunt purtătoare de har dumnezeiesc. A/F
- Sfintele moaște sfințesc și mântuiesc pe credincioși. A/F
- Sfintele moaște sunt nestrăcioase, făcătoare de minuni și frumos mirositoare. A/F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate persoane sfinte iar coloana din stânga (B) conține enunțuri rostite de acestea. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu enunțurile corespunzătoare din coloana (B), după model:

A	B
a) Sfântul Ambrozie	1) „Domnul păzește toate oasele lor, nici unul dintre ele nu se va zdrobi” (Psalmul 33, 19)
b) Martiriul Sfântul Policarp	2) „Eu sunt Învierea și viața, cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi” (Ioan 11, 25)
c) Iisus Hristos	3) „Noi am strâns osemintele lui ca un odor mai scump decât aurul și decât pietrele scumpe și le-am așezat unde se cuvine”.
d) Sfântul Ioan Gură de Aur	4) „Sfintele moaște să le ducem într-o clădire vrednică de ele”.
e) Sfântul Vasile cel Mare	5) „cele mai de preț odoare ale creștinilor din toate timpurile”.
	6) „foarte mulți chiar, când s-au atins cu mâinile de îmbrăcămintea sfinților, au fost vindecați de bolile de care sufereau”.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și îi puneau pe paturi și pe târgi, ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dinprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau”. (Faptele Apostolilor 5, 15-16).

Pornind de la textul dat, răspunde următoarelor cerințe:

- Care era efectul prezenței lui Petru între cei bolnavi?
 - Redactează un plan de pregătire și de desfășurare a unui pelerinaj la moaștele unui sfânt. Vei avea în vedere traseul, costurile, perioada și mijlocul de transport. Folosește un instrument on line.
- 4. Prezintă, în 100 - 150 de cuvinte, cel puțin patru modalități de venerare a sfinților și a sfințelor lor moaște.**

5. Activitate practică

- Realizează un afiș de promovare a unui pelerinaj religios, la alegere, dintre sfinții cu sfinte moaște de pe teritoriul țării noastre;
- Stabilește conținutul afișului: programul pelerinajului, informații utile pentru pelerini, grafică, culori;
- Folosește instrumente de editare grafică dintre cele învățate la Informatică și Tic.

Portofoliul este un instrument care îmbină învățarea cu evaluarea. Alcătuiește un portofoliu personal în care vei pune ceea ce lucrezi în fiecare lecție, la rubrica „Activitate practică”, în așa fel încât, pentru evaluarea finală, portofoliul să constituie un instrument de evaluare a activității tale.

„Și Cel ce Mă vede pe Mine, vede
pe Cel ce M-a trimis pe Mine.”
(Ioan 12, 45)

Relația omului cu Dumnezeu Cinstirea sfintelor icoane

Cina cea de Taină

Explorează

1. De ce sunt importante imaginile celor dragi?
2. Ce reprezintă o icoană?
3. Ce icoane cunoști?

Imaginea este o reprezentare a unui obiect material sau a unei realități spirituale. Când dorim să ne exprimăm prin imagine, aceasta devine artă. De-a lungul istoriei, omul s-a exprimat, mai ales, prin imagine și prin cuvânt. Pentru că Mântuitorul Iisus Hristos S-a întrupat, a fost văzut și auzit.

Imaginea Sa a devenit „icoană”, iar cuvântul Său „Evanghelie”, adică „veste bună” și învățătură. Pentru creștini, imaginea Mântuitorului Hristos, a Maicii Domnului, a îngerilor și a sfinților sunt imagini sfinte ale unor persoane sfinte și reale. Aceste imagini sfinte le numim **icoane**. De aceea există icoane ale Mântuitorului Hristos, ale Fecioarei Maria, ale îngerilor și ale sfinților.

Prin cinstirea icoanelor mărturisim credința noastră în Iisus Hristos Cel întrupat și în lucrarea Sa sfințitoare și mântuitoare în oameni. Astfel, ne închinăm lui Dumnezeu și cinstim pe sfinții Săi. Icoanele împodobesc casele creștinilor și bisericile, fiind asemenea unor biblii în imagini. În biserică, prin icoanele prezente, avem reprezentată atât Biblia în imagini, cât și o parte a Împărăției cerurilor. Prin cinstirea icoanelor venerăm persoanele sfinte reprezentate pe ele.

Cinstirea icoanelor nu înseamnă idolatrie iar icoanele nu sunt idoli, deoarece nu cinstim obiecte sau persoane imaginare cărora le inventăm puteri supranaturale. Noi nu ne închinăm materialelor din care este alcătuită o icoană ci ne închinăm persoanelor reprezentate în icoane. Icoana nu este fotografie, portret și nici tablou. Portretul sau fotografia înfățișează doar aspectul fizic al unei persoane pe când icoana înfățișează și starea lăuntrică, de sfințenie, a persoanei. Tabloul are funcție decorativă pe când icoana este ca o fereastră spre cer. Cinstirea și respectul față de icoane devine cinstire și respect față de persoanele pictate în icoane, pentru că Mântuitorul Hristos afirmă:

Dicționar

cult - manifestare a sentimentului religios prin rugăciuni și prin acte rituale;

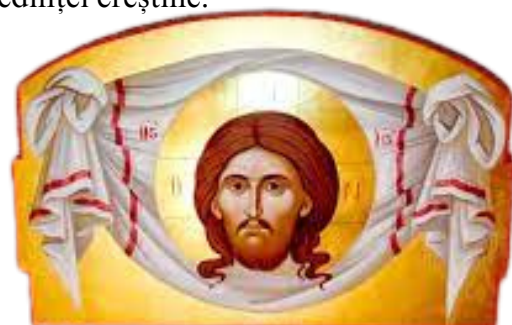
mahramă - bucată de pânză folosită ca basma, batistă, ștergar;

procesiune - cortegiu, convoi, alai (aici, în cinstea unei icoane, sărbători, sfânt);

reprezentare - (aici) înfățișare, reproducere a unui lucru (prin mijloace plastice).

„Și Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine” (Ioan 12, 45). Cultul sfintelor icoane a apărut odată cu minunea întipăririi chipului Mântuitorului pe **mahrama** mironosiței Veronica și prin pictarea de către Sfântul Evanghelist Luca a primei icoane a Fecioarei Maria. Astfel putem înțelege de ce în Vechiul Testament nu existau icoane, deoarece Dumnezeu nu se arătase oamenilor: „(...) Fața Mea însă nu vei putea s-o vezi, că nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască” (Ieșirea 33, 20). Singura reprezentare a unor persoane sfinte cerești întâlnim în cartea Ieșirea (25, 18-22 și 36, 8), unde se relatează că Moise, la porunca lui Dumnezeu, confecționează chipuri de heruvimi la chivotul legii, înaintea cărora se aduceau jertfe și tămâie și se aprindeau candelile (III Regi, 3, 5; Ieșirea 30, 8 și 27, 20-21). Cinstirea sfintelor icoane are putere de **dogmă** fiind hotărâtă de Sinodul al VII – lea ecumenic: „împreună cu imaginea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, în sfintele biserici ale lui Dumnezeu să se pună și cinstitele și sfintele icoane, pictate sau lucrate în mozaic, sau făcute din materii potrivite, pe sfintele vase și veșminte, pe ziduri și lemne, în case și pe drumuri; icoana Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a Preacuratei Stăpânei noastre, Sfânta Născătoare de Dumnezeu, ale cinstiților îngeri și ale tuturor sfinților și dreptilor bărbați”. Necinstirea și lupta împotriva icoanelor se numește **iconoclastm** și este erezie adică învățătură greșită, contrară credinței creștine.

Duminica „Ortodoxiei” este și prima duminică din Postul Sfintelor Paști, dedicată sfintelor icoane. Această duminică amintește de evenimentele din 11 martie 843, de la Constantinopol, când a fost restabilit cultul sfintelor icoane, după o mare prigoană împotriva icoanelor și a creștinilor care cinsteau sfintele icoane. În această prigoană au fost distruse icoane și martirizați creștini.

Sfânta Mahramă

Icoanele utilizate în cult sunt sfințite și astfel icoana este scoasă din întrebuințarea obișnuită. După sfințire, icoana capătă o putere sfințitoare și devine obiect de cult. Rugăciunea de sfințire a icoanei Mântuitorului face referiri la ștergarul trimis lui Avgar de Edesa de Domnul Hristos, Care a imprimat în ștergar nu doar chipul Său, ci și puterea Lui, căci prin atingerea de ștergar s-a vindecat prințul Edesei: „O, Bunule Mântuitor, privește cu milostivire spre noi și spre această icoană și trimite asupra ei binecuvântarea Ta cerească și darul Preasfântului Tău Duh și dă-i ei puterea de a vindeca și de a alunga toate uneltirile drăcești, umple-o pe ea de binecuvântarea și de puterea chipului sfânt și nefăcut de mână, pe care prin alipirea de preacurata față a Fiului Tău preaiubit a dobândit-o cu împlinire. Pentru ca prin ea să fie săvârșite puterile și minunile pentru întărirea dreptei credințe și mântuirea poporului Tău“. Astfel, prin slujba de sfințire se realizează o legătură tainică și harică între icoană și persoana reprezentată.

Cinstirea sfintelor icoane se realizează atât prin sărutarea cât și prin rugăciunea adresată persoanei reprezentate în icoană, dar și prin: procesiuni, pelerinaje, împodobirea caselor și a bisericilor cu ele. Există numeroase icoane „făcătoare de minuni” precum: vindecări, izbăviri de pericole și necazuri, lăcrimare sau izvorâre de mir, întâmplări minunate în situații dificile prin care trec oamenii. Necinstirea icoanelor înseamnă necinstirea persoanelor reprezentate pe ele.

„Dacă nu te închini icoanei, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu, Care este icoana vie a nevăzutului Dumnezeu și chip cu totul asemenea Lui” (Sfântul Ioan Damaschin).

Idei cheie

- Icoanele sunt imagini reale ale Mântuitorului Hristos, ale Maicii Domnului, ale îngerilor și ale sfinților.
- Icoana este ca o fereastră spre cer.
- Cultul sfintelor icoane este la fel de vechi ca și credința creștină și mărturisește credința creștinilor în Întruparea Mântuitorului Iisus Hristos.
- Sinodul al VII – lea ecumenic hotărăște cinstirea sfintelor icoane.
- Cinstirea sfintelor icoane se realizează prin sărutarea, prin rugăciunea adresată persoanei reprezentată în icoană, prin procesiuni sau pelerinaje și prin împodobirea bisericilor cu acestea.

Termeni cheie: icoane, cinstire, mahramă, dogmă, iconoclastism, Duminica Ortodoxiei

Știi că:

- ❖ În Cipru se află icoana Maicii Domnului pictată de Sfântul Evanghelist Luca?
- ❖ Unele icoane ale Maicii Domnului poartă diferite denumiri, după minunile pe care le săvârșesc: Pantanassa (vindecătoare de cancer), Eleovritisa (izvorătoare de ulei), Paramythia (Mângâietoarea), Prodromița (nefăcută de mână omenească) etc?
- ❖ Pictarea unei icoane necesită îndemânare, cunoștințe tehnice și pregătire sufletească?

Cultură și spiritualitate

❖ Icoana are rol artistic deoarece este capabilă să reflecte, în culori și stiluri variate, adevărurile dogmatice ale credinței creștine.

❖ Icoana îndeplinește mai multe funcții: 1. *funcția catehetică* sau didactică. Icoana este Biblia în imagini și simboluri; 2. *funcția contemplativă*. Icoana este o fereastră spre absolut care atrage pe credincioși spre comuniunea cu Dumnezeu întru slavă; 3. *funcția de mijlocire sau harică*. Icoana împărtășește puterea nevăzută a lui Dumnezeu prin mijlocirea celui reprezentat pe ea; 4. *funcția latreutică*. Prin cinstirea icoanei, cinstim pe cel reprezentat pe ea; 5. *funcția educativ-religioasă*. Icoana este un mijloc de trezire,

întreținere și întărire a vieții religioase, iar vederea ei îndeamnă la fapte bune, la practicarea virtuților creștine.

❖ Icoanele sunt o prezență importantă în patrimoniul cultural al unui popor creștin. Ele sunt dovezi istorice ale unei tradiții religioase, ale unor etape istorice, exemple de rigoare, talent, efort și dăruire. Realizarea unei icoane se face după reguli stricte numite *erminii*. Din acest punct de vedere iconarul care realizează icoane dă dovadă de pregătire teoretică și sufletească, de experiență, de talent, de rigoare și de perseverență în lucru.

❖ În cazul Sfintelor Icoane, săvârșitorul minunilor este Dumnezeu Însuși, prin Sfinții Săi. Multe icoane ale Maicii Domnului, dar și ale sfinților sunt făcătoare de minuni.

Pantanassa (Împărăteasa tuturor), icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, vindecătoare de cancer

Exersare și aplicare

1. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu informațiile din coloana B:

A

- 1) Mahrama Domnului Hristos
- 2) Prima icoană a Maicii Domnului
- 3) Heruvimi sculptați la chivotul legii
- 4) Întruparea lui Iisus Hristos

B

- a) Sfântul Evanghelist Luca
- b) Vechiul Testament
- c) mironosița Veronica
- d) icoana nașterii Domnului
- e) icoana Bunei Vestiri

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Ce este o icoană?
- b. Care sunt cele mai cunoscute icoane?
- c. Cum sunt cinstite icoanele?
- d. Care sunt trei argumente scripturistice pentru cinstirea icoanelor?

3. Privește icoana și rezolvă cerințele:

- a. Identifică persoanele reprezentate în icoană;
- b. Enumeră persoanele sfinte din icoană, către care se îndreaptă cinstirea creștinilor.

4. Compune o rugăciune de mulțumire adusă lui Dumnezeu, Maicii Domnului și unui sfânt prin care să exprimi recunoștința și dragostea ta.

5. Activitate practică

- a. Identifică, folosind internetul, 2 icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului sau 2 icoane ale unor sfinți, la alegere, din diferite țări;
- b. Selectează informații și imagini despre icoanele făcătoare de minuni descoperite: localizarea lor geografică, numele bisericii/mănăstirii unde se află icoanele, istoricul acestor icoane, minuni săvârșite de acestea;
- c. Folosește aplicația Google Earth pentru a vizualiza locul în care se găsesc icoane făcătoare de minuni;
- d. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Mahrama Domnului Hristos
- 2) Prima icoană a Maicii Domnului
- 3) Heruvimi sculptați la chivotul legii
- 4) Întruparea lui Iisus Hristos
- 5) Icoane
- 6) Duminica *Ortodoxiei*

B

- a) Sfântul Evanghelist Luca
- b) Vechiul Testament
- c) mironosița Veronica
- d) făcătoare de minuni
- e) icoana nașterii Domnului
- f) zi dedicată sfințelor icoane
- g) pelerinaje

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Ce este o icoană?
- b. Care sunt cele mai cunoscute icoane?
- c. Cum sunt cinstite icoanele?
- d. Care sunt trei argumente scripturistice pentru cinstirea icoanelor?
- e. Ce s-a hotărât la Sinodul al VII - lea ecumenic?

3. Privește icoanele și rezolvă cerințele:

- a. Identifică persoanele reprezentate în icoane;
- b. Enumeră persoanele sfinte, din icoane, către care se îndreaptă cinstirea creștinilor.

4. Elaborează un eseu liber de 200 - 250 de cuvinte, în care să arăți importanța icoanei în cultul creștin, pornind de la următorul citat: „Dacă nu te închini icoanei, nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu, Care este icoana vie a nevăzutului Dumnezeu și chip cu totul asemenea Lui” (Sfântul Ioan Damaschin).

5. Activitate practică:

- a. Formulează trei argumente pentru necesitatea existenței icoanelor în cultul divin și trei argumente pentru cinstirea sfințelor icoane;
- b. Analizează argumentele colectate și prezintă o pledoarie, de 5 minute, pentru cinstirea sfințelor icoane.

**pledoarie - expunere orală făcută de un avocat în fața unei instanțe judecătorești pentru apărarea cauzei uneia dintre părțile implicate în proces*

Exersare și aplicare

1. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Mahrama Domnului Hristos
- 2) Prima icoană a Maicii Domnului
- 3) Heruvimi sculptați la chivotul legii
- 4) Întruparea lui Iisus Hristos
- 5) Icoane
- 6) Duminica *Ortodoxiei*

B

- a) Sfântul Evanghelist Luca
- b) Vechiul Testament
- c) mironosița Veronica
- d) făcătoare de minuni
- e) icoana nașterii Domnului
- f) zi dedicată sfintelor icoane
- g) pelerinaje

2. Privește secțiunea de catapeteasmă de mai jos:

- a. Identifică patru persoane sfinte din patru icoane de pe catapeteasmă;
- b. Descrie elemente specifice din patru dintre icoanele de pe catapeteasmă;
- c. Argumentează necesitatea cinstirii icoanelor reprezentate pe catapeteasmă.

3. Citește textul următor:

„(...) împreună cu imaginea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, în sfintele biserici ale lui Dumnezeu să se pună și cinstitele și sfintele icoane, pictate sau lucrate în mozaic, sau făcute din materii potrivite, pe sfintele vase și veșminte, pe ziduri și lemne, în case și pe drumuri; icoana Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a Preacuratei Stăpânei noastre, Sfânta Născătoare de Dumnezeu, ale cinstiților îngeri și ale tuturor sfinților și dreptilor bărbați” (Dintre hotărârile sinodului al VII – lea ecumenic).

Rezolvă cerința:

- a. Identifică modalitățile de realizare a icoanelor;
- b. Enumeră ordinea cinstirii persoanelor sfinte.

4. Elaborează un eseu liber de 200 - 250 de cuvinte, în care să arăți importanța icoanei în cultul creștin, pornind de la următorul citat: „Portretul sau fotografia înfățișează doar aspectul fizic al unei persoane pe când icoana înfățișează și starea lăuntrică, de sfințenie, a persoanei”.

5. Activitate practică

- a. Realizează un afiș de promovare a unei expoziții de icoane;
- b. Stabilește conținutul afișului: exemple de icoane, informații utile pentru vizitatori, grafică, culori, citate scripturistice;
- c. Folosește instrumente de editare grafică dintre cele învățate la Informatică și Tic;
- d. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

„Crucei Tale ne închinăm Hristoase și
sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim!”
(din cântările Sfintelor Paști)

Relația omului cu Dumnezeu Cinstirea Sfintei Cruci

Explorează

1. Ce este drapelul?
2. Ce elemente creștine poți identifica pe stema țării noastre?
3. Care simbol creștin ne amintește de jertfa Mântuitorului Hristos?

Răstignirea lui Iisus Hristos

Sfânta **Cruce** este cel mai important **simbol** și **obiect de cult** creștin. Crucea a devenit, din instrument de tortură, prin jertfa Mântuitorului Hristos, **altar** de jertfă. Jertfa Mântuitorului pe cruce este o jertfă din iubire pentru eliberarea oamenilor de sub stăpânirea păcatului și o biruință asupra morții și a păcatului. Prin Cruce, Hristos unește cerul cu pământul și-i îmbrățișează pe toți oamenii. Crucea nu poate fi despărțită de Jertfa și Învierea Mântuitorului Hristos. Prin Jertfă și Înviere, crucea, din semn al suferinței devine semn al bucuriei, al iubirii și al luminii Învierii Mântuitorului Hristos. Acest adevăr este arătat de cântările Bisericii: „Crucei Tale ne închinăm Hristoase și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim!”. (Canonul de rugăciune către Sfânta Cruce). Sfânta Cruce are trei semnificații: **obiect sfânt**, **semn de închinare** și **cale** sau misiune de urmat.

În Vechiul Testament, crucea a fost prefigurată de multe ori: „Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ți un șarpe de aramă și-l pune pe un stâlp; și de va mușca șarpele pe vreun om, tot cel mușcat care se va uita la el va trăi” (Numeri 21, 8); „Și i-a zis Domnul: „Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, și însemnează cu semnul crucii (litera «tau», care în alfabetul vechi grec avea forma unei cruci) pe frunte, pe oamenii care gem și care plâng din cauza multor ticăloșii care se săvârșesc în mijlocul lui” (Iezechiel 9, 4) etc.

În Noul Testament, crucea este semnul lui Iisus Hristos, al jertfei mântuitoare, semnul urmăririi Lui și al asumării, de către creștin, a vieții cu toate provocările, necazurile sau suferințele ei. Înțelesul spiritual al crucii implică urmarea lui Hristos și asumarea drumului ales: „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie”.

Dicționar

jertfă - sacrificiu;

canon de rugăciune - colecție tematică de rugăciuni;

a asuma (asumare) - a lua ceva asupra sa, a se angaja să îndeplinească ceva.

(Luca 9, 23) și „(...) mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine, și eu pentru lume!” (Galateni 6, 14). Depărtarea de cruce și de Cel răstignit pe ea este sancționată categoric: „Și cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mine nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 38). Fiind semnul lui Hristos, crucea nu poate fi biruită: „Căci mulți, despre care v-am vorbit adeseori, iar acum vă spun și plângând, se poartă ca dușmani ai Crucii lui Hristos. Sfârșitul acestora este pieirea” (Filipeni 3, 18-19). Sfânta Cruce mai este numită pecetea lui Dumnezeu, lauda creștinilor, altar de jertfă, putere de mântuire, semn sfânt. Cele mai vechi acte martirice arată pe martiri pecetluindu-se cu semnul Sfintei Cruci în clipele dureroase ale judecății și pătimirii lor. Arheologia ne arată cât de des era reprezentat semnul Sfintei Cruci în inscripții, picturi, sculpturi, gravura obiectelor portative (pe relicvarii, bijuterii, lămpi, inele, monede, sigilii etc.), dintre care multe s-au păstrat până azi.

Crucea a fost sfințită prin sângele dumnezeiesc scurs pe ea și a devenit instrument de mântuire, obiect de cinstire, semn distinctiv și motiv de laudă pentru creștini. „Cuvântul crucii pentru cei ce pier este nebunie, iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu” (1 Cor. 1, 18) și, de aceea, cinstirea crucii nu este idolatrie.

Prin jertfa sângeroasă, de pe cruce, Mântuitorul a oprit orice altă jertfă. Singura jertfă Care Se aduce, după Înălțarea Domnului la cer, este jertfa nesângeroasă, de la Sfânta Liturghie, sub forma pâinii și vinului, Trupul și Sângele lui Hristos.

În această privință Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: „Mântuitorul a suferit toate aceste patimi ca să împace prin sângele crucii pe cele din cer și pe cele de pe pământ (Coloseni 1, 20). Din pricina păcatelor eram dușmanii lui Dumnezeu și Dumnezeu hotărâse ca păcătosul să moară. Trebuia să se întâmple una din două: sau ca Dumnezeu, ca Unul ce-Și îndeplinește spusele, să-i omoare pe toți, sau să anuleze hotărârea, ca Unul ce este iubitor de oameni. Totuși privește la înțelepciunea lui Dumnezeu! În trupul răstignit pe lemnul crucii Hristos a luat păcatele, pentru ca prin moartea Lui, noi să murim pentru păcate și să trăim pentru dreptate (I Petru 2, 24). Nu era om de rând Cel ce a murit pentru noi. Nu era o oaie necuvântătoare. Nu era înger numai, ci Dumnezeu întrupat. Nu era atât de mare nelegiuirea păcătoșilor, pe cât de mare era dreptatea Celui care a murit pentru noi”. (Cateheza a XIII - a) Duminica Sfintei Cruci este a treia din Sfântul și Marele Post al Paștilor și a fost rânduită de Biserică la mijlocul Postului Mare pentru a întări duhovnicește pe credincioși în urcușul lor spiritual spre Înviere.

Duminica Sfintei Cruci

Sfânta Cruce se cinstește prin sărutare, închinare la începutul și sfârșitul rugăciunii, așezarea pe biserici, morminte, troițe și prin purtare la piept. Sfânta Cruce nu se poartă ca accesoriu vestimentar și nu este obiect decorativ. Un mod de a exprima prețuirea față de Sfânta Cruce este întrebuințarea deasă a semnelui ei în numeroase împrejurări și momente din viața creștinilor (la deșteptarea din somn, la culcare, la masă, la muncă etc.), zilele dedicate Sfintei Cruci (1 august, 14 septembrie) și cântări: „Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim”. (stih, Canon de rugăciune la Praznicul Înainteașezării scoaterii Sfintei Cruci)

Idei cheie

- Sfânta Cruce este cel mai important simbol și obiect de cult creștin.
- Sfânta Cruce are trei semnificații: obiect sfânt, semn de închinare și cale sau misiune de urmat.
- Sfânta Cruce a fost prefigurată în Vechiul Testament.
- În Noul Testament, Sfânta Cruce este semnul lui Iisus Hristos, al jertfei mântuitoare, semnul urmării Lui și al asumării.
- Sfânta Cruce se cinstește prin sărutare, închinare la începutul și sfârșitul rugăciunii, așezarea pe biserici, morminte, troițe, purtare la piept și cântări.

Termeni cheie: *cruce, simbol, obiect de cult, altar, cale de urmat, obiect sfânt, semn de închinare*

Știi că:

- ❖ Primul contact cu semnul Crucii îl avem la Taina Botezului, ca semn al apartenenței la Hristos Cel Înviat?
- ❖ Fragmente din lemnul sfintei Crucii se găsește și în România la: Schitul de la Păltiniș, Mănăstirea Lupșa din județul Alba, Mănăstirea Căldărușani, Mănăstirea Miclăușeni din județul Iași, Biserica Țigănești și Biserica Sfântul Vasile cel Mare de pe Calea Victoriei din București?

Cultură și spiritualitate

❖ Toate religiile lumii au semne și simboluri cu diferite sensuri. Crucea este un vechi simbol cosmic (dinaintea apariției creștinismului) care reprezenta soarele și armonia contrariilor. Punctul de întretăiere a brațelor ei simboliza centrul universului. Cele patru brațe indicau cele patru puncte cardinale.

❖ Pentru creștini, Sfânta Cruce nu este un simbol mitologic, un obiect magic sau artistic, ci este Altar, pe care Iisus Hristos S-a jertfit, ca să ne mântuiască. De aceea, Sfinții Părinți ai Bisericii ne învață că Sfânta Cruce are trei semnificații: obiect sfânt, semn de închinare și cale de urmat sau misiune.

❖ „Cruce“ vine de la cuvântul latin *crux, crucis*. Romanii se foloseau de trei feluri de cruci: în forma literei T; cu patru brațe (+); crucea Sfântului Andrei, avea forma literei X. Mântuitorul a fost răstignit pe o cruce cu patru brațe. Acest fapt apare în Sfânta Scriptură, la Sfinții Evangheliști Matei (27, 37), Marcu (15, 26), Luca (23, 38) și Ioan (19, 19).

❖ Vorbind despre însemnătatea Sfintei Crucii, Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: „O, creștine, niciun lucru să nu faci, până nu faci semnul Sfintei Crucii, când pleci în călătorie, când începi lucrul, când te duci să înveți carte, când ești singur și când ești cu mai mulți; pecetluiește-ți cu Sfânta Cruce fruntea ta, trupul tău, pieptul tău, inima ta, buzele tale, ochii tăi, urechile tale și toate ale tale să fie pecetluite cu semnul biruinței lui Iisus Hristos asupra iadului. Și nu te vei mai teme atunci de farmece sau descânțece sau de vrăji. Că acelea se topesc de puterea Crucii, ca ceara de la fața focului și ca praful în fața vântului“.

Exersare și aplicare

1. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din cele două coloane cu Sfânta Cruce, după modelul dat:

simbol creștin
 idol
 obiect de cult

simbol al jertfei
 obiect de cult
 asumare

2. Completează spațiile libere, folosind cuvintele dintre paranteze:

„Mântuitorul a suferit toate aceste patimi ca prin sângele crucii pe cele din cer și pe cele de pe pământ (Coloseni 1, 20). Din pricina păcatelor eram dușmanii lui Dumnezeu și Dumnezeu hotărâse ca păcătosul să moară (...) dar privește la lui Dumnezeu! În trupul răstignit pe lemnul Hristos a luat păcatele, pentru ca prin moartea Lui noi să murim pentru păcate și să trăim pentru (I Petru 2, 24)”. (Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheza XIII)
 (să împace, sângele, cer, crucii, înțelepciunea, dreptate)

3. Citește textul:

„Și cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine”. (Matei 10, 38)

- Explică sensul cuvântului *cruce* din textul dat;
- Compune o rugăciune, de 10-15 cuvinte, adresată Mântuitorului Hristos în care să folosești cuvintele *cruce*, *jertfă*, *putere*.

4. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 rânduri despre asumarea crucii în urma lui Hristos. În redactarea textului, trebuie să respecți: construcția unui text de tip argumentativ, structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii, elaborarea propriei argumentări în concordanță cu tema dată, formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

5. Activitate practică

Se cunosc circa 400 de forme de cruci, dintre care următoarele 3 sunt cele mai răspândite: *crucea Tau*, în formă de T (litera greacă Tau); *crucea latină/catolică*, cu 4 brațe inegale și stâlpul vertical mai lung, fiind forma cea mai răspândită la ora actuală; *crucea greacă/ortodoxă*, cu 4 brațe egale, simbol folosit de Crucea Roșie).

- Identifică, folosind internetul, alte 5 tipuri de cruci;
- Selectează trei tipuri de cruci, dintre cele identificate și prezintă - le colegilor;
- Descoperă alte simboluri religioase aparținând diferitelor religii ale lumii;
- Realizează o prezentare PPT sau un colaj cu informațiile descoperite;
- Adaugă, după caz, informațiile descoperite, la portofoliu.

Exersare și aplicare

1. Descoperă variantele corecte din enunțurile date:

- a. Sfânta Cruce este un obiect decorativ.
- b. Jertfa de pe cruce a Mântuitorului a fost o dovadă de putere a lui Dumnezeu.
- c. Cinstirea crucii este idolatrie.
- d. Sfânta Cruce mai este numită pecetea lui Dumnezeu și lauda creștinilor.
- e. Duminica Sfintei Cruci este a doua duminică din Postul Mare.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Ce reprezintă semnul Sfintei Cruci pentru creștini?
- b. Care sunt evenimentele din viața Mântuitorului legate de Sfânta Cruce?
- c. Care sunt două argumente scripturistice pentru cinstirea Sfintei Cruci?
- d. Cum mai este numită Sfânta Cruce?

3. Privește imaginea și răspunde cerințelor:

- a. Identifică trei dintre persoanele prezente în scena răstignirii;
- b. Precizează ce reprezintă crucea pentru cele mai importante trei persoane prezente în imagine;
- c. Enumeră sensurile Sfintei Cruci, pentru creștini.

4. Compune o rugăciune adresată Mântuitorului Iisus Hristos în care să folosești cuvintele: *cruce, mântuitre, Iisus Hristos, Împărăția Cerurilor, jertfă, suferință*.

5. Activitate practică

Sfântul Apostol Andrei a fost „cel întâi chemat“ la misiune de către Mântuitorul Hristos. În cetatea Patras a fost martirizat, răstignit pe o cruce în formă de X, numită în popor „Crucea Sfântului Andrei“. Din anul 1955, Sfântul Apostol Andrei este sărbătorit pe 30 noiembrie, în țara noastră.

- a. Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://basilica.ro/patriarhul-daniel-sfantul-apostol-andrei-parintele-spiritual-al-romanilor-si-ocrotitorul-romaniei/>;
- b. Realizează o investigație despre locurile în care sunt moaște ale Sfântului Andrei și despre momentul venirii sale pe teritoriul Dobrogei;
- c. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Răspunde următoarelor întrebări:

- Ce reprezintă semnul Sfintei Cruci pentru creștini?
- Care sunt sensurile cuvântului *cruce*?
- Care sunt două argumente scripturistice pentru cinstirea Sfintei Cruci?
- Cum mai este numită Sfânta Cruce?

2. Prima coloană conține citate biblice iar a doua coloană conține cuvintele corespunzătoare care lipsesc din citate. Completează spațiile libere cu varianta corectă corespunzătoare fiecărui citat, din enumerările din coloana alăturată:

a. „Căci mulți, despre care v-am vorbit adeseori, iar acum vă spun și plângând, se poartă ca ai Crucii lui Hristos. Sfârșitul acestora este pieirea” (Filipeni 3, 18-19).	a. prieteni, dușmani, indiferenți
b. „Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, și însemnează cu semnul (litera «tau», care în alfabetul vechi grec avea forma unei cruci) pe frunte, pe oamenii care gem și care plâng din cauza multor ticăloșii care se săvârșesc în mijlocul lui” (Iezechiel 9, 4).	b. focului, crucii, legământului
c. „(...) mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine, și eu pentru lume!” (Galateni 6, 14).	c. puterea, crucea, iubirea
	d. credință, iubire, nădejde

3. Citește textul următor și rezolvă cerințele:

„Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-Mi urmeze Mie”. (Luca 9, 23)

- Alcătuiește un text motivațional, de maximum 10 rânduri, despre reziliența creștină în fața provocărilor vieții, ca urmare a lui Hristos și asumare a crucii;
- Prezintă colegilor tăi textul motivațional.

4. Elaborează un eseu liber, de maximum 200 de cuvinte, cu titlul „Crucea este semnul iubirii, al jertfei și al biruinței”, plecând de la textul următor: „Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește. Și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău”. (Troparul Sfintei Cruci)

5. Activitate practică

Sfântul Apostol Andrei a fost „cel întâi chemat” la misiune de către Mântuitorul Hristos. În cetatea Patras a fost martirizat, răstignit pe o cruce în formă de X, numită în popor „Crucea Sfântului Andrei”. Din anul 1955, Sfântul Apostol Andrei este sărbătorit pe 30 noiembrie, în țara noastră.

- Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://basilica.ro/patriarhul-daniel-sfantul-apostol-andrei-parintele-spiritual-al-romanilor-si-ocrotitorul-romaniei/>;
- Realizează o investigație despre locurile în care sunt moaște ale Sfântului Andrei și despre momentul aducerii sfintelor sale moaște, la Iași, în anul 1996, la hramul Sfintei Cuvioase Parascheva;
- Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

„Duhul dumnezeiesc poate lucra prin mijlocirea spiritului omenesc asupra materiei cosmice în general și asupra altor persoane”.
(Pr. Prof. Dumitru Stăniloae)

Relația omului cu Dumnezeu Respectul față de cele sfinte

Explorează

1. Care sunt lucrurile pe care le respecti cel mai mult?
2. Cum ai putea defini *respectul*?
3. A câta poruncă din Decalog ne poruncește să ne cinstim părinții?

pentru un creștin, dovada faptului că înțelege importanța Creatorului, a creației naturale, a lucrurilor care au legătură cu El și a fiecărui om.

Izvorul a toată sfințenia este Dumnezeu, Cel Unul în Ființă și întreit în Persoane. El singur este Sfânt în însăși Ființa Sa. Creația nu este sfântă prin ea însăși dar a primit posibilitatea de a fi sfințită. Timpul, spațiul, materia, împrejurările și momentele vieții omului, natura înconjurătoare sunt importante pentru om. Slujbele, rânduielile și rugăciunile pentru binecuvântarea și sfințirea omului în diferite momente și împrejurări din viața sa, a naturii și a diferitelor lucruri de folos omului, se numesc **ierurgii**. Omul este creat într-un mod aparte de Dumnezeu, fiind cunună a creației. Sfințirea sa se face tot într-un mod aparte. În primul rând omul se sfințește prin cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii. În al doilea rând omul are vocația și porunca de a deveni sfânt, adică de a ajunge la o plinătate, la o umplere a persoanei umane cu Duhul Sfânt. Această stare o dobândește prin manifestarea libertății sale, continuu, spre e a săvârși binele și a se împărtăși de har.

Respectul față de cele sfinte este o urmare firească a înțelegerii că sfințenia este un dar dumnezeiesc necesar mântuirii noastre și se numește cinstire. Respectul sau cinstirea celor sfinte sunt expresii ale adorării lui Dumnezeu, ale recunoștinței pentru purtarea Sa de grijă și ale evlaviei creștine. Cinstirea celor sfinte se manifestă în multe feluri de atitudini ale vieții creștine publice și particulare, prin care creștinul își manifestă credința și își descoperă starea lăuntrică. Din dragoste față de cele sfinte, creștinii, de-a lungul istoriei, au avut de înfruntat persecuții și chiar au devenit

Sfânta Biserică

Dicționar

considerație - condescendență, deferență, respect, stimă;

a reglementa - a supune ceva unor norme sau unui regulament, a stabili raporturi legale, a legaliza; a pune în ordine;

vocație - predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau profesie.

mucenici, pecetluind cu sângele lor moștenirea dată nouă – cinstirea celor sfinte.

Respectul față de **cele sfinte** nu este idolatrie. Dumnezeu Însuși stabilește modul de organizare a cultului divin: obiecte sacre la cartea Ieșirea (cap. 25-27), slujbe, sărbători și veșminte preoțești în aceeași carte (cap. 28, etc). Aceste lucruri sunt revelate de Dumnezeu proorocului Moise pe muntele Sinai și sunt menționate în cartea Ieșirea. Prin Moise, Dumnezeu dă indicațiile necesare pentru construirea Cortului Adunării (Ieșirea cap 26 - 27). Mai târziu, prin Solomon, Dumnezeu va da indicațiile necesare pentru construirea unui templu măreț, în Ierusalim. În Vechiul Testament, poporul evreu respecta cu sfințenie chivotul Legii iar atingerea de el era pedepsită cu moartea.

În biserică, cele mai importante dintre obiecte sunt cele legate de Sfânta Euharistie: sfântul disc, sfântul potir, sfântul antimis, sfântul chivot, steluța, copia, lingurița; de asemenea, se mai folosesc: Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce, cădelnița, miruitorul, cununiile. Tot ce este consacrat Domnului devine sfințit, sfânt și trebuie respectat.

Tot ceea ce are legătură cu cultul divin, biserica cu toate obiectele din ea, slujbele bisericii, slujitorii bisericii și instituția bisericii, trebuie respectat.

Respectul față de Dumnezeu e dovada credinței; respectul față de natură e dovada respectului față de Creator și argument pentru ecologie (**natură**); respectul față de **oameni** este dovada împlinirii poruncii iubirii aproapelui și garanția armoniei dintre oameni și a ocrotirii vieții; respectul față de învățăturile de credință e dovada înțelegerii și garanția comuniunii de credință; respectul față de obiecte care au legătură cu spațiul

Obiecte sfinte din biserică

eclezial este dovada respectului față de Dumnezeu. De asemenea, îngrijirea, conservarea și administrarea tuturor obiectelor de cult și a locașurilor de cult este o dovadă de respect față de cele sfinte. Toate acestea, care au legătură cu Dumnezeu, se cinstesc în numele lui Dumnezeu. Lipsa de respect față de cele sfinte este încălcarea poruncii a III - a din Decalog „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert” (Ieșirea 20, 7).

În societate, respectul indică nivelul de civilizație și de educație al oamenilor. În Sfânta Scriptură, respectul este adeseori amintit deoarece el asigură buna înțelegere, pacea și armonia între oameni: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ (...)”. (Ieșirea 20, 12). Respectul este atitudinea bunelor raporturi de colaborare și iubire practică, față de cei mici, față de cei egali și față de cei superiori, căci fiecare om are demnitatea lui, care cere a fi respectată întrucât este făptura lui Dumnezeu. Felul de a fi al cuiva se cunoaște după cum respectă pe altul și mai ales pe cei mici (I Petru 2, 17; Levitic 19, 14 - 32). În sens mai larg, respectul se manifestă față de simboluri religioase ale altor religii sau simboluri ale unui stat (imnul, stema, steagul și sărbătorile publice) și față de tradițiile unor popoare.

În Biserică, respectul față de cele sfinte este o manifestare a iubirii și a credinței față de Dumnezeu și față de aproapele. Respectul este o modalitate de manifestare a iubirii. „Dragostea nu se poartă cu necuviință” (1 Corinteni 13, 5), scria Sf. Ap. Pavel și, astfel, avem recomandarea după care trebuie să ne comportăm.

Idei cheie

- Respectul este o dovadă de educație, de iubire și de credință.
- Respectul marchează relațiile dintre oameni și de aceea este reglementat legal și biblic.
- Respectul sau cinstirea celor sfinte sunt expresii ale adorării lui Dumnezeu, ale recunoștinței pentru purtarea Sa de grijă și ale evlaviei creștine.
- Respectul față de cele sfinte nu este idolatrie.
- În societate, respectul indică nivelul de civilizație și de educație al oamenilor.
- Respectul este o modalitate de manifestare a iubirii.

Termeni cheie: *respect, iubire, educație, credință, cele sfinte, oameni, natură.*

Știi că:

- ❖ Articolul 29 din Constituția României și articolele 71-75 din Codul civil reglementează relațiile dintre oameni în ceea ce privește respectul față de convingeri religioase, viață privată și libertate?
- ❖ Lipsa de respect față de cele sfinte manifestată prin fapte, vorbe sau atitudini denigratoare se numește *blasfemie*?
- ❖ *Respect* este un substantiv neutru, care provine din latinescul *respectus* (*considerație*)?

Cultură și spiritualitate

- ❖ Noțiunea de *respect* este strâns legată de noțiunea de libertate, de aceea, Constituția România le reglementează:
„(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.
(3) Culele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.
(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă”. (Constituția României, articolul 29, 2 - 4).
- ❖ De asemenea: „(1) Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege”. (Codul civil, articolul 58, 1) Articolele 58 - 81 reglementează, cu privire la persoana umană, următoarele: *Respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente, Drepturile la viață, la sănătate și la integritate ale persoanei fizice, Respectul vieții private și al demnității persoanei umane, Respectul datorat persoanei și după decesul său.*
- ❖ Legile din societate reproduc, în mare măsură, legile dumnezeiești și astfel se confirmă faptul că lumea, creată de Dumnezeu, nu poate funcționa decât potrivit legilor Creatorului său. Nerespectarea sau denaturarea acestor legi are ca efect distrugerea vieții oamenilor, a naturii și mai ales, depărtarea de Dumnezeu, Izvorul vieții și a tot binele. Expresia „cele sfinte” sintetizează tot ceea ce ține de cultul divin și se referă într-un sens mai larg la om, viață și natură, care, de fapt, sunt tot ale lui Dumnezeu.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- Respectul este o atitudine de stimă sau de considerație față de cineva sau ceva. A/F
- Atitudinea de respect este o dovadă de educație, de iubire și de credință. A/F
- Respectul, în societate, nu este un lucru important. A/F
- Respectul sau cinstirea celor sfinte sunt expresii ale adorării lui Dumnezeu. A/F

2. Cel două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) respectul față de natură
- 2) respectul față de oameni
- 3) respectul față de Dumnezeu
- 4) respectul față de cele sfinte
- 5) respectul față de viață
- 6) respectul față de sine

B

- a) împlinirea poruncii iubirii
- b) ecologie
- c) evlavie
- d) adorarea lui Dumnezeu
- e) demnitatea umană
- f) cinstirea chipului lui Dumnezeu în om
- g) libertinaj

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, pentru a formula enunțuri complete:

I. Respectul înseamnă:

- a. apreciere a unei persoane.
- b. atitudine de superioritate față de opinia unei persoane.
- c. aprecierea față de un lucru important.

II. Respectul față de obiectele sfinte se manifestă prin:

- a. sărutare.
- b. neglijare.
- c. așezarea în locuri special amenajate.

III. Respectul față de oameni se manifestă prin:

- a. respectarea legilor.
- b. politețe simulată.
- c. ajutor.

4. Activitate practică

- Realizează o fișă de analiză, împreună cu trei-patru colegi, pentru alineatele articolului 29 din Constituția României, în care să detaliezi conținutul fiecărui articol, într-un text de 10-15 rânduri;
- Corelează articolul 29 din Constituția României cu articolele 71-78 din Codul civil. Prezintă colegilor rezultatul cercetării și organizează o dezbatere într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

Exersare și aplicare

1. Încercuiește intrusul din următoarele enumerări:

- a. respect, apreciere, toleranță, dispreț.
- b. educație, apreciere, respect, superficialitate.
- c. evlavie, credință, profanare, respect.
- d. iubire, credință, respect, blasfemie.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Ce este respectul?
- b. Care articole din legile în vigoare reglementează relațiile dintre oameni în legătură cu respectul și libertatea de conștiință?
- c. Cum se manifestă respectul față de cele sfinte?
- d. Care este argumentul scripturistic pentru cinstirea părinților?

3. Privește imaginea și rezolvă cerința:

- identifică un cuvânt corespunzător fiecărei litere din cuvântul *respect*, care să reprezinte relațiile armonioase dintre oameni și alcătuieste cu aceste cuvinte un text, de 15-20 de rânduri, despre *respect*;

4. Activitate practică

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica s-a născut la 7 octombrie, 1787 în București. Cuviosul Calinic a fost ales stareț al Mănăstirii Cernica, cu voia lui Dumnezeu și a Sfântului Ierarh Nicolae, patronul acestui sfânt locaș, având doar 30 de ani. Sfântul Calinic a fost, de asemenea, și un bun iconom al Mănăstirii Cernica și al celorlalte mănăstiri (Pasărea, Snagov, Căldărușani, Ciorogârla și Poiana Mărului), care erau sub povățuirea sa, arătând prin aceasta respect față de cele sfinte. Spuneau ucenicii Sfântului Calinic că faptele îi erau întocmai după graiul gurii și nu putea nimeni să-i găsească nici un cusur. Că după cum învăța, așa și lucra. Că zice și Mântuitorul: „Să vă fie cuvântul așa, așa și nu, nu!” (Matei 5, 37). Canonizarea Sfântului Ierarh Calinic s-a făcut la 20 octombrie, 1955, sub Patriarhul Justinian al României, iar prăznuirea lui se face la 11 aprilie.

Sfântul Ierarh
Calinic de la Cernica

a. Citește mai mult despre viața acestui sfânt, accesând <https://doxologia.ro/viata-sfantului-ierarh-calinic-de-la-cernica>;

b. Identifică trei trăsături ale sfințeniei la Sfântul Calinic.

Exersare și aplicare**1. Încercuiește variantele corecte pentru a formula enunțuri complete.**

Respectul este o dovadă de:

- a. credință.
- b. educație.
- c. apreciere.

Respectul față de cele sfinte se referă la:

- a. respectarea poruncilor dumnezeiești.
- b. dezinteresul față de locașurile de cult.
- c. aprecierea față de tot ceea ce are legătură cu cultul divin.

2. Completează spațiile libere din enunțurile de mai jos, folosind cuvintele din coloana alăturată:

Ceea ce este ceea ce va continua. Lipsa de invită la lipsă de respect. Una dintre expresiile cele mai înalte ale iubirii este Una dintre cele mai sincere forme de respect este ... cu adevărat ce îți spune celălalt. Dragostea nu e un motiv pentru lipsa de respect. Unul dintre semnele adevărate ale maturității este de a fi în dezacord cu cineva fără să fim lipsiți de respect față de persoana respectivă.

respectul,
să ascuți,
a tolera,
copilăriei,
abilitatea,
limite,
permiți,

3. Citește textul de mai jos:

„În general, termenul de „respect” eu îl asociez cu umanitate. Pentru a reuși să „oferi respect” (cuiva) și „arăți respect” (față de ceva anume – idee, lucru, profesie etc), trebuie să reușești să te împrietenești cu alte abilități socio-emoționale fără de care respectul nu ar fi posibil. Nu poți cere respect de la niște oameni care nu au empatie, nu sunt solidari, nu sunt conștienți de faptul că învățarea este un proces continuu și că au de învățat de la oricine și oricând (știu că nu știu nimic!). Eu cred că poți ajunge la respect doar atunci când reușești să devii conștient de faptul că înainte de a cere, trebuie să oferi.”. (Gelu Dumnică, sociolog)

- Pornind de la textul de mai sus, argumentează, în 15-20 de rânduri, importanța pe care o are respectul în societate, familie și în biserică.

4. Activitate practică

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica s-a născut la 7 octombrie, 1787 în București. Cuviosul Calinic a fost ales stareț al Mănăstirii Cernica și a fost un bun administrator al Mănăstirilor Cernica, Pasărea, Snagov, Căldărușani, Ciorogârla și Poiana Mărului, care erau sub povățuirea sa, arătând prin aceasta respect față de cele sfinte. „Faptele îi erau întocmai după graiul gurii și nu putea nimeni să-i găsească nici un cusur. Că după cum învăța, așa și lucra. Că zice și Mântuitorul: „Să vă fie cuvântul așa, așa și nu, nu!” (Matei 5, 37). Canonizarea Sfântului Ierarh Calinic s-a făcut la 20 octombrie iar prăznuirea lui se face la 11 aprilie.

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica

- a. Citește mai mult despre viața acestui sfânt accesând <https://doxologia.ro/viata-sfantului-ierarh-calinic-de-la-cernica>;
- b. Identifică trei trăsături ale sfințeniei la Sfântul Calinic.

1. Să recapitulăm

Recapitulare

Lecția 1 Cinstirea Sfințelor Moaște

„Moaștele sfinților sunt cele mai de preț
odoare ale creștinilor din toate
timpurile”. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Ce sunt Sfintele Moaște?

Sfânta Scriptură

Sfânta Tradiție

Modalități de cinstire

Lecția 2 Cinstirea Sfințelor Icoane

„Dacă nu te închini icoanei, nu te
închini nici Fiului lui Dumnezeu,
Care este icoana vie a nevăzutului
Dumnezeu și chip cu totul asemenea
Lui” (Sfântul Ioan Damaschin).

Ce sunt Sfintele Icoane?

Sfânta Scriptură

Sfânta Tradiție

Modalități de cinstire

Lecția 3 Cinstirea Sfintei Cruci

„Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și
Sfântă Învierea Ta o laudăm și o
slăvim”. (stih)

Ce reprezintă Sfânta Cruce?

Sfânta Scriptură

Sfânta Tradiție

Modalități de cinstire

Lecția 4 Respectul față de cele sfinte

„Să nu iei numele Domnului
Dumnezeului tău în deșert”
(Ieșirea 20, 7).

Ce este respectul?

Sfânta Scriptură

Reglementări legale

Modalități de manifestare

- > Toate subiectele sunt obligatorii
- > Din oficiu 10 puncte
- > Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

> Punctajul obținut:

SUBIECTUL I (20 puncte)

Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește litera A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește litera F.

- a. Dumnezeu revarsă asupra sfinților daruri ale sfințeniei precum facerea de minuni sau neputrezirea trupurilor. A/F
- b. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție ne oferă argumente pentru cinstirea moaștelor sfinților. A/F
- c. Icoanele sunt imagini reale ale Mântuitorului Hristos, ale Maicii Domnului, ale îngerilor și ale sfinților. A/F
- d. Cinstirea sfintelor icoane se realizează prin sărutarea, prin rugăciunea adresată persoanei reprezentată în icoană și prin procesiuni sau pelerinaje. A/F
- e. Sfânta Cruce are trei semnificații: obiect sfânt, semn de închinare și cale sau misiune de urmat. A/F
- f. Sfânta Cruce se cinsteste prin purtarea ca accesoriu vestimentar și folosirea ca obiect decorativ. A/F
- g. Respectul sau cinstirea celor sfinte sunt expresii ale adorării lui Dumnezeu, ale recunoștinței pentru purtarea Sa de grijă și ale evlaviei creștine. A/F
- h. Respectul este o modalitate de manifestare a iubirii. A/F
- i. Cinstirea sfintelor moaște, a sfintelor icoane, a sfintei cruci și respectul față de cele sfinte se numește venerare. A/F
- j. Cinstirea adusă lui Dumnezeu este absolută și se numește adorare. A/F

SUBIECTUL II (30 puncte)

Identifică, în mozaicul de litere alăturat, șase termeni întâlniți în lecțiile pe care le-ai parcurs în Unitatea 1. Încercuiește sau colorează, la alegere, termenii identificați.

C	R	U	C	E	S	D	F
B	V	B	N	M	S	D	F
I	M	S	F	I	N	T	E
B	O	I	D	D	A	F	R
L	A	C	U	F	D	G	E
I	S	O	M	G	O	H	W
E	T	A	N	H	R	W	Q
V	E	N	E	R	A	R	E
C	B	E	Z	T	R	J	H
A	F	G	E	Z	E	Y	X
S	A	R	U	T	A	R	E
R	E	S	P	E	C	T	R

SUBIECTUL III (40 puncte)

Citește textul:

„Cel care cinsteste pe mucenic cinsteste pe Dumnezeu, pentru Care mucenicul a suferit mucenicia. Cel care se închină apostolului lui Hristos se închină, Celui care L-a trimis pe apostol. Cel care se prosternă în fața Maicii Domnului este evident că aduce cinste Fiului ei ... Dumnezeu rămâne obiectul și țelul adevărat și ultim al cultului nostru. Întreg cultul creștin pornește de la Dumnezeu și sfârșește la Dumnezeu”. (Pr. Prof. Univ. Dr. Ene Braniște, *Liturgica Generală*, vol. I)

Redactează un eseu liber de 200-250 de cuvinte, despre relației omului cu Dumnezeu prin adorare și venerare. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea termenului *venerare*; b) Prezentarea a cel puțin trei modalități de manifestare a venerării; c) Citarea a trei argumente scripturistice despre venerarea sfinților.

Predica de pe munte

Unitatea II - Trăirea învățaturii creștine

1. Responsabilitatea creștină

- a. Legea morală a Vechiului Testament (Decalogul) (I).....36
- b. Legea morală a Vechiului Testament (Decalogul) (II).....42
- c. Legea morală a Noului Testament (Predica de pe munte) (I).....48
- d. Legea morală a Noului Testament (Predica de pe munte) (II).....54

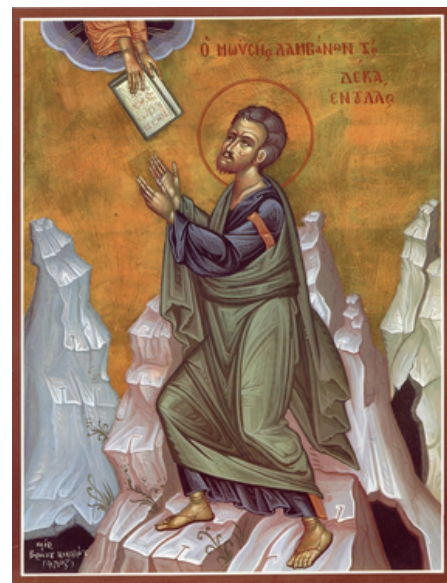
2. Libertate și opțiune

- a. Virtute și păcat60
- b. Conștiința morală - glasul lui Dumnezeu în om.....66

Recapitulare72

Evaluare.....73

„Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește, iar cel ce mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui.”
(Ioan 14, 21)

Moise primind cele zece porunci

Responsabilitatea creștină

Legea morală a Vechiului Testament (I) (Decalogul)

Explorează

1. Ce înseamnă să fii *responsabil*?
2. La ce vă gândiți când auziți cuvântul *lege*?
3. De ce, într-o societate, sunt necesare legile?
4. Cum se mai numesc cele 10 legi date de Dumnezeu, lui Moise?

Lumea lui Dumnezeu este zidită într-o uimitoare armonie pe care Ziditorul a supus-o unor reguli sau legi după care să funcționeze. Lumea fizică și lumea spirituală funcționează conform legilor lui Dumnezeu și orice încălcare a acestor legi produce dezechilibre, cu consecințe directe asupra creației și asupra omului. După același model, omul a gândit legi, după care să funcționeze societatea umană, inspirate din legile sau poruncile lui Dumnezeu. Legile lui Dumnezeu sunt porunci, pentru că îndeplinirea lor nu este opțională ci obligatorie, pentru ca omul și creația să se bucure de armonie și să-și îndeplinească scopul pentru care au fost create. Ele constituie **legea morală** și îndeamnă pe credincioși la **responsabilitate creștină**.

După căderea în păcat a lui Adam și a Evei, prin neascultare și încălcare de poruncă, omenirea s-a îndepărtat de Dumnezeu, Izvorul vieții și al armoniei. Astfel, moartea și suferința au intrat în lumea omului și în creație. Prin poporul evreu, Dumnezeu Tatăl pregătește venirea în lume a lui Dumnezeu - Fiul ca Mântuitor și a lui Dumnezeu - Duhul Sfânt ca Sfințitor. O parte a acestei pregătiri o constituie *Decalogul*.

Decalogul sau cele 10 porunci au fost descoperite de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai, la trei luni după ieșirea poporului evreu din robia egipteană (Ieșirea 20, 1-18). Decalogul este prima și cea mai importantă lege scrisă a Vechiului Testament și face parte din legea mozaică. Prima parte a Decalogului este alcătuită din primele patru porunci din Decalog și se referă la relația omului cu Dumnezeu.

Porunca I: *Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul Egiptului și din casa robiei.*

Dicționar

adorare - atitudine profund religioasă, însoțită de ritual și gesturi, prin care se exprimă dependența și supunerea totală față de Dumnezeu ca Domn atotputernic și atotțiitor, constituind cultul suprem care se cuvine numai persoanelor Sfintei Treimi;
legea mozaică - legea iudaică, legea lui Moise.

Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine! (Ieșirea 20, 2 - 3) Această poruncă amintește evreilor că există un singur Dumnezeu adevărat Căruia I Se cuvine închinare și slujire. El este Cel care S-a făcut cunoscut prin eliberarea lor din robia egipteană și prin minuni. Închinarea adusă lui Dumnezeu se numește **adorare** și se deosebește de cinstirea adusă îngerilor și sfinților. Porunca interzice politeismul. Această poruncă este încălcată de către cei ce se închină idolilor, sunt eretici, cred în superstiții sau practică magia/vrăjitoria. Noi împlinim această poruncă atunci când credem cu adevărat în Dumnezeu - Sfânta Treime, Îl iubim necondiționat și ne punem toată nădejdea noastră în El: „Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt, Treime Sfântă slavă Ție” (Sfântul Ioanichie cel Mare).

Porunca a II - a: *Să nu-ți faci chip cioplit și niciun fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ! Să nu te închini lor, nici să le slujești, că Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu zelos, care pedepsesc pe copii pentru vina părinților ce Mă urăsc pe Mine, până la al treilea și al patrulea neam, și mă milostivesc până la al miilea neam către cei ce mă iubesc și păzesc poruncile Mele!* (Ieșirea 20, 4 - 6).

Prin această poruncă este interzisă închinarea la **idoli** sau **idolatria**, adică la reprezentări personificate ale diverselor lucruri, ale elementelor din natură sau ale personajelor imaginare cărora li se atribuie puteri supranaturale. De asemenea, slăbiciunile sau patimile noastre sufletești pot deveni idoli și ne pot îndepărta de Dumnezeu.

Porunca a III - a: *Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui!* (Ieșirea 20, 7)

Respectul față de Dumnezeu și față de cele sfinte este o poruncă și o dovadă de educație și civilizație. Încălcarea poruncii atrage pedeapsa divină ca un act de dreptate a lui Dumnezeu. Iudeii socoteau o profanare pronunțarea de către muritori a adevăratului nume divin, care era cel de Yahve. Când în citirea cărților sfinte trebuiau să rostească numele lui Yahve, nu-L pronunțau, ci ziceau Adonai (Domn, Stăpân). Numele lui Dumnezeu este pronunțat fără evlavie și uneori chiar în batjocură de unii oameni. Cei credincioși însă sunt îndemnați cât mai des să cheme **numele lui Dumnezeu** în rugăciune, fiind atenți ca, nu cumva, din neluare aminte, să folosească fără evlavie numele Lui.

Tablele Legii

Porunca a IV - a: *Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești. Lucrează șase zile și-ți fă în acelea toate treburile tale, iar în ziua a șaptea este odihna Domnului Dumnezeului tău: Să nu faci în acea zi niciun lucru (...) că în șase zile a făcut Domnul cerul și pământul (...) iar în ziua a șaptea S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Domnul ziua a șaptea și a sfințit-o!* (Ieșirea 20, 8 - 11). Dumnezeu hotărăște ca o zi din săptămână, **ziua de odihnă**, să-I fie consacrată Lui. Această zi, a bucuriei, a odihnei și a recunoștinței față de Dumnezeu, a fost, la evrei, Sabatul sau Sâmbăta. La creștini este Duminica.

Prin Învierea Mântuitorului, Sabatul, ca zi a bucuriei și a recunoștinței, devine Duminica, Ziua Domnului, ca zi a Învierii și a odihnei veșnice în Împărăția lui Dumnezeu. Încălcarea acestei porunci înseamnă necinstirea Domnului, a Învierii Lui și lipsa de recunoștință față de jertfa Lui.

Idei cheie

- Legile lui Dumnezeu sunt porunci care, prin împlinirea lor, asigură păstrarea nealterată a creației, armonia între oameni și comuniunea între oameni și Dumnezeu.
- Primele patru porunci reglementează relațiile dintre Dumnezeu și oameni; există un singur Dumnezeu adevărat Căruia I Se cuvine adorare, sunt interziși idoli, numele lui Dumnezeu este sfânt și trebuie respectat împreună cu ziua de odihnă în numele Lui.

Termeni cheie: *legea morală, responsabilitate creștină, decalog, porunci, adorare, idoli, idolatrie, respect, numele lui Dumnezeu, ziua de odihnă.*

Știi că:

- ❖ Filosoful Pitagora considera numărul zece sacru, pentru că era suma dintre unu, doi, trei și patru: cifra 1 însemna existența, cifra 2 simboliza creația, cifra 3 simboliza viața, iar cifra 4 reprezenta elementele: pământ, aer, foc și apă laolaltă?
- ❖ Pe Muntele Sinai, locul primirii de către Moise a celor 10 porunci, se află Mănăstirea Sfânta Ecaterina unde se află moaștele Sfintei Ecaterina și a doua cea mai mare colecție de manuscrise creștine din lume, după Vatican?

Cultură și spiritualitate

❖ *Decalogul* face parte din cartea *Ieșirea*, din Vechiul Testament, al cărei autor este Moise. Ea constituie al doilea volum al Pentateuhului, cele cinci cărți ale lui Moise fiind *Facerea*, *Ieșirea*, *Leviticul*, *Numerii* și *Deuteronomul*. În carte se specifică, de trei ori, despre faptul că Moise, sub îndrumarea lui Dumnezeu, a scris cartea *Ieșirea* (*Ieșirea* 17, 14; 24, 4; 34, 27). *Ieșirea* a fost scrisă în pustiul Sinai în jurul anului 1512 î. Hr., după ce fiii lui Israel au ieșit din Egipt. Numele grec *Exodul* indică faptul că această carte descrie *Exodul* – *Ieșirea* fiilor lui Israel din Egipt (din robia egipteană). Cartea reletează cum, fiii lui Iacov, un trib mic de păstori, au devenit poporul ales de Dumnezeu.

❖ Moise este considerat un profet dintre cei mai însemnați în toate cele trei mari religii monoteiste: iudaismul, creștinismul și islamul. Evreii îl numesc Moșé Rabenu („Moise, Învățătorul nostru” și este cel care a primit *Legea divină* (*Tora*) pe Muntele Sinai și fondatorul iudaismului. Din acest motiv, iudaismul mai este numit și mozaism, după Moise. Numele *Moise* este de origine egipteană, însemnând pur și simplu „fiul lui...”, de exemplu Ramses înseamnă „fiul zelui Ra”. Biblia îl numește „scos din” (apă) dar și „cel care-și scoate poporul din...”.

❖ Sfântul Proroc Moise este sărbătorit pe data de 4 septembrie.

Peninsula Sinai

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. Dumnezeu a supus lumea creată de El unor reguli sau legi după care să funcționeze. *DA/NU*
- b. Orice încălcare a legilor lui Dumnezeu produce dezechilibre asupra creației și omului. *DA/NU*
- c. Legile lui Dumnezeu sunt porunci iar îndeplinirea lor este opțională și nu obligatorie. *DA/NU*
- d. Legile gândite de om funcționează după modelul legilor lui Dumnezeu. *DA/NU*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și explicația lor. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.
- 2) Să nu-ți faci chip cioplit.
- 3) Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert.
- 4) Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești.

B

- a) repausul pentru odihnă
- b) cinstirea părinților
- c) interzice idolatria
- d) adorarea lui Dumnezeu
- e) cinstirea lui Dumnezeu

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, din următoarele enunțuri;

I. Prima poruncă din Decalog se referă la:

- a. idolatrie;
- b. cinstirea adevăratului Dumnezeu;
- c. respectarea zilei de odihnă.

III. A treia poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea numelui lui Dumnezeu;
- b. adorarea idolilor;
- c. respectul față de cele sfinte.

II. A doua poruncă din Decalog se referă la:

- a. oprirea închinării la idoli;
- b. adorarea idolilor;
- c. recunoașterea Dumnezeului Celui adevărat.

IV. A patra poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea zilei de odihnă;
- b. respectarea numelui lui Dumnezeu;
- c. idolatrie.

4. Prezintă, în maximum 100 de cuvinte, patru modalități, conform primelor patru porunci din Decalog, prin care oamenii își pot sfinți viața, pornind de la îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău” (Matei 22, 37).

5. Activitate practică

- a. Realizează o fișă de caracterizare a Sfântului Proroc Moise;
- b. Vei avea în vedere: importanța personalității profetului Moise, însușirile morale și impresia pe care ți-a creat - o;
- c. Află mai multe informații despre Sfântul Proroc Moise, cu ajutorul internetului sau a colecției de cărți “Viețile sfinților” - luna Septembrie sau accesând <https://www.crestinortodox.ro/sfinti/sfantul-proroc-moise-155267.html>;
- d. Adaugă la portofoliu rezultatul acivității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. Dumnezeu a supus lumea creată de El unor reguli sau legi după care să funcționeze. DA/NU
- b. Orice încălcare a legilor lui Dumnezeu produce dezechilibre asupra creației și omului. DA/NU
- c. Legile lui Dumnezeu sunt porunci iar îndeplinirea lor este opțională și nu obligatorie. DA/NU
- d. Legile gândite de om funcționează după modelul legilor lui Dumnezeu. DA/NU
- e. Cele 10 porunci au fost descoperite de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai. DA/NU

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și explicația lor. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.
- 2) Să nu-ți faci chip cioplit.
- 3) Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert.
- 4) Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești.

B

- a) repausul pentru odihnă
- b) cinstirea părinților
- c) interzice idolatria
- d) adorarea lui Dumnezeu
- e) cinstirea lui Dumnezeu

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, din următoarele enunțuri:

I. Prima poruncă din Decalog se referă la:

- a. idolatrie;
- b. cinstirea adevăratului Dumnezeu;
- c. respectarea zilei de odihnă.

II. A doua poruncă din Decalog se referă la:

- a. oprirea închinării la idoli;
- b. adorarea idolilor;
- c. recunoașterea Dumnezeului Celui adevărat.

III. A treia poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea numelui lui Dumnezeu;
- b. adorarea idolilor;
- c. respectul față de cele sfinte.

IV. A patra poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea zilei de odihnă;
- b. respectarea numelui lui Dumnezeu;
- c. idolatrie.

4. Prezintă, în 100 - 150 de cuvinte, modul în care putem împlini prima poruncă din Decalog, pornind de la cuvintele: „Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: Omul Iisus Hristos, Care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, mărturia adusă la timpul său”. (1 Timotei 2, 5-6).

5. Activitate practică

- a. Realizează o fișă de caracterizare a Sfântului Proroc Moise;
- b. Vei avea în vedere: importanța personalității profetului Moise, însușirile morale, misiunea sa și impresia pe care ți-a creat-o;
- c. Află mai multe informații despre Sfântul Proroc Moise, cu ajutorul internetului sau a colecției de cărți „Viețile sfinților” - luna Septembrie sau accesând <https://www.crestinortodox.ro/sfinti/sfantul-proroc-moise-155267.html>;
- d. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. Dumnezeu a supus lumea creată de El unor reguli sau legi după care să funcționeze. *DA/NU*
- b. Orice încălcare a legilor lui Dumnezeu produce dezechilibre asupra creației și omului. *DA/NU*
- c. Legile lui Dumnezeu sunt porunci iar îndeplinirea lor este opțională și nu obligatorie. *DA/NU*
- d. Legile gândite de om funcționează după modelul legilor lui Dumnezeu. *DA/NU*
- e. Cele 10 porunci au fost descoperite de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai. *DA/NU*
- f. Decalogul este prima și cea mai importantă lege scrisă a Vechiului Testament. *DA/NU*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și explicația lor. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.
- 2) Să nu-ți faci chip cioplit.
- 3) Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert.
- 4) Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești.

B

- a) repausul pentru odihnă
- b) cinstirea părinților
- c) interzice idolatria
- d) adorarea lui Dumnezeu
- e) cinstirea lui Dumnezeu

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, pentru a formula enunțuri complete:

I. Prima poruncă din Decalog se referă la:

- a. idolatrie.
- b. cinstirea adevăratului Dumnezeu.
- c. respectarea zilei de odihnă.

II. A doua poruncă din Decalog se referă la:

- a. oprirea închinării la idoli.
- b. adorarea idolilor.
- c. recunoașterea Dumnezeului Celui adevărat.

III. A treia poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea numelui lui Dumnezeu.
- b. adorarea idolilor.
- c. respectul față de cele sfinte.

IV. A patra poruncă din Decalog se referă la:

- a. respectarea zilei de odihnă.
- b. respectarea numelui lui Dumnezeu.
- c. idolatrie.

4. Prezintă, în 150 - 200 de cuvinte, modul în care putem împlini prima poruncă din Decalog, pornind de la cuvintele: „Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: Omul Iisus Hristos, Care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, mărturia adusă la timpul său”. (1 Timotei 2, 5-6).

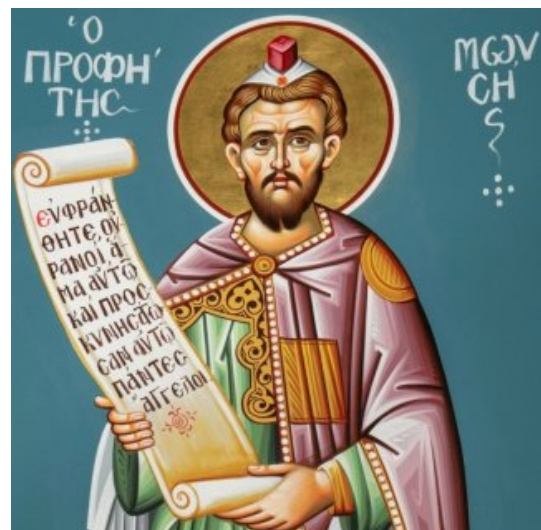
5. Activitate practică

- a. Realizează o fișă de caracterizare a Sfântului Proroc Moise;
- b. Vei avea în vedere: importanța personalității profetului Moise, însușirile morale, misiunea sa și impresia pe care ți-a creat-o;
- c. Află mai multe informații despre Sfântul Proroc Moise, cu ajutorul internetului sau a colecției de cărți „Viețile sfinților” - luna Septembrie sau accesând <https://www.crestinortodox.ro/sfinti/sfantul-proroc-moise-155267.html>;
- d. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

„De Mă iubiți, păziți poruncile Mele.” (Ioan 14, 15)

Responsabilitatea creștină Legea morală a Vechiului Testament (II) (Decalogul)

Sfântul Proroc Moise

Explorează

1. Pe cine iubești cel mai mult?
2. Care este cel mai mare dar al omului?
3. Ce este minciuna?
4. Ce este furtul?
5. Cum se poate bucura omul de viață?

A doua parte a Decalogului este alcătuită din ultimele șase porunci și se referă la relații interumane.

Porunca a V - a: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeul tău ți-l va da ție!* (Ieșirea 20, 12). Respectul și iubirea față de **părinți** este o lege înscrisă în sufletul omului fiind prezentă în diferite culturi și religii ale lumii. Prin părinți, în mod

deosebit, Dumnezeu dăruiește viață copiilor și, de aceea, între părinți și copii există o legătură spirituală și biologică. Agresiunea verbală sau fizică, neglijarea, disprețul, exploatarea sau părăsirea părinților constituie încălcări ale acestei porunci. Cinstirea părinților se realizează prin ascultare, respect, iubire, ajutor la nevoie, mângâiere în suferință și la bătrânețe. Această cinstire este o formă de recunoștință față de ei și o manifestare a credinței în Dumnezeu. Ea se întinde și asupra celor care, de-a lungul vieții, ne sunt ca niște părinți: învățători, profesori, preoți, nașii de botez sau de cununie.

Porunca a VI - a: *Să nu ucizi!* (Ieșire 20, 13) **Viața** este darul lui Dumnezeu și o minune. Nimeni și nimic nu trebuie să pună în pericol viața sau să o distrugă. Prin această poruncă este oprit orice atentat asupra vieții umane prin ucidere, sinucidere, avort, eutanasiu, război, terorism, tortură sau fapte care pun în pericol viața și integritatea persoanei umane etc. Viața omului este sacră, atât inviolabilă și intangibilă. Orice încălcare a acestei porunci este atât act de revoltă împotriva lui Dumnezeu cât și un atentat asupra umanității.

Porunca a VII - a: *Să nu fii desfrânat!* (Ieșirea 20, 14) Prin împlinirea acestei porunci este ocrotită

Dictionar

agresiune verbală - limbaj violent prin cuvintele și tonul folosit; formă de bullying;

invioabil - care nu poate fi violat, încălcat, atins;

intangibil - care nu poate fi atins, de neatins; care trebuie să rămână intact;

speculă - comerț ilicit prin vinderea/revinderea, cu prețuri exagerate, a unor mărfuri.

fecioria fiecărei persoane dar și taina cununiei, adică familia. Este condamnată, în același timp, desfrânarea ca gând, vorbă și faptă. Gândurile și vorbele sunt premergătoare faptelor, de aceea: „Oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui” (Matei 5, 28) **Desfrânarea** ca faptă este un comportament iresponsabil și imoral care se manifestă prin relații intime trupești ale celor necăsătoriți, relații intime trupești în afara căsătoriei sau deviații sexuale. Desfrânarea este un păcat pentru că necinstește trupul omului care este „templu al Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19), ridiculizează adevăratul sentiment de iubire și îl dezumanizează pe om.

Porunca a VIII - a: *Să nu furi!* (Ieșirea 20, 15). Însușirea sau luarea bunurilor aproapelui este un atentat la viața și bunăstarea lui. Prin luarea cu forța sau prin viclenie a bunurilor aproapelui, vânzarea celor necesare vieții la un preț de speulă, refuzul plății muncitorilor, mita, camăta, nerestituirea lucrurilor împrumutate, neîndeplinirea cu conștiinciozitate a serviciului, cerșetoria și orice lucru însușit pe nedrept duc la încălcarea acestei porunci. Prin **furt** se strică relațiile dintre oameni, se pune în pericol societatea și se încalcă porunca lui Dumnezeu. Tot ceea ce câștigăm trebuie realizat prin muncă cinstită.

Porunca a IX - a: *Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!* (Ieșirea 20, 16) **Minciuna** sau sperjurul (jurământul fals) înseamnă înlocuirea, ascunderea sau evitarea adevărului, cu bună știință și cu scopul de a înșela pe aproapele. Minciuna se manifestă prin vorbe, în scris sau prin fapte. Ca elev, să trișezi la un examen este o formă de a minți sau de a înșela, fiind o faptă imorală și ilegală. Din cauza minciunii, se pot pierde vieți omenești, se pot destrăma familii. Ea alungă liniștea, încrederea, dragostea, dreptatea și pacea dintre oameni și aduce certuri, războaie, răzbunări, ură și distruge relații de prietenie. Mincinosul este slujitorul diavolului care este numit „tatăl minciunii”. (Ioan 8, 44)

Porunca a X - a: *Să nu dorești casa aproapelui tău; să nu dorești femeia aproapelui tău, nici ogorul lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici boul lui, nici asinul lui și nici unul dintre dobitoacele lui și nimic din câte are aproapele tău!* (Ieșirea 20, 17). Această poruncă oprește gândul, dorința sau fapta de a

profita sau de a beneficia în mod nedrept, cu **invidie** și **lăcomie**, de bunurile aproapelui. Gândurile, dorințele sau faptele care duc la astfel de nelegiuiri sunt imorale și ilegale și arată o poftă și o dorință păcătoasă existentă în sufletul lipsit de credință, de ascultare și de iubire față de Dumnezeu. Atunci când luptăm împotriva unor astfel de pofte, rezistăm tentațiilor și ispitelor și nu devenim oameni răi ci rămânem, cu adevărat „fii ai Tatălui ceresc”. (Matei 5, 45) Prin această poruncă se urmărește, de fapt, eradicarea răului de la rădăcină, din adâncul sufletului omului și din mintea lui.

Poruncile dumnezeiești sunt legi ale iubirii, ale armoniei și ale desăvârșirii omului. Singura motivație corectă a împlinirii poruncilor și singura mobilizatoare este dorul nostru după veșnicie, după Dumnezeu. Dacă avem dorință și simțim nevoia prezenței lui Dumnezeu, atunci căutăm și primim fără rezervă și cu bucurie calea care duce la Dumnezeu pentru că Mântuitorul spune: „Știu că porunca Lui este viața veșnică”. (Ioan 12, 50) și „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu (poruncile Mele, n.n.) și Tatăl Meu îl va iubi și vom veni la el și vom face locaș la el”. (Ioan 14, 23)

Tablele Legii

Idei cheie

- Cinstirea părinților este o dovadă de educație, de iubire, de recunoștință și de credință.
- Viața este darul lui Dumnezeu și o minune și de aceea nimeni și nimic nu trebuie să o pună în pericol sau să o distrugă.
- Desfrânarea este un păcat, pentru că necinstește trupul omului care este „templu al Duhului Sfânt”, ridiculizează adevăratul sentiment de iubire și îl dezumanizează pe om.
- Furtul și minciuna sunt păcate și fapte ilegale, care încalcă legile divine și omenești.
- Orice dorință sau gând rău asupra aproapelui este o încălcare a legii și a iubirii lui Dumnezeu.

Termeni cheie: *părinți, viață, defrânare, furt, minciună, lăcomie.*

Știi că:

- ❖ Legile din diferite țări ale lumii cuprind mare parte dintre cele șase porunci din Decalog?
- ❖ Legile omenești, după care se conduce societatea, sunt cuprinse în două colecții numite Codul Penal și Codul Civil, dar și în Constituție?
- ❖ În Vechiul Testament există și alte porunci sau legi dumnezeiești, în cartea Deuteronom (a doua lege)?

Cultură și spiritualitate

❖ Porunca a 5-a a Decalogului condiționează viața fericită („să-ți fie ție bine”) și longevitatea („și să trăiești ani mulți pe pământ”) de respectarea poruncii iubirii, ascultării, respectării, ajutorării, rugăciunii și pomenirii pioase a părinților. Un indice al gradului de civilizație, de cultură și morală al unei societăți îl constituie grija față de persoanele în vârstă, preocuparea de a le face

anii senectuții cât mai ușori și mai plini de experiențe pozitive, grija de a le ușura viața, atât material sau fizic, dar mai ales spiritual sau sufletește.

❖ Crima intră în categoria de infracțiuni cu gradul cel mai ridicat de pericolozitate socială. Termenul *crimă* se folosește în limbajul curent, pentru a desemna infracțiuni deosebit de grave: omorul, trădarea, spionajul etc.

❖ Furtul calificat reprezintă una dintre infracțiunile contra patrimoniului, din Codul Penal care este des întâlnit și are consecințe serioase atât pentru victime, cât și pentru făptuitori. Infracțiunea de furt este tratată de Articolele 228 și 229 din Codul Penal.

❖ Minciuna este incriminată de Codul penal ca infracțiune, fiind numită *mărturie mincinoasă*, și este cercetată de instanțele de judecată în cazul persoanele audiate în calitate de martor, care nu au declarat adevărul sau care nu au declarat tot ce știu.

❖ Legile omenești care reglementează relațiile dintre oameni au la bază respectarea drepturilor individuale ale fiecărei persoane, dar, în profunzime au noțiunea de moralitate.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. A doua parte a Decalogului se referă la relații dintre oameni. *DA/NU*
- b. Respectul și iubirea față de părinți este o lege înscrisă în sufletul omului. *DA/NU*
- c. Viața este darul lui Dumnezeu și o minune. *DA/NU*
- d. Desfrânarea, ca faptă, nu este un comportament iresponsabil și imoral. *DA/NU*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și citate corespunzătoare. Asociază corect poruncile din coloana A cu citatele din coloana B:

A	B
1) Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta	a) „Vedeți și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul averii sale”. (Matei, 12, 15)
2) Să nu ucizi!	b) „Buzele cele grăitoare de minciună sunt urâte înaintea lui Dumnezeu”. (Pildele lui Solomon 12, 22)
3) Să nu furi!	c) „... Nici desfrânării, nici închinătorii la idoli, nici adulterii...nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu”. (1 Corinteni 6, 9-10)
4) Să nu fii desfrânat!	d) „Cel care nu vede cât de pierzător este păcatul furtului este un orb fără ochi”. (Sfântul Grigorie Teologul)
5) Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!	e) „Că la Tine este izvorul vieții”. (Psalmul 25, 9)
	f) „Ascultă pe tatăl tău ... și nu disprețui pe mama ta, când ea a ajuns bătrână”. (Pildele lui Solomon 23, 22)

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, pentru a formula enunțuri complete:

I. A cincea poruncă din Decalog se referă la:	IV. A opta poruncă din Decalog se referă la:
a. cinstea acordată părinților.	a. respectul față de părinți.
b. neglijența față de părinți.	b. interzicerea furtului.
c. indiferența față de părinți.	c. aprecierea părinților.
II. A șasea poruncă din Decalog se referă la:	V. A noua poruncă din Decalog se referă la:
a. ocrotirea vieții.	a. ocrotirea vieții.
b. ocrotirea naturii.	b. interzicerea minciunii.
c. ocrotirea familiei.	c. ocrotirea familiei.
III. A șaptea poruncă din Decalog se referă la:	VI. A zecea poruncă din Decalog se referă la:
a. păcatul lăcomiei.	a. păcatul desfrânării.
b. virtuțile creștine.	b. relații intime.
c. interzicerea desfrânării.	c. interzicerea lăcomiei și invidiei.

4. Alcătuiește o compunere de 10-15 de rânduri cu titlul „Dacă dragoste nu e, nimic nu e”, pornind de la citatul „Dumnezeu este iubire”. (1 Ioan 4, 8)

5. Activitate practică

- a. Realizează Decalogul clasei; b. Formulează 10 reguli care să se refere la relațiile dintre elevi, dintre elevi și profesori; c. Identifică câte un argument pentru fiecare regulă; d. Realizează un afiș motivațional pentru una dintre reguli; e. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. A doua parte a Decalogului se referă la relații dintre oameni. DA/NU
- b. Respectul și iubirea față de părinți este o lege înscrisă în sufletul omului. DA/NU
- c. Viața este darul lui Dumnezeu și o minune. DA/NU
- d. Desfrânarea ca faptă nu este un comportament iresponsabil și imoral. DA/NU
- e. Furtul este un păcat. DA/NU

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și citate corespunzătoare. Asociază corect poruncile din coloana A cu citatele din coloana B.

A	B
1) Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta	a) „Lăcomia strică omenia”. - proverb românesc
2) Să nu ucizi!	b) „Minciuna are picioare scurte”. - proverb românesc
3) Să nu furi!	c) „Oricine privește o femeie poftind-o, a comis adulter în inima lui”. (Mat. 5, 28)
4) Să nu fii desfrânat!	d) „Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou”. - proverb românesc.
5) Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!	e) „Toată viața trebuie să înveți cum să trăiești”. - proverb latin.
6) Să nu dorești casa aproapelui tău!	f) „Bunătatea tatălui tău e mai înaltă ca muntele. Bunătatea mamei tale e mai adâncă decât marea”. – proverb japonez
	g) „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. (Ioan 14, 6)

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, pentru a formula enunțuri complete:

I. A cincea poruncă din Decalog se referă la:	IV. A opta poruncă din Decalog se referă la:
a. cinstea acordată părinților.	a. respectul față de părinți.
b. neglijarea părinților.	b. interzicerea furtului.
c. ziua odihnei.	c. aprecierea părinților.
II. A șasea poruncă din Decalog se referă la:	V. A noua poruncă din Decalog se referă la:
a. ocrotirea vieții.	a. ocrotirea vieții.
b. interzicerea uciderii.	b. interzicerea minciunii.
c. ocrotirea naturii.	c. ocrotirea familiei.
III. A șaptea poruncă din Decalog se referă la:	VI. A zecea poruncă din Decalog se referă la:
a. păcatul lăcomiei.	a. păcatul desfrânării.
b. relații intime.	b. relații intime.
c. interzicerea desfrânării.	c. interzicerea lăcomiei și invidiei.

4. Prezintă, în aproximativ 150 de cuvinte, cel puțin trei argumente pentru necesitatea respectării poruncilor lui Dumnezeu, în familie, pornind de la citatul: „Casa, oricât ar fi ea de modestă, de mică, pentru un membru iubitor al familiei trebuie să fie locul cel mai drag de pe pământ”. (Sfânta Muceniță Alexandra Feodorovna)

5. Activitate practică

- a. Realizează Decalogul unei familii; b. Formulează 10 reguli care să se refere la relațiile dintre copii, dintre copii și părinți însoțitori; c. Identifică câte un argument pentru fiecare regulă; d. Realizează un afiș motivațional pentru una dintre reguli; e. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- a. A doua parte a Decalogului se referă la relații dintre oameni. *DA/NU*
- b. Respectul și iubirea față de părinți este o lege înscrisă în sufletul omului. *DA/NU*
- c. Viața este darul lui Dumnezeu și o minune. *DA/NU*
- d. Desfrânarea ca faptă nu este un comportament iresponsabil și imoral. *DA/NU*
- e. Furtul este un păcat. *DA/NU*
- f. Lăcomia distruge viața, casa și familia omului. *DA/NU*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție: porunci din Decalog și citate corespunzătoare. Asociază corect poruncile din coloana A cu citatele din coloana B.

A	B
1) Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta	a) „Lăcomia strică omenia”. - proverb românesc
2) Să nu ucizi!	b) „Minciuna are picioare scurte”. - proverb românesc
3) Să nu furi!	c) „Oricine privește o femeie poftind-o, a comis adulter în inima lui”. (Mat. 5, 28)
4) Să nu fii desfrânat!	d) „Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou”. - proverb românesc.
5) Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!	e) „Toată viața trebuie să înveți cum să trăiești”. - proverb latin.
6) Să nu dorești casa aproapelui tău!	f) „Bunătatea tatălui tău e mai înaltă ca muntele. Bunătatea mamei tale e mai adâncă decât marea”. – proverb japonez
	g) „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. (Ioan 14, 6)

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsurilor corecte, pentru a formula un enunț corect.

I. A cincea poruncă din Decalog se referă la:	IV. A opta poruncă din Decalog se referă la:
a. cinstea acordată părinților.	a. respectul față de părinți.
b. neglijarea părinților.	b. interzicerea furtului.
c. ziua de odihnă.	c. aprecierea părinților.
II. A șasea poruncă din Decalog se referă la:	V. A noua poruncă din Decalog se referă la:
a. ocrotirea vieții.	a. ocrotirea vieții.
b. interzicerea uciderii.	b. interzicerea minciunii.
c. ocrotirea naturii.	c. ocrotirea familiei.
III. A șaptea poruncă din Decalog se referă la:	VI. A zecea poruncă din Decalog se referă la:
a. păcatul lăcomiei.	a. păcatul desfrânării.
b. relații intime.	b. relații intime.
c. interzicerea desfrânării.	c. interzicerea lăcomiei și invidiei.

4. Redactează un eseu argumentativ, de 150-200 de cuvinte, în care să prezinți cel puțin cinci argumente pentru modestie, pornind de la citatul: „Casa, oricât ar fi ea de modestă, de mică, pentru un membru iubitor al familiei trebuie să fie locul cel mai drag de pe pământ”. (Sfânta Muceniță Alexandra Feodorovna)

5. Activitate practică

- a. Realizează Decalogul unei excursii cu colegii;
- b. Formulează 10 reguli care să se refere la relațiile dintre copii, dintre copii și profesorii însoțitori;
- c. Identifică câte un argument pentru fiecare regulă;
- d. Realizează un afiș motivațional pentru una dintre reguli;
- e. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Introducere

„Iisus le-a zis: Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine”. (Ioan 14, 6)

Legea morală a Noului Testament (I) (Predica de pe munte)

Explorează

1. Cine ne face fericiți?
2. Ce ne face fericiți?
3. Cum se manifestă fericirea?
4. Care sunt provocările vieții ce pot sta în calea fericirii?
5. Ce înseamnă fericire veșnică?

Predica de pe Muntele Fericirilor

Predica de pe Muntele Fericirilor

Întâlnirea cu Iisus Hristos este un izvor inepuizabil de bucurii pentru viața omului. Învățătura Domnului este un ghid al bucuriei și al vieții veșnice: „Acestea vi le spun ca bucuria Mea să fie întru voi și ca bucuria voastră să fie deplină”. (Ioan 15, 11). Prin **Predica de pe Munte**, ne întâlnim cu Mântuitorul Hristos și cu îndemnul Sale, pentru a câștiga virtuțile care ne duc spre asemănarea cu Dumnezeu. În această predică, El rostește „**Fericirile**” (Matei 5, 3-12) care sintetizează **legea morală** a Noului Testament.

Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor. Cei săraci cu duhul sunt cei smeriți care se străduiesc să ajungă la sfințenie, cunoscându-și propriile lipsuri și defecte. Prin virtutea smereniei evităm mândria și egoismul care ne îndepărtează de Dumnezeu și de aproapele și câștigăm Împărăția cerurilor.

Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia. Plânsul este manifestarea exterioară a tristeții omului conștient că, prin păcatele sale, s-a îndepărtat de Dumnezeu. Aceasta este **pocăința**. Mângâierea reprezintă răsplata Împărăției cerurilor pentru cei ce se întorc la Dumnezeu.

Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul. **Blândețea**, ca virtute, este o manifestare a dragostei, a smereniei și a îndreptării omului prin pocăință. Cei blânzi sunt împăcați cu Dumnezeu, cu semenii și cu ei înșiși. Exemplul desăvârșit de blândețe este Însuși Mântuitorul: „(...) învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre” (Matei 11, 29). Blândețea aduce pacea și armonia în familie și în lume.

Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura. **Dreptatea** înseamnă

Dicționar

inepuizabil - care nu se epuizează; care nu are sau pare a nu avea sfârșit, interminabil.

conștient - care își dă seama de realitatea înconjurătoare, care are conștiință.

semantic - care se referă la sensurile cuvintelor.

sfințenie, dar și adevăr sau corectitudine. Prorocii din Vechiul Testament au fost numiți drepti pentru sfințenia vieții lor. Cei ce luptă pentru dreptate și adevăr vor fi răsplătiți de Domnul Hristos.

Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui. Mila este virtutea ce se concretizează în fapta bună ce izvorăște din iubirea față Dumnezeu și față de aproapele. Milostenia se manifestă prin faptele milei trupesti adică prin ajutor material și prin faptele milei sufletești adică prin ajutor moral numită filantropie. Cei milostivi vor fi răsplătiți de Părintele ceresc.

Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu. Inima curată este acea inimă fără viclenie, nevinovată, sinceră și deschisă către Dumnezeu și către aproapele. Virtutea inocenței sau a **curăției** sufletești este răsplătită cu vederea lui Dumnezeu, cu simțirea bunătății și dragostei Sale. Sfinții sunt oamenii care s-au învrednicit de vederea lui Dumnezeu. „Cei care sunt curați în inimă Îl vor vedea pe Dumnezeu, la fel ca Moise” (Sfântul Efrem Sirul).

Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. **Pacea** se referă la armonia dintre oameni dar și liniștea din suflet. Cei ce o practică se aseamănă lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a adus pacea în lume. Pacea, ca liniște sufletească, este și un dar al lui Dumnezeu pentru oameni: „Și pacea lui Dumnezeu, care covârșește orice minte, să păzească inimile voastre și cugetele voastre întru Hristos Iisus”. (Filipeni, 4, 7)

Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor. Cei prigoniți pentru credință, pentru **dreptate** și pentru sfințenie vor câștiga Împărăția cerurilor. Alegerea lor liberă este una veșnică, aceea de a urma lui Hristos în viața pământească și în viața veșnică.

Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind din pricina Mea. Toate suferințele, umilințele și moartea îndurate cu răbdare, de către cei ce împlinesc învățătura Mântuitorului, vor fi răsplătite de Dumnezeu, veșnic, în ceruri: *Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri* (Matei 5, 12). **Bucuria** veșnică este fericirea veșnică în Împărăția cerurilor. Martirii sau mucenicii sunt cei ce au suferit chinuri și chiar moarte, pentru a-și păstra credința în Hristos. Nimeni și nimic nu a putut să-i despartă de Hristos. Asemenea lor, cei de astăzi, care suferă chinuri și nedreptăți, pentru că sunt creștini și nu cedează, vor primi răsplata bucuriei și a mântuirii.

Iisus Hristos Învățător

Prin Fericirile rostite, Mântuitorul Hristos aduce o nouă viziune, unica și adevărată despre ce sunt, cu adevărat, fericirea și bucuria. El ne arată calea spre bucuria veșnică ale cărei trepte sunt treptele fericirii duhovnicești trăite pe pământ. Din punct de vedere duhovnicesc și semantic, fericirea și bucuria se împletesc în sens, deoarece bucuria este o roadă a Duhului Sfânt (Galateni 5, 22) dar este și Hristos Însuși: „Cerurile după cuviință să se veselească și pământul să se bucure (...); că a înviat Hristos, Bucuria cea veșnică”. (Utreniei Învierii, cântarea întâi, stihira a doua). „Să aveți bucuria lui Hristos. Este bucuria care ține veșnic, care poartă într-însa veșnica fericire. Este bucuria Domnului nostru, care aduce liniștea cea neclătinată, bucuria cea liniștită și liniștea cea fericită. Este bucuria cea plină de tot harul, care covârșește orice bucurie. (Ne vorbește părintele Porfirie – *Viața și cuvintele*)

Idei cheie

- Învățătura Domnului este un ghid al bucuriei și al vieții veșnice.
- În Predica de pe munte, Mântuitorul rostește „Fericirile” (Matei 5, 2-12) care cuprind legea morală a Noului Testament.
- Prin respectarea celor nouă Fericiri, omul câștigă atât bucuria și fericirea pământească cât și pe cea cerească.
- Mântuitorul Hristos aduce o nouă viziune, unică și adevărată despre ce sunt, cu adevărat, fericirea și bucuria.

Termeni cheie: *Predica de pe munte, Fericiri, lege morală, pocăință, blândețe, dreptate, curăție, pace, bucurie.*

Știi că:

- ❖ „Fericirile” au fost denumite și „scară a virtuților” care duc spre Împărăția cerurilor?
- ❖ În Duminica a IV – a din Postul Mare, la Sfânta Liturghie, este citită prima parte a Predicii de pe munte ce conține „Fericirile”?
- ❖ Textul *fericirilor* constituie o cântare religioasă din cadrul Sfintei Liturghii?
- ❖ Nicolae Steinhardt a scris o carte, în care relatează despre experiența chinuitoare din închisorile comuniste, pe care o intitulează „Jurnalul fericirii”?
- ❖ Efortul de a găsi fericirea în-un mod egoist, doar cu privire la propria persoană, te face nefericit?

Cultură și spiritualitate:

❖ Muntele Măslinilor este menționat frecvent în Sfintele Evanghelii. Acest munte se afla pe drumul de la Ierihon la Ierusalim, oraș în care a avut loc intrarea triumfală a Mântuitorului în Ierusalim (Luca 19, 37). Pe Muntele Măslinilor a rostit Mântuitorul cuvântarea eshatologică (Matei 24, 3; Marcu 13, 3). Ultimele nopți de dinaintea morții Sale au fost petrecute de Mântuitorul pe Muntele Măslinilor

(Luca 21, 37). Pe Muntele Măslinilor a avut loc Înălțarea la Cer a Domnului (Fapte 1, 12).

❖ Fericirile rostite de Mântuitorul sunt un alt fel de Decalog. Mântuitorul nu impune interdicții, care să arate clar ceea ce omul trebuie să facă sau să nu facă ci, prin *Fericiri* instaurează împărăția libertății neimpunând nimic ci arătând că adevărata libertate a omului este libertatea sfințită de prezența iubirii și a Duhului Sfânt.

❖ Fericirea este o stare sufletească profundă, caracterizată de un sentiment general de bine, de mulțumire și de bucurie interioară, dar relativă și subiectivă ca intensitate și durată. Aceasta poate fi declanșată de diverse evenimente din viața noastră, de iubirea și de legătura cu ceilalți, de îndeplinirea obiectivelor personale sau chiar de momentele mici de plăcere și relaxare. Fericirea adevărată și veșnică, însă, este întâlnirea și trăirea cu Hristos în această viață și în cea viitoare.

Muntele Măslinilor

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*.

- Învățătura Domnului este un ghid al bucuriei și al vieții veșnice. *Corect / Inc corect*
- Prin Predica de pe Munte, ne întâlnim cu Mântuitorul Hristos și cu îndemnul Sale. *Corect / Inc corect*
- „Fericirile” (Matei 5, 3-12) cuprind legea morală a Noului Testament. *Corect / Inc corect*
- Din punct de vedere duhovnicesc și semantic, fericirea și bucuria se exclud. *Corect / Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre *Fericiri*. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A

- 1) Fericiți cei săraci cu duhul,
- 2) Fericiți cei ce plâng,
- 3) Fericiți cei blânzi,
- 4) Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate,
- 5) Fericiți cei milostivi,
- 6) Fericiți cei curați cu inima
- 7) Fericiți făcătorii de pace,
- 8) Fericiți cei prizonieri pentru dreptate,
- 9) Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră,

B

- a) minșind din pricina Mea.
- b) că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
- c) că a lor este Împărăția cerurilor.
- d) că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
- e) că aceia se vor milui.
- f) că aceia se vor sătura.
- g) că aceia vor moșteni pământul.
- h) că aceia se vor mângâia.
- i) că a lor este Împărăția cerurilor.
- j) se vor mântui.

3. Citește, cu atenție, textul.

M-au întrebat

de Liuba Sârbu

a. *M-au întrebat doi trecători*

De unde-am fericire

Le-am spus că o adun în zori

Din rugă cu iubire.

c. *Le-am spus că fericirea stă*

Pe lângă noi, pe-aproape

Se simte, nu se numără

Și-ntr-un surâs încap

b. *Le-am spus că vine ea atunci,*

Când fac un om feric,

Când adun roadele din munci,

Iar dorul: „Scrie!”-mi zice

d. *Ferice sunt și când îi am*

Pe cei dragi lângă mine,

Când văd c-a înflorit un ram

Și zumzăie albine.

Pornind de la textul alăturat răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică surse ale fericirii, în text;
- b. Prezintă în 10-15 rânduri legătura dintre fericire-rugăciune-fapte bune;
- c. Descoperă cu ajutorul dicționarului sinonime ale cuvântului fericire.

4. Activitate practică

- a. Identifică, folosind internetul sau biblioteca școlii, proverbe despre fericire;
- b. Realizează un afiș care să cuprindă două mesaje motivaționale despre fericire;
- c. Prezintă colegilor rezultatul activității practice, într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*.

- Învățătura Domnului este un ghid al bucuriei și al vieții veșnice. *Corect / Inc corect*
- Prin Predica de pe Munte, ne întâlnim cu Mântuitorul Hristos și cu îndemnul Sale. *Corect / Inc corect*
- „Fericirile” (Matei 5, 3-12) cuprind legea morală a Noului Testament. *Corect / Inc corect*
- Din punct de vedere duhovnicesc și semantic, fericirea și bucuria se exclud. *Corect / Inc corect*
- Îndeplinirea *Fericirilor* este răsplătită bucurie și răsplată în Împărăția cerurilor. *Corect / Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre *Fericiri*. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Fericți cei săraci cu duhul,
- 2) Fericți cei ce plâng,
- 3) Fericți cei blânzi,
- 4) Fericți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate,
- 5) Fericți cei milostivi,
- 6) Fericți cei curați cu inima
- 7) Fericți făcătorii de pace,
- 8) Fericți cei prizonieri pentru dreptate,
- 9) Fericți veți fi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră,

B

- a) mințind din pricina Mea.
- b) că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
- c) că a lor este Împărăția cerurilor.
- d) că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
- e) că aceia se vor milui.
- f) că aceia se vor satura.
- g) că aceia vor moșteni pământul.
- h) că aceia se vor mângâia.
- i) că a lor este Împărăția cerurilor.
- j) se vor mântui.

2. Citește, cu atenție, textul.

M-au întrebat

de Liuba Sârbu

a. *M-au întrebat doi trecători*

De unde-am fericire

Le-am spus că o adun în zori

Din rugă cu iubire.

c. *Le-am spus că fericirea stă*

Pe lângă noi, pe-aproape

Se simte, nu se numără

Și-ntr-un surâs încap

b. *Le-am spus că vine ea atunci*

Când fac un om fericit,

Când adun roadele din munci

Iar dorul: „Scrie!”-mi zice

d. *Ferice sunt și când îi am*

Pe cei dragi lângă mine,

Când văd c-a înflorit un ram

Și zumzăie albine

Pornind de la textul alăturat răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică surse ale fericirii, în text;
- b. Prezintă în 10-15 rânduri legătura dintre fericire-rugăciune-fapte bune;
- c. Descoperă cu ajutorul dicționarului sinonime ale cuvintelor *fericire*, *surâs*, *zumzăie*.

4. Activitate practică

- a. Identifică, folosind internetul sau biblioteca școlii, proverbe despre fericire;
- b. Realizează un afiș care să cuprindă trei mesaje motivaționale despre fericire;
- c. Prezintă colegilor rezultatul activității practice într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*.

- Învățătura Domnului este un ghid al bucuriei și al vieții veșnice. *Corect / Inc corect*
- Prin Predica de pe Munte, ne întâlnim cu Mântuitorul Hristos și cu îndemnul Sale. *Corect / Inc corect*
- „Fericirile” (Matei 5, 2-12) cuprind legea morală a Noului Testament. *Corect / Inc corect*
- Din punct de vedere duhovnicesc și semantic, fericirea și bucuria se exclud. *Corect / Inc corect*
- Îndeplinirea *Fericirilor* este răsplătită bucurie și răsplată în Împărăția cerurilor. *Corect / Inc corect*
- Bucuria veșnică este fericirea veșnică în Împărăția cerurilor. *Corect / Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre *Fericiri*. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A	B
1) Fericiți cei săraci cu duhul,	a) mințind din pricina Mea.
2) Fericiți cei ce plâng,	b) că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
3) Fericiți cei blânzi,	c) că a lor este Împărăția cerurilor.
4) Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate,	d) că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
5) Fericiți cei milostivi,	e) că aceia se vor milui.
6) Fericiți cei curați cu inima	f) că aceia se vor sătura.
7) Fericiți făcătorii de pace,	g) că aceia vor moșteni pământul.
8) Fericiți cei prigoniți pentru dreptate,	h) că aceia se vor mângâia.
9) Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră,	i) că a lor este Împărăția cerurilor. j) se vor mântui.

2. Citește, cu atenție, textul.

M-au întrebat

de Liuba Sârbu

<p>a. <i>M-au întrebat doi trecători</i>
<i>De unde-am fericire</i>
<i>Le-am spus că o adun în zori</i>
<i>Din rugă cu iubire.</i></p> <p>c. <i>Le-am spus că fericirea stă</i>
<i>Pe lângă noi, pe-aproape</i>
<i>Se simte, nu se numără</i>
<i>Și-ntr-un surâs încap</i></p> | <p>b. <i>Le-am spus că vine ea atunci</i>
<i>Când fac un om fericite,</i>
<i>Când adun roadele din munci</i>
<i>Iar dorul: „Scrie!”-mi zice</i></p> <p>d. <i>Ferice sunt și când îi am</i>
<i>Pe cei dragi lângă mine,</i>
<i>Când văd c-a înflorit un ram</i>
<i>Și zumzăie albine</i></p> |
|--|---|

Pornind de la textul alăturat răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică trei surse ale fericirii, în text;
- Prezintă în 10-15 rânduri legătura dintre fericire-rugăciune-fapte bune;
- Descoperă cu ajutorul dicționarului sinonime ale cuvântelor *fericire*, *surâs*, *zumzăie*, *trecător*, *roade*.

4. Activitate practică

- Identifică, folosind internetul sau biblioteca școlii, proverbe despre fericire;
- Realizează un afiș care să cuprindă patru mesaje motivaționale despre fericire.
- Prezintă colegilor rezultatul activității practice într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine”.
(Ioan XIV, 21)

Legea morală a Noului Testament (II) (Predica de pe munte)

Explorează

1. Ce înseamnă *a predica*?
2. Cine predică cuvântul lui Dumnezeu?
3. Care rugăciuni cunoști?
4. Când postim?
5. De ce facem fapte bune?

să Îi urmeze, cum trebuie să-și trăiască viața pământească pentru a câștiga viața cerească. A fi creștin presupune responsabilitate față de propria persoană și față de ceilalți, înseamnă fi model și lumină: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri”. (Matei 5, 16)

Iubirea față de aproapele include și iubirea vrăjmașilor, depășindu-se astfel legea talionului, din Vechiul Testament: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc” (Matei 5, 44). Iubirea vrăjmașilor e posibilă prin iertarea lor dar și condiție pentru iertarea noastră de către Dumnezeu: „Iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre”. (Matei 6, 15) Porunca iubirii, dată de Mântuitorul, unește cerul cu pământul și pe oameni între ei și este cea mai mare poruncă. Iubirea este cheia care deschide sufletul omului și Împărăția cerurilor. Cine nu poate ierta, nu poate iubi.

Milostenia, *postul* și *rugăciunea* trebuie făcute discret, nu pentru lauda oamenilor, ci spre slava lui Dumnezeu: „Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor, ca să

Predica de pe Muntele Fericirilor

Predica de pe Muntele Fericirilor

Predica de pe munte a Mântuitorului, după *Fericiri*, continuă cu învățătura despre **rugăciune**, **post** și **milostenie** și este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7). În această predică, Mântuitorul Hristos prezintă detaliat legea morală a Noului Testament. După ce, prin *Fericiri*, Mântuitorul arată răsplata credincioșilor, în continuare, arată tuturor celor ce vor

111

Dicționar

legea talionului - lege penală iudaică în care vinovatului i se aplică o pedeapsă identică sau similară cu răul săvârșit de el;

a prigoni - a provoca cuiva în mod permanent neazuri, neplăceri, a trata cu ură, cu dușmănie;

a vătăma - a dăuna sănătății, integrității corporale (producând suferințe, boli, răniri).

văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri”. (Matei 6, 1) Milostenia, ca faptă izvorâtă din dragoste, trebuie să fie făcută pentru mângâierea și ajutorul aproapelui. Ea se exprimă prin faptele milei trupesti și sufletești fiind o dovadă de credință față de Dumnezeu. *Postul* trebuie să fie însoțit de bucurie, să fie smerit și fără a fi arătat celor din jur.

Rugăciunea primită de Dumnezeu este cea făcută cu smerenie și din toată inima. Mântuitorul Hristos ne dă ca exemplu rugăciunea „Tatăl nostru” (Matei 6, 9-13). Numită „rugăciunea domnească”, conține șapte cereri și face parte din toate slujbele bisericii.

În această rugăciune Iisus îi îndeamnă pe ucenici să-L cheme pe Dumnezeu *Tată*, așa cum de altfel Îl numise în predica de pe munte. Până atunci, evreii Îl chemau pe Dumnezeu *Tată* doar sporadic, în unele din rugăciunile lor. Folosind această denumire, Domnul vrea să sublinieze relația filială între om și Dumnezeu, credinciosul situându-se în poziția de copil al Tatălui ceresc. Iisus îi învața pe ucenici - și pe noi toți - să-L numim pe Dumnezeu *Tatăl nostru*, evitând formula *Tatăl meu*, cu un caracter individualist și egoist. Creștinul nu se roagă niciodată doar pentru el, ci pentru toți frații și în comuniune cu ei. În biserică, îndemnul la rugăciune este la numărul plural: „Cu pace, Domnului să ne rugăm”.

Expresia *Care ești în ceruri* arată că Dumnezeu, ca Tată, este deosebit de orice tată pământesc. Ea nu dorește să atragă atenția asupra distanței personale dintre Dumnezeu și om. Această distanță a fost anulată prin Întruparea Mântuitorului. De asemenea, prin „în ceruri” nu credem că trebuie înțeles că Dumnezeu locuiește într-un loc numit ceruri, un loc circumscris de timp și spațiu.

Expresia *sfintească-se numele Tău*, este explicată de Sfinții Ciprian și Chiril al Ierusalimului care subliniază că astfel exprimăm dorința ca numele divin să fie slăvit prin propria noastră viață.

Vie Împărăția Ta sunt cuvintele prin care Îi arătăm lui Dumnezeu că așteptăm Împărăția Sa și întâlnirea cu El. A treia cerere, *faca-se voia Ta*, precum în cer așa și pe pământ”, se referă la ascultarea, supunerea și dorința noastră de îndeplinire necondiționată a poruncilor Sale.

Rugându-ne pentru *pâinea cea spre ființă*, ne rugăm ca Dumnezeu să ne dăruiască ceea ce este esențial pentru viața noastră trupească și sufletească.

„Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri”, este o recunoaștere implicită a stării de păcat în care ne aflăm toți. Mântuitorul arată în parabola cu vameșul și fariseul că rugăciunea cea mai bine primită de Dumnezeu este aceea prin care omul cere iertarea greșelilor.

„Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău”. Încă din epoca apostolică s-a simțit nevoia de a se evita eventuala interpretare greșită conform căreia s-ar putea trage concluzia că Dumnezeu îl

atrage pe om în ispită. În epistola Sfântului Iacov se spune clar că Dumnezeu „nu ispitește pe nimeni” (Iacov 1, 13). Cunoscând că ispitele ne amenință la tot pasul, Domnul ne învață să ne rugăm pentru a fi feriți de astfel de încercări sau de orice lucrare malefică iar, în cazul că acestea ne-ar încolți, să primim puterea de a le învinge. Încheierea rugăciunii exprimă așteptarea noastră și încredințarea că totul este după voia lui Dumnezeu.

Iisus Hristos Învățător

Idei cheie

- Predica de pe munte a Mântuitorului, după *Fericiri* continuă cu învățătura despre rugăciune, post și milostenie și este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7).
- Iubirea față de aproapele include și iubirea vrăjmașilor, depășindu-se astfel legea talionului, din Vechiul Testament.
- Milostenia, ca faptă izvorâtă din dragoste, trebuie să fie făcută pentru mângâierea și ajutorul aproapelui.
- Postul trebuie să fie însoțit de bucurie, smerenie și discreție, fără a fi arătat celor din jur.
- „Tatăl nostru”, numită „Rugăciunea Domnească”, conține șapte cereri și e rostită în cadrul tuturor slujbelor bisericii.

Termeni cheie: *Iisus Hristos, Muntele măslinilor, post, milostenie, rugăciunea domnească, Tatăl nostru.*

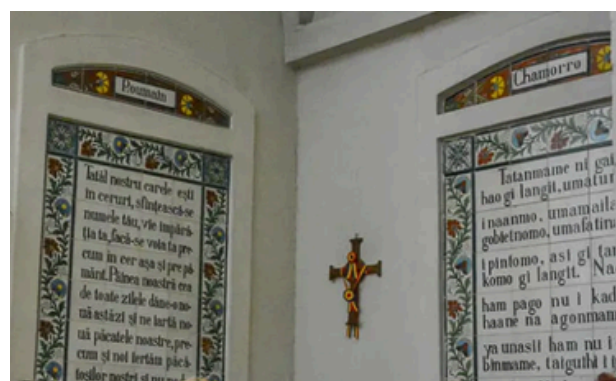
Știi că:

- ❖ Rugăciunea Tatăl nostru se întâlnește la Matei 6, 9-13 dar și la Luca 11, 2-4?
- ❖ În locul din Ierusalim unde ucenicii s-au adunat în jurul Mântuitorului, spre a-i învăța Rugăciunea Domnească „Tatăl nostru”, este zidită biserica numită *Pater noster*?
- ❖ Biserica Pater Noster este localizată pe Muntele Măslinilor și este unul dintre cele mai vizitate locuri din Ierusalim. Pelerinii pot citi de pe pereții și boltele acesteia, rugăciuni în 132 de limbi. Dintr-un magazin din apropierea bisericii Pater Noster, pelerinii își pot achiziționa cărți poștale cu rugăciunea „Tatăl nostru” traduse în peste 1.440 de limbi și dialecte?
- ❖ Există mărturii cu privire la Muntele Măslinilor (Eleon) până în primele secole creștine. Pelerina Egeria, la puțin timp după anul 400, menționează că a luat parte la serviciile liturgice de pe Eleon, într-o biserică ridicată de către Împărăteasa Elena, pentru a marca locul în care Mântuitorul a cuvântat?

Cultură și spiritualitate:

- ❖ Uneori, întâlnim două forme diferite ale unei expresii întâlnită în rugăciunea „Tatăl nostru” și anume: „pâinea noastră cea de toate zilele” sau „pâinea noastră cea spre ființă”. Cele două variante textuale ne arată, în mod evident, dificultatea de a decide care este traducerea exactă a expresiei din limba greacă. Ele nu sunt doar diferite, ci și complementare. Astfel, indiferent de traducerea pe care o alegem, „pâinea” pe care o cerem Tatălui trebuie înțeleasă atât în sensul ei material, cât și în cel spiritual. Varianta oficială, conform Bibliei sinodale, este expresia „pâinea cea spre ființă”.

„Tatăl nostru” în limba română, în Biserica Pater noster

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- Predica de pe munte conține învățături despre rugăciune, post și milostenie. A / F
- Predica de pe munte este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7). A / F
- În Predica de pe munte, Iisus prezintă explicit legea morală a Noului Testament. A / F
- Iubirea față de aproapele nu include și iubirea vrăjmașilor. A / F

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A	B
1) Tatăl nostru,	a) să fim feriți de încercări.
2) Care ești în ceruri,	b) cerem iertare.
3) sfințească-se numele Tău,	c) cerem hrana zilnică și veșnică.
4) vie Împărăția Ta,	d) voia Lui e în toată creația.
5) facă-se voia Ta,	e) îndeplinim voia Lui.
6) precum în cer așa și pe pământ	f) așteptăm, Împărăția Lui.
7) Pâinea noastră cea de toate zilele,	g) numele lui este sfânt.
8) și ne iartă nouă greșelile noastre,	h) deosebit de orice tată pământesc.
9) și nu ne duce pe noi în ispită,	i) Dumnezeu.
10) ci ne izbăvește de cel rău	j) ne vom mântui.
	k) să fim izbăviți de cel rău

3. Răspunde următoarelor întrebări:

- Care este cea mai mare poruncă dată de Mântuitorul Hristos?
- Ce înseamnă *milostenie*?
- Cum trebuie să postești?
- Câte cereri are rugăciunea „Tatăl nostru”?
- Unde găsim, în Noul Testament, rugăciunea „Tatăl nostru”?

4. Identifică sinonime pentru următoarele cuvinte: *ispită*, *doxologie*, *păcat*, *izbăvește*.

- Compune o rugăciune adresată Mântuitorului Iisus Hristos, folosind sinonimele identificate.

5. Activitate practică

- Identifică, folosind internetul și Biblia, textul rugăciunii în limbile pe care le cunoști;
- Notează, pe o pagină îndoită, pe două coloane, textele rugăciunilor;
- Învăță textul rugăciunii „Tatăl nostru”, în limba străină aleasă de tine;
- Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- Predica de pe munte conține învățături despre rugăciune, post și milostenie. A / F
- Predica de pe munte este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7). A / F
- În Predica de pe munte, Iisus prezintă explicit legea morală a Noului Testament. A / F
- Iubirea față de aproapele nu include și iubirea vrăjmașilor. A / F
- Rugăciunea „Tatăl nostru” este numită „Rugăciunea Domnească”. A / F

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A

- 1) Tatăl nostru,
- 2) Care ești în ceruri,
- 3) sfințească-se numele Tău,
- 4) vie Împărăția Ta,
- 5) facă-se voia Ta,
- 6) precum în cer așa și pe pământ
- 7) Pâinea noastră cea de toate zilele,
- 8) și ne iartă nouă greșelile noastre,
- 9) precum și noi iertăm greșelilor noștri
- 9) și nu ne duce pe noi în ispită,
- 10) ci ne izbăvește de cel rău

B

- a) să fim feriți de încercări.
- b) cerem iertare.
- c) cerem hrana zilnică și veșnică.
- d) voia Lui e în toată creația.
- e) îndeplinim voia Lui.
- f) așteptăm, Împărăția Lui.
- g) numele lui este sfânt.
- h) deosebit de orice tată pământesc.
- i) Dumnezeu.
- j) ne vom mântui.
- k) să fim izbăviți de cel rău
- l) iertarea celor care ne greșesc

3. Răspunde următoarelor întrebări.

- a. Care este cea mai mare poruncă dată de Mântuitorul Hristos?
- b. Ce înseamnă *milostenie*?
- c. Cum trebuie să postești?
- d. Câte cereri are rugăciunea „Tatăl nostru”?
- e. Unde găsim, în Noul Testament, rugăciunea „Tatăl nostru”?

4. Identifică sinonime pentru următoarele cuvinte: *ispită, doxologie, păcat, izbăvește*.

- Compune o rugăciune adresată Mântuitorului Iisus Hristos, folosind sinonimele identificate.

5. Activitate practică

- a. Identifică, folosind internetul și Biblia, textul rugăciunii într-o limbă străină pe care o cunoști;
- b. Scrie, pe o coală de hârtie de flip-chart, textul rugăciunii „Tatăl nostru”, în limba română și în limba străină aleasă de tine, pe care o cunoști;
- c. Propune profesorului care predă limba străină, pe care ai folosit-o în analiza ta, să prezinți, ca exercițiu de analiză textuală, textul rugăciunii „Tatăl nostru”;
- d. Afișează în clasă coala de hârtie, de flip-chart, ce cuprinde rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- Predica de pe munte conține învățături despre rugăciune, post și milostenie. A / F
- Predica de pe munte este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7). A / F
- În Predica de pe munte, Iisus prezintă explicit legea morală a Noului Testament. A / F
- Iubirea față de aproapele nu include și iubirea vrăjmașilor. A / F
- Rugăciunea „Tatăl nostru” este numită „rugăciunea domnească”. A / F
- Rugăciunea domnească conține șapte cereri. A / F

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B.

A	B
1) Tatăl nostru,	a) să fim feriți de încercări.
2) Care ești în ceruri,	b) cerem iertare.
3) sfințească-se numele Tău,	c) cerem hrana zilnică și veșnică.
4) vie Împărăția Ta,	d) voia Lui e în toată creația.
5) facă-se voia Ta,	e) îndeplinim voia Lui.
6) precum în cer așa și pe pământ	f) așteptăm, Împărăția Lui.
7) Pâinea noastră cea de toate zilele,	g) numele lui este sfânt.
8) și ne iartă nouă greșelile noastre,	h) deosebit de orice tată pământesc.
9) precum și noi iertăm greșităilor noștri	i) Dumnezeu.
9) și nu ne duce pe noi în ispită,	k) ne vom mântui.
10) ci ne izbăvește de cel rău	l) să fim izbăviți de cel rău
	m) iertarea celor care ne greșesc

3. Răspunde următoarelor întrebări.

- Care este cea mai mare poruncă dată de Mântuitorul Hristos?
- Ce reprezintă *pâinea cea spre ființă*?
- Cine sunt *greșiii noștri*?
- Cum sfințim numele lui Dumnezeu?

4. Redactează un eseu liber despre necesitatea milosteniei, postului și rugăciunii în viața personală, pentru câștigarea Împărăției cerurilor.

5. Activitate practică

- Identifică, folosind internetul și Biblia, textul rugăciunii într-o limbă străină pe care o cunoști;
- Scrie, pe o coală de hârtie de flip-chart, textul rugăciunii „Tatăl nostru”, în limba română și în limba străină aleasă de tine, pe care o cunoști;
- Propune profesorului care predă limba străină, pe care ai folosit-o în analiza ta, să prezinți, ca exercițiu de analiză textuală, textul rugăciunii „Tatăl nostru”;
- Afișează în clasă coala de hârtie, de flip-chart, ce cuprinde rezultatul activității practice.

Introducere

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite dar nu mă voi lăsa biruit de ceva”. (I Corinteni 6, 12)

Libertate și opțiune; Virtute și păcat

Explorează

1. Ce este o greșeală?
2. Cum îți dau seama că greșești?
3. Care sunt calitățile tale?
4. De ce sunt importante virtuțile în relația cu oamenii și cu Dumnezeu?

Vindecarea slăbănogului din Capernaum

Fiecare om are însușiri bune și rele. Însușirile bune, din punct de vedere creștin, le numim virtuți. **Virtutea** creștină este deprinderea și stăruința statornică de a împlini, cu ajutorul harului dumnezeiesc, legea morală întreagă, din dragoste curată față de Dumnezeu și față de aproapele. Virtutea creștină înseamnă consecvență pe calea binelui, în săvârșirea faptelor bune și biruința neîntrepută asupra răului. Evagrie Monahul

spune „Virtutea este hrana sufletului”. Virtutea potolește pornirile rele ale omului, înlătură ispitele, îl face pe creștin plăcut lui Dumnezeu, mulțumit în viața pământească și fericit în viața viitoare. „Trăind în virtute, suntem ai lui Dumnezeu”, spune Sfântul Antonie cel Mare.

Virtuțile se împart în virtuți teologice (religioase) și virtuți morale. **Virtuțile teologice** sunt cele care prind rădăcini în sufletul credinciosului cu ajutorul harului dumnezeiesc și sunt îndreptate către Dumnezeu, apropiindu-l pe credincios de Dumnezeu. Acestea sunt sădite de Dumnezeu în suflet împreună cu harul sfințitor; de aceea, ele sunt virtuți suprafirești sau insuflate. Ele îndreaptă viața creștinului către Dumnezeu și-i întăresc pornirea firească de a împlini fapte bune. Fără ele nimeni nu se poate mântui. Virtuțile teologice sunt: credința, nădejdea și dragostea (I Corinteni 13, 13).

Credința este „adeverirea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute”. (Evrei 11, 1) Credința înseamnă acceptarea, cunoașterea lui Dumnezeu și ascultarea poruncilor Lui. **Nădejdea** în Dumnezeu și în făgăduințele Sale (învierea morților, viața veșnică în rai) este dovada unei legături vii dintre om și Dumnezeu. **Iubirea** este cel mai înalt sentiment al omului și Dumnezeu Însuși (1 Ioan 4, 8).

Virtuțile morale sunt acelea care călăuzesc viața creștinului față de sine și față de semenii săi: înțelepciunea, curajul, cumpătarea și dreptatea. Aceste virtuți se mai numesc și cardinale, fiindcă ele stau la temelia celorlalte virtuți și, deci, pe ele se reazemă viața cinstită. Virtuțile morale se pot câștiga

Dicționar

dezumanizare - a face pe cineva să-și piardă sentimentele, a se abrutiza;

făgăduință - promisiune;

stăruință - rugămintă, cerere repetată și insistentă; insistență.

și prin puterile firești cu care este înzestrat omul. De aceea ele se mai numesc virtuți firești sau câștigate. Rădăcina acestor virtuți stă în legea morală firească, sădită în firea omului de la creare.

Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire” deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. Ispita este îndemnul la păcat. Ea trezește dorința spre a dobândi ceva prin călcarea legii morale. Prin păcat omul se depărtează de Creatorul său, strică armonia lumii și facilitează instalarea răului. Păcatul înseamnă rătăcire, refuz, răzvrătire, nerecunoștință, răutate și dezumanizare. Păcatul repetat devine patimă sau viciu. Păcatul este de două feluri: *păcatul strămoșesc* și *păcatul individual*. Urmările păcatului strămoșesc, săvârșit de strămoșii noștri Adam și Eva, le moștenește fiecare om și se șterg prin Taina Sfântului Botez.

Păcatele ușoare, care se pot ierta, sunt acele păcate prin care credinciosul, dintr-o slăbiciune a voii și a cunoașterii sale, se abate de la legea morală și de la calea mântuirii. Ele nu au ca urmare pierderea harului dumnezeiesc, ci numai o slăbire a lucrării harului în sufletul credinciosului. Afară de Mântuitorul și de Sfânta Fecioară Maria, nimeni nu a fost scutit de păcate ușoare, nici chiar dreptii: „Cel drept cade de șapte ori și tot se scoală” (Pildele lui Solomon 24, 16). Iar Sfântul Apostol Iacov spune: „Toți greșim în multe chipuri; dacă nu greșește cineva în cuvânt, acela este bărbat desăvârșit, în stare să înfrâneze și tot trupul” (Iacov 3, 2). De asemenea, Sfântul Apostol Ioan spune: „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi” (I Ioan 1, 8). Păcatele ușoare nu trebuie însă privite cu nebagare de seamă, căci ele sunt urâte lui Dumnezeu și dacă nu se șterg prin pocăință, duc la păcate grele.

Păcatele grele se mai numesc și păcate de moarte, fiindcă răpesc credinciosului harul dumnezeiesc, care este viața lui, și-i pregătesc moartea, adică chinurile iadului (Iacov 1, 15; I Corinteni 6, 9-10). Păcatele grele sunt de trei feluri: capitale, împotriva Duhului Sfânt și strigătoare la cer. **Păcatele capitale** sunt: **mândria, iubirea de argint, desfrânarea, pizma sau invidia, lăcomia, mânia și lenea**. Ele indică principalele direcții ale ale voii păcătoase și sunt rădăcina multor păcate.

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt acelea prin care creștinul se împotrivește poruncilor dumnezeiești și lucrărilor Sfântului Duh: necredința, deznădejdea, ne iubirea de oameni. Și, întrucât virtuțile teologice (credința, nădejdea și dragostea) sunt lucrări ale Duhului Sfânt, păcatele împotriva Duhului Sfânt se îndreaptă mai ales împotriva acestor virtuți. „Celui care va zice cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui dar celui care va zice împotriva Duhului Sfânt, nu se va ierta lui, nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie” (Matei 12, 32).

Păcatele strigătoare la cer sunt: 1) uciderea săvârșită cu voie. Un astfel de păcat a săvârșit, de pildă, Cain. Cu privire la acest păcat citim în Sfânta Scriptură: „Și a zis Domnul (lui Cain): Ce ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ” (Facerea 4, 40). Tot de acest păcat țin și cruzimile prin care se tinde la nimicirea vieții aproapelui, ca: răpirea libertății prin robie, războiul de pustiire. 2) sodomia, adică desfrâul împotriva firii, precum și împiedicarea cu știință a zămislirii de prunci și lepădarea lor. 3) asuprirea văduvelor, orfanilor și săracilor este un păcat împotriva simțului firesc de dreptate al omului. 4) oprirea plății lucrătorilor, care, de asemenea, rănește dreptatea socială. De acest păcat țin: specula ce se face cu brațele muncitorilor, oprirea pentru diferite pricini nedrepte a unei părți din plată, scumpirea traiului, falsificarea alimentelor, „plata lucrătorilor care au secerat țarinile voastre, pe care voi ați oprit-o, strigă; și strigările secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot” (Iacov 5, 4). 5) lipsa de cinste și mulțumire față de părinți.

Idei cheie

- Virtutea creștină este deprinderea și stăruința statornică de a împlini, cu ajutorul harului dumnezeiesc, legea morală întreagă, din dragoste curată față de Dumnezeu și față de aproapele.
- Virtuțile teologice sunt cele care prin rădăcini în sufletul credinciosului cu ajutorul harului dumnezeiesc și sunt îndreptate către Dumnezeu, apropiindu-l pe credincios de Dumnezeu.
- Virtuțile morale sunt acelea care călăuzesc viața creștinului față de sine și față de semenii săi.
- Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire” deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. Ispita este îndemnul la păcat.
- Păcatele ușoare, care se pot ierta, sunt acele păcate prin care credinciosul, dintr-o slăbiciune a voii și a cunoașterii sale, se abate de la legea morală și de la calea mântuirii.
- Păcatele grele se mai numesc și păcate de moarte, fiindcă răpesc credinciosului harul dumnezeiesc
- Păcatele capitale sunt: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, pizma sau invidia, lăcomia, mânia și lenea.
- Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt: necredința, deznădejdea, ne iubirea de oameni.
- Păcatele strigătoare la cer sunt: uciderea cu voie. sodomia, asuprirea văduvelor, orfanilor și săracilor. oprirea plății lucrătorilor, lipsa de cinste și mulțumire față de părinți.

Termeni cheie: *virtute, virtuți teologice și morale, păcat, păcate capitale, împotriva Duhului Sfânt, păcate strigătoare la cer*

Știi că:

- ❖ Desfrâul împotriva firii și-a primit numele de *sodomie* după locuitorii din Sodoma, care, pentru acest păcat, au fost aspru pedepsiți de Dumnezeu (Fac.18, 20). Sfântul Apostol Pavel spune ca astfel de fapte rușinoase nu trebuie să fie nici măcar amintite printre creștini (Efes. 5, 3).
- ❖ În Sfânta Scriptură se găsesc multe îndemnuri dar și muștrări împotriva celor ce se fac vinovați de păcate strigătoare la cer: „învățați să faceți bine, căutați dreptatea, ajutați pe cel apăsător, faceți dreptate orfanului, apărați pe văduvă” (Isaia 1, 17). Iar Mântuitorul striga: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnicii că mâncați casele văduvelor și cu fățarnicie vă rugați îndelung; pentru aceasta mai multă osândă veți lua” (Matei 23, 14).

Cultură și spiritualitate:

- ❖ Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca este un exemplu uimitor de întoarcere la Dumnezeu, de luptă cu ispitele, cu păcatele și cu patimile și de dobândire a sfințeniei și a mântuirii.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*:

- Virtutea creștină este deprinderea și stăruința de a împlini legea morală. *Corect/Inc corect*
- Virtutea creștină înseamnă inconsecvență pe calea binelui. *Corect/Inc corect*
- Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire”, deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. *Corect/Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A	B
1) virtuți teologice	a) mândria, iubirea de argint, desfrânarea. lăcomia, lenea
2) virtuți morale	b) credința, nădejdea, dragostea.
3) păcate capitale	c) păcatele împotriva credinței și a dragostei.
4) păcate strigătoare la cer	d) uciderea, homosexualitatea, asuprirea orfanilor, a văduvelor, străinilor, întârzierea sau oprirea plății lucrătorilor.
5) păcate împotriva Duhului Sfânt	e) milostenia, rugăciunea, credința.
	f) necredința, deznădejdea, ne iubirea de oameni.

3. Pornind de la citatul „Toate le pot în Hristos, Cel Care mă întărește” (Filipeni 4, 13) răspunde următoarelor cerințe privitoare la păcatele împotriva Duhului Sfânt:

- Descoperă, pentru fiecare păcat împotriva Duhului Sfânt, câte o cauză posibilă;
- Identifică, pentru fiecare păcat împotriva Duhului Sfânt, câte o soluție posibilă, de remediere;
- Alcătuiește o rugăciune adresată lui Dumnezeu pentru a nu fi ispitit de săvârșirea acestor păcate.

4. Completează spațiile libere, din text, cu termenii corespunzători dintre paranteze:

„Adeverirea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1) se referă la, ca virtute. Cel mai înalt sentiment al omului și Dumnezeu Însuși (1 Ioan 4, 8) este, conform Bibliei. Dovada unei legături vii dintre om și Dumnezeu se exprimă prin vie. Viața creștinului, în raport cu semenii și cu Dumnezeu este călăuzită de virtuțile fără de care viața omului este fără sens.

(iubirea, morale, bune, nădejde, credință)

5. Activitate practică

- Realizează, pe o pagină, un tabel cu păcatele strigătoare la cer și, corespunzător fiecărui păcat, pe două coloane, identifică moduri de manifestare în societate și de raportare a unui creștin, la acestea;
- Prezintă colegilor tăi, rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*:

- Virtutea creștină este deprinderea și stăruința de a împlini legea morală. *Corect/Inc corect*
- Virtutea creștină înseamnă consecvență pe calea binelui. *Corect/Inc corect*
- Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire” deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. *Corect/Inc corect*
- Păcatele capitale sunt: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, altruismul, pizma sau invidia, lăcomia, mânia și lenea. *Corect/Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A	B
1) virtuți teologice	a) mândria, iubirea de argint, desfrânarea. lăcomia, lenea
2) virtuți morale	b) credința, nădejdea, dragostea.
3) păcate capitale	c) păcatele împotriva credinței și dragostei.
4) păcate strigătoare la cer	d)uciderea, homosexualitatea, asuprirea orfanilor, văduvelor, străinilor, întârzierea sau oprirea plății lucrătorilor
5) păcate împotriva Duhului Sfânt	e) milostenia, rugăciunea, credința
	f) necredința, deznădejdea, ne iubirea de oameni.

3. Pornind de la citatul „Toate le pot în Hristos, Cel Care mă întărește” (Filipeni 4, 13) răspunde următoarelor cerințe privitoare la păcatele capitale:

- Descoperă, pentru fiecare păcat capital, câte două cauze posibile.
- Identifică, pentru fiecare păcat capital, câte două soluții posibile, de remediere.
- Alcătuiește o rugăciune adresată lui Dumnezeu pentru a nu fi ispitit de săvârșirea acestor păcate.

4. Completează spațiile libere, din text, cu termenii corespunzători dintre paranteze:

„Adeverirea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1) se referă la, ca virtute. Cel mai înalt sentiment al omului și Dumnezeu Însuși (1 Ioan 4, 8) este, conform Bibliei. Dovada unei legături vii dintre om și Dumnezeu se exprimă prin vie. Viața creștinului, în raport cu semenii și cu Dumnezeu este călăuzită de virtuțile fără de care viața omului nu are sens. Înțelepciunea, curajul, cumpătarea și dreptatea se mai numesc virtuți și împodobesc sufletul omului.

(iubirea, morale, cardinale, bune, nădejde, credință)

5. Activitate practică

- Realizează, pe o pagină, un tabel cu păcatele strigătoare la cer și, corespunzător fiecărui păcat, pe două coloane, identifică moduri de manifestare în societate și soluții pentru gestionarea acestora;
- Prezintă colegilor tăi, rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*:

- Virtutea creștină este deprinderea și stăruința de a împlini legea morală. *Corect/Inc corect*
- Virtutea creștină înseamnă consecvență pe calea binelui. *Corect/Inc corect*
- Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire” deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. *Corect/Inc corect*
- Păcatele capitale sunt: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, altruismul, pizma sau invidia, lăcomia, mânia și lenea. *Corect/Inc corect*
- Păcatele grele se mai numesc și păcate de moarte, fiindcă răpesc credinciosului harul dumnezeiesc, care este viața lui, și-i pregătesc moartea, adică suferințele iadului. *Corect/Inc corect*

2. Cele două coloane conțin informații despre care ai învățat în lecție. Asociază corect informațiile din coloana A cu cele din coloana B:

A	B
1) virtuți teologice	a) mândria, iubirea de argint, desfrânarea. lăcomia, lenea
2) virtuți morale	b) credința, nădejdea, dragostea.
3) păcate capitale	c) păcatele împotriva credinței și dragostei.
4) păcate strigătoare la cer	d) uciderea, homosexualitatea, asuprirea orfanilor, văduvelor, străinilor, întârzierea sau oprirea plății lucrătorilor
5) păcate împotriva Duhului Sfânt	e) milostenia, rugăciunea, credința
	f) necredința, deznădejdea, ne iubirea de oameni.

3. Pornind de la citatul „Toate le pot în Hristos, Cel Care mă întărește” (Filipeni 4, 13) răspunde următoarelor cerințe privitoare la păcatele strigătoare la cer:

- Descoperă, pentru fiecare păcat strigător la cer, câte trei cauze posibile;
- Identifică, pentru fiecare păcat strigător la cer, câte trei soluții posibile, de remediere;
- Alcătuiește o rugăciune adresată lui Dumnezeu pentru a nu fi ispitit de săvârșirea acestor păcate.

4. Completează spațiile libere, din text, cu termenii corespunzători dintre paranteze:

„Adeverirea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1) se referă la Cel mai înalt sentiment al omului și Dumnezeu Însuși (1 Ioan 4, 8) este Dovada unei legăturii vii dintre om și Dumnezeu se exprimă prin Viața creștinului, în raport cu semenii și cu Dumnezeu este călăuzită de virtuțile Înțelepciunea, curajul, cumpătarea și dreptatea se mai numesc virtuți Virtuțile teologice sunt cele care prind rădăcini în sufletul credinciosului cu ajutorul harului dumnezeiesc și sunt îndreptate către Dumnezeu

(iubirea, morale, cardinale, teologice, grele, nădejde, credință)

5. Activitate practică

- Realizează, pe o pagină, un tabel cu păcatele strigătoare la cer și, corespunzător fiecărui păcat, pe două coloane;
- Identifică moduri de manifestare în societate și soluții pentru gestionarea acestora;
- Prezintă colegilor tăi, rezultatul activității practice.

Introducere

„Căci, când păgânii care nu au Lege, din fire fac ale legii, aceștia, neavând Lege, își sunt loruși lege, Cceea ce arată fapta Legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conștiinței lor și prin judecățile lor, care îi învinovătesc sau îi și apără” (Romani 2, 14-15)

Libertate și opțiune; Conștiința morală - glasul lui Dumnezeu în om

Explorează

1. Ce înseamnă să fii liber?
2. Cum este garantată libertatea în societate?
3. Când este încălcată libertatea unei persoane?

Întoarcerea fiului risipitor

Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, glas care-l îndeamnă la împlinirea legii morale. Glasul acesta îl poate cunoaște fiecare om, deoarece, încă de la naștere, fiecare dintre noi este înzestrat cu conștiință. Ea este de origine dumnezeiască. Sfântul Ioan Gură de Aur spune:

„Când Dumnezeu l-a făcut pe om, a sădit în fiecare judecata nemincinoasă a binelui și a răului, adică regula conștiinței”. Conștiința este sfătuitor, martor și judecător.

Conștiința are rol de îndrumător sau ghid pentru împlinirea legii. Ea este judecătorul neadormit și aspru, care nu se poate cumpăra cu nimic și care se pronunță asupra fiecărei fapte, indicând dacă aceasta este bună sau rea și dacă trebuie săvârșită sau nu. Ea își face simțită prezența, atât înainte de săvârșirea unei fapte, cât și după săvârșirea ei. Înainte de săvârșirea unei fapte, conștiința aduce frământări interioare dacă fapta este bună sau rea și ne face să simțim dacă să o împlinim sau nu. După săvârșirea faptei, tot ea ne judecă prin starea de neliniște și de remușcare pe care o simțim. Dacă am ascultat de glasul ei, dacă ne-am împlinit datoria și ne-am ferit de fapte rele, atunci conștiința ne răsplătește cu bucurie, mulțumire și liniște sufletească. Iar dacă n-am ascultat de glasul conștiinței și am săvârșit fapte rele, atunci ea ne pedepsește cu neliniște, deprimare, tristețe și apăsare în suflet. De aceea, creștinul și orice om, în general, trebuie să asculte totdeauna de glasul conștiinței sale. Orice lucrare potrivnică conștiinței este rea și aduce pedeapsă, precum citim în Sfânta Scriptură: „Tot ce nu este din credință este păcat” (Romani 14, 23).

Conștiința nu se pierde niciodată. Ea poate să fie adormită prin nepăsarea omului față de datoriile sale, poate să fie întunecată printr-o viață păcătoasă, dar nu poate să fie nimicită total de-

Dicționar

călăuză - ghid, îndreptar, îndrumar.

liberul arbitru - posibilitatea de a acționa după voința proprie

remușcare - mustrare de cuget; părere de rău.

oarece ea este de la Dumnezeu. Nici cei mai mari făcători de rele nu pot înăbuși în ei, cu totul, glasul conștiinței.

Ca și creștini, avem datoria de a o păstra totdeauna curată și de a o ține în stare trează prin rugăciune, post, împărtășirea cu Sfintele Taine și prin cunoașterea tot mai temeinică a învățăturii creștine. Căci conștiința morală ne îndeamnă la făptuirea binelui, dreptății și dragostei creștine, adică la împlinirea legii morale.

În Sfânta Scriptură, găsim relatări despre conștiință și despre modul ei de manifestare. Conștiința îi mustră pe protopărinții Adam și Eva după ce au călcat porunca dumnezeiască (Facerea 3,10); ea îl urmărește pe Cain, care nu-și mai găsește liniște pentru uciderea fratelui său, Abel (Facerea 4,13); ea oprește pe frații lui Iosif de a-i ridica acestuia viața (Facerea 37, 26); ea aduce căința lui David pentru fărădelegile sale și rămâne statornică în inima lui Iov, care primește cu răbdare toate loviturile vieții (Iov 1, 21); ea rușinează pe acuzatorii femeii păcătoase (Ioan 8, 9); ea naște căința în inima fiului risipitor (Luca 15, 18) și în inima lui Iuda, vânzătorul Mântuitorului (Matei 27, 3-4).

Manifestarea conștiinței este strâns legată de libertate, de manifestarea liberului arbitru. Voia liberă este puterea sufletească pe care o are omul chiar de la creare și prin care el se poate hotărî pentru o faptă sau pentru alta. De aceea, fiecare om este săvârșitorul și stăpânul faptelor sale. Voia liberă este singurul dar asupra căruia omul are stăpânire deplină.

Viața și libertatea sunt două daruri dumnezeiești și, de aceea, oricine atentează asupra lor luptă împotriva omului și a lui Dumnezeu. Greșita întrebuintare a vieții și a voinței îl face pe om responsabil în fața lui Dumnezeu dar și a oamenilor. În societate, omul răspunde în fața justiției și prețul plătit poate fi libertatea. În fața lui Dumnezeu omul răspunde la judecată, iar prețul plătit este pierderea Raiului și pedeapsa veșnică.

După învățătura Sfintei noastre Biserici, în starea originală voia omului era înclinată spre binele moral; prin păcatul strămoșesc ea s-a înclinat mai mult spre rău, însă fără să-și piardă cu totul înclinarea spre bine. Prin jertfa Domnului nostru Iisus Hristos pe Cruce, i se dă credinciosului un ajutor suprafiresc, adică harul dumnezeiesc, pentru ca să poată învinge înclinarea spre rău și să poată împlini binele moral.

Despre voia liberă a omului se vorbește în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție. Așa citim în Vechiul Testament: „Viață și moarte ți-am pus Eu astăzi înaintea, binecuvântare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronomul 30,19). În Noul Testament Mântuitorul răspunde tânărului bogat: „Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te, vinde averea ta și dă-o săracilor” (Matei 19, 21). Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: „Să știi că tu ai un suflet cu voință liber care are putința de a face cum voiește”.

Liberul arbitru

Conștiința se păstrează curată prin respectarea legilor dumnezeiești adică, prin legătura vie și continuă cu Dumnezeu, Care a dat-o: „Conștiința bună se află prin rugăciune, iar rugăciunea curată prin conștiință. Căci una are trebuință de alta, prin fire”. (Sfântul Marcu Ascetul)

Idei cheie

- Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, glas care-l îndeamnă la împlinirea legii morale.
- Conștiința slujește drept călăuză la împlinirea legii.
- Conștiința nu se pierde niciodată.
- Manifestarea conștiinței este strâns legată de libertate, de manifestarea liberului arbitru.
- În Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție găsim relatări despre conștiință și despre modul ei de manifestare.

Termeni cheie: *conștiință, glasul lui Dumnezeu, liber arbitru, libertate, Dumnezeu*

Știi că:

- ❖ Ceea ce ne face speciali, spre deosebire de celelalte organisme vii ale Planetei, este faptul că noi ne putem auto-conștientiza existența?
- ❖ Cuvântul „conștiință” derivă etimologic din latinescul *conscientia*, însemnând „cunoștințe împărtășite cu ceilalți”, „fiind în cunoștință”?
- ❖ Cuvântul „conștiință”, a intrat în limba română prin „conscience” (din franceză), din latinescul „con+scientia” (după „a ști”).
- ❖ În Vechiul Testament există exemple de manifestare a conștiinței la Adam și Eva (Facerea 3, 8), la Cain (Facerea 4, 5), la David (II Regi 12, 5-7).
- ❖ În Noul Testament, întâlnim multe exemple de manifestare a conștiinței ca regret, decizie de acțiune sau de întoarcere la credință: Iuda, în Pilda samarineanului milostiv, Sfântul Apostol Toma.

Cultură și spiritualitate:

❖ Conștiința, ca glas al lui Dumnezeu în om, este un dialog între om și Dumnezeu în care omul este asistat de către Creator în exersarea luării deciziilor bune ori morale. Acest glas este ca o voce interioară, autoreflexivă care duce către cunoaștere, înțelegere și discernământ.

❖ Conștiința poate fi provocată, educată sau dirijată de către diferite persoane din jurul nostru. Un exemplu în acest sens este Iuda. De șapte ori Mântuitorul Iisus Hristos face apel la conștiința lui Iuda de a renunța la trădare: îl invită la cină, îi spune la cină că printre ei există un trădător, îl arată pe trădător (Iuda) ca pe cel ce ține întinde mâna spre a lua pâinea, îl împărtășește, îl spală pe picioare, i se adresează înainte de a pleca precipitat de la cină și, în Grădina Ghetsimani, încearcă să-l facă conștient că trădarea lui se finalizează printr-un sărut.

❖ În cazul Sfântului Apostol Petru, manifestarea conștiinței devine act de pocăință, de părere de rău pentru lepădarea de Hristos: „Și ieșind afară, a plâns cu amar”. (Matei 26, 75)

Sărutul lui Iuda

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- a. Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului. A / F
- b. Conștiința nu se pierde niciodată. A / F
- c. Conștiința îi mustră pe Adam și pe Eva după ce au călcat porunca dumnezeiască. A / F
- d. Manifestarea conștiinței este strâns legată de libertate. A / F

2. Citește cu atenție textul.

„O conștiință este adevărată atunci când este întemeiată pe adevăr. De fapt, conștiința este act al rațiunii care tinde spre adevărul lucrurilor. Conștiința morală, pentru a fi în măsură să călăuzească în mod corect conduita umană, trebuie să se bazeze înainte de toate pe fundamentul solid al adevărului, adică trebuie să fie luminată pentru a recunoaște adevărata valoare a acțiunilor și consistența criteriilor de evaluare, așa încât să știe să deosebească binele de rău chiar și acolo unde ambientul social, pluralismul cultural și interesele suprapuse nu ajută la aceasta. Omul are în inimă o lege scrisă de Dumnezeu: demnitatea lui este să se supună acesteia și după ea va fi judecat. [...] Prin conștiință se face cunoscut în mod minunat acea lege care își află împlinirea în iubirea față de Dumnezeu și de aproapele” (Conciliul al II-lea din Vatican).

- a. Identifică în text modul de manifestare al conștiinței;
- b. Alcătuieste un text, de 15-20 de cuvinte, în care să evidențiezi relația dintre conștiință și liberul arbitru

3. Alcătuieste un eseu argumentativ pornind de la citatul: „Viață și moarte ți-am pus Eu astăzi înaintea ta, binecuvântare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronomul 30,19).

4. Portofoliu

- Identifică provocări ale conștiinței, în zilele noastre;

- Realizează o comparație între conștiința morală și conștiința civică;

- Prezintă colegilor rezultatul muncii tale într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F.

- Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului. A / F
- Conștiința nu se pierde niciodată. A / F
- Conștiința îi mustră pe Adam și Eva după ce au călcat porunca dumnezeiască. A / F
- Manifestarea conștiinței este strâns legată de libertate. A / F

2. Citește cu atenție textul.

„O conștiință este adevărată atunci când este întemeiată pe adevăr. De fapt, conștiința este act al rațiunii care tinde spre adevărul lucrurilor. Conștiința morală, pentru a fi în măsură să călăuzească în mod corect conduita umană, trebuie să se bazeze înainte de toate pe fundamentul solid al adevărului, adică trebuie să fie luminată pentru a recunoaște adevărata valoare a acțiunilor și consistența criteriilor de evaluare, așa încât să știe să deosebească binele de rău chiar și acolo unde ambientul social, pluralismul cultural și interesele suprapuse nu ajută la aceasta. Omul are în inimă o lege scrisă de Dumnezeu: demnitatea lui este să se supună acesteia și după ea va fi judecat. [...] Prin conștiință se face cunoscut în mod minunat acea lege care își află împlinirea în iubirea față de Dumnezeu și de aproapele” (Conciliul al II-lea din Vatican).

- Identifică în text modul de manifestare al conștiinței;
- Alcătuiește zece reguli pentru conștiință și liberul arbitru.

3. Alcătuiește un eseu argumentativ pornind de la citatul: „Viață și moarte ți-am pus Eu astăzi înaintea ta, binecuvântare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronomul 30,19).

4. Portofoliu

- Identifică provocări ale conștiinței, în zilele noastre;

- Realizează o comparație între conștiința morală și conștiința civică;

Prezintă colegilor
rezultatul muncii tale într-o oră din Săptămâna altfel”.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F.

- a. Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului. A / F
- b. Conștiința nu se pierde niciodată. A / F
- c. Conștiința îi mustră pe Adam și pe Eva după ce au călcat porunca dumnezeiască. A / F
- d. Manifestarea conștiinței este strâns legată de libertate. A / F

2. Citește cu atenție textul.

„O conștiință este adevărată atunci când este întemeiată pe adevăr. De fapt, conștiința este act al rațiunii care tinde spre adevărul lucrurilor. Conștiința morală, pentru a fi în măsură să călăuzească în mod corect conduita umană, trebuie să se bazeze înainte de toate pe fundamentul solid al adevărului, adică trebuie să fie luminată pentru a recunoaște adevărata valoare a acțiunilor și consistența criteriilor de evaluare, așa încât să știe să deosebească binele de rău chiar și acolo unde ambientul social, pluralismul cultural și interesele suprapuse nu ajută la aceasta. Omul are în inimă o lege scrisă de Dumnezeu: demnitatea lui este să se supună acesteia și după ea va fi judecat. [...] Prin conștiință se face cunoscut în mod minunat acea lege care își află împlinirea în iubirea față de Dumnezeu și de aproapele” (Conciliul al II-lea din Vatican).

- a. Identifică în text modul de manifestare al conștiinței;
- b. Alcătuieste un decalog în care să evidențiezi relația dintre conștiință și liberul arbitru;
- c. Evidențiază relația dintre citatele de la Romani 2, 14-16 și Deuteronom 30, 19, într-un text de maximum o pagină.

3. Alcătuieste un eseu argumentativ pornind de la citatul: „Viață și moarte ți-am pus Eu astăzi înaintea ta, binecuvântare și blestem. Alege viața, ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronomul 30,19).

4. Portofoliu

- Identifică provocări ale conștiinței în lumea contemporană;

- Realizează o comparație între conștiința morală și cea civică;

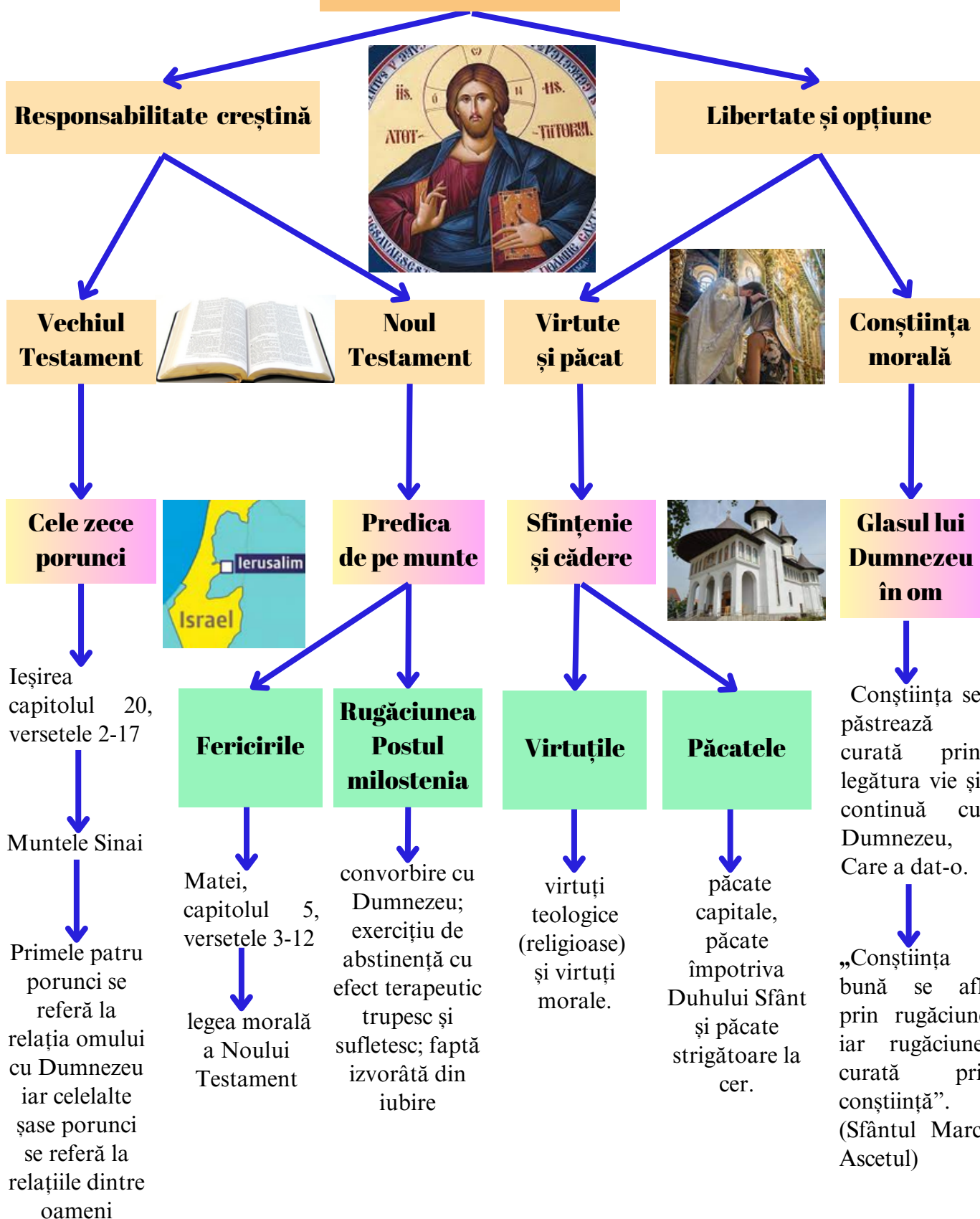
- Prezintă colegilor rezultatul muncii tale într-o oră din Săptămâna „Școala altfel”.

Recapitulare

1. Să recapitulăm

Trăirea învățaturii creștine

- > Toate subiectele sunt obligatorii
- > Din oficiu 10 puncte
- > Timp de lucru: 45 minute

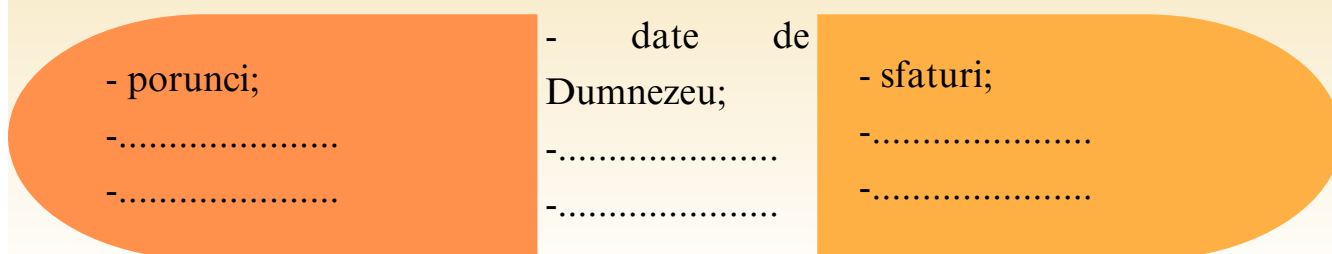
Evaluare

> Punctajul obținut:

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*.

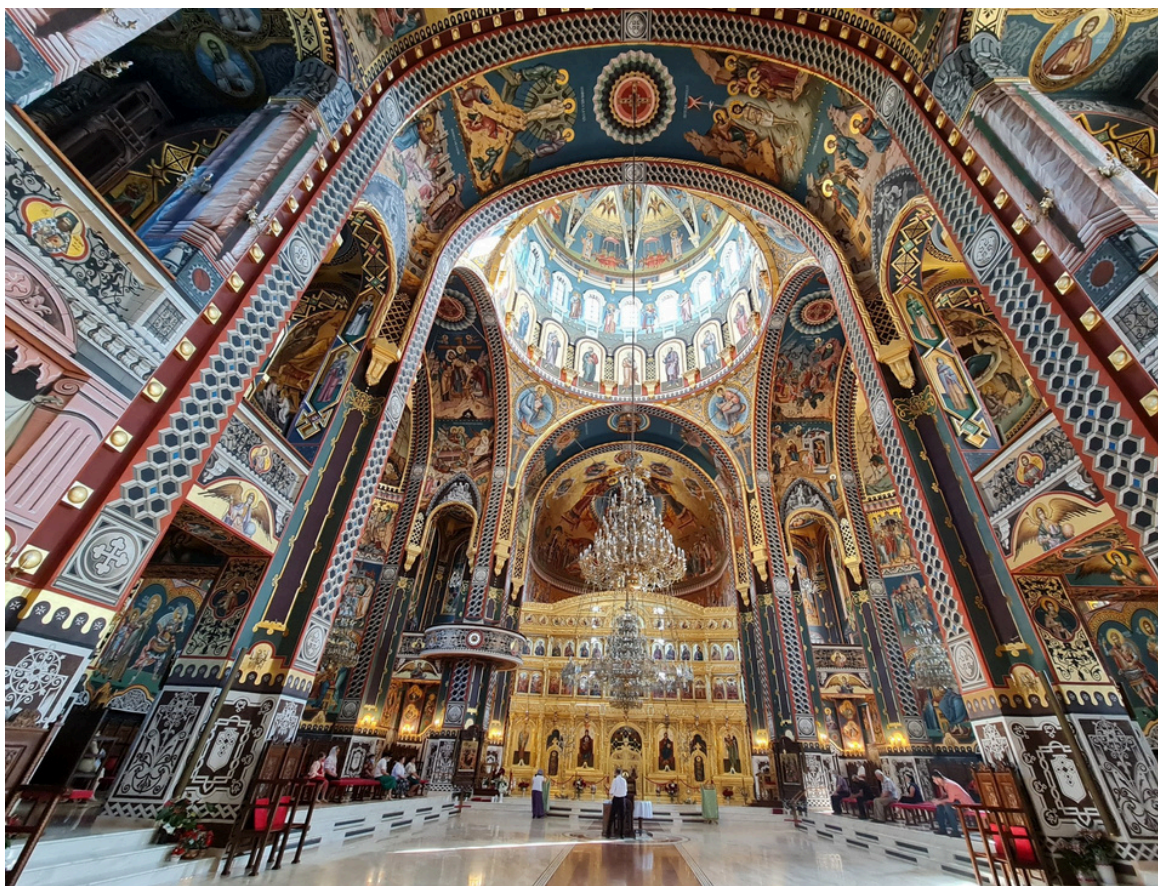
- a. Legile lui Dumnezeu sunt porunci pentru că îndeplinirea lor nu este opțională ci obligatorie pentru ca omul și creația să se bucure de armonie și să-și împlinească scopul pentru care au fost create. *Corect/Inc corect*
- b. Respectul față de Dumnezeu și față de cele sfinte este o poruncă și o dovadă de educație și civilizație. *Corect/Inc corect*
- c. A doua parte a Decalogului este alcătuită din ultimele șase porunci și se referă la relația cu Dumnezeu. *Corect/Inc corect*
- d. „Fericirile” (Matei 5, 3-12) cuprind legea morală a Noului Testament. *Corect/Inc corect*
- e. Prin Fericirile rostite, Mântuitorul Hristos aduce o nouă viziune, unică și adevărată despre ce sunt, cu adevărat, fericirea și bucuria. *Corect/Inc corect*
- f. Predica de pe munte a Mântuitorului cuprinde învățătura despre rugăciune, despre post și despre milostenie și este redată de Sfântul Evanghelist Matei (capitolele 5-7). *Corect/Inc corect*
- g. „Rugăciunea domnească”, conține șapte cereri și face parte din toate slujbele bisericii. *Corect/Inc corect*
- h. Virtutea creștină este deprinderea și stăruința statornică de a împlini, cu ajutorul harului dumnezeiesc, legea morală întreagă, din dragoste curată față de Dumnezeu și față de aproapele.
- i. Păcatul se mai numește și „fărădelege” sau „nelegiuire”, deoarece încalcă legile și poruncile lui Dumnezeu. *Corect/Inc corect*
- j. Conștiința morală este glasul lui Dumnezeu în sufletul credinciosului, glas care-l îndeamnă la împlinirea legii morale. *Corect/Inc corect*

3. Completează diagrama de mai jos, identificând aspecte specifice și asemănări cu privire la *Decalog* și *Fericiri*, după modelul dat.

*Decalog**Fericiri*

3. Redactează un eseu liber de 200-250 de cuvinte, cu titlul „Conștiința între virtute și păcat”. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Explicarea termenilor *virtute* și *păcat*; b) Prezentarea tipurilor de virtuți și de păcate; c) Identificarea a trei modalități de evitare a păcatelor și de cultivare a virtuților.

Catedrala Sfânta Treime, Arad (interior)

Unitatea III - Exprimarea învățăturii creștine

1. Locașurile de cult ale creștinilor - apariție și dezvoltare în contextul culturii universale.....	75
2. Stiluri arhitecturale reprezentative (în lume și în țară).....	81
Recapitulare	87
Evaluare.....	88

Introducere

„Una am cerut de la Domnul: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, ca să văd frumusețea Domnului”. (Psalmi 26, 7)

Locașurile de cult ale creștinilor - apariție și dezvoltare în contextul culturii universale

Explorează

1. Ce elemente arhitectonice specifice are o biserică?
2. Care sunt părțile componente ale unei biserici?
3. Cum mai este numită Biserica?
4. Ce slujbe se săvârșesc în biserică?

Biserica Mănăstirii Moldovița

În diferite culturi și civilizații, în istoria omenirii, se manifestă nevoia omului de legătură cu divinitatea. Această legătură se exprimă printr-un cult specific: rugăciuni, jertfe, gesturi, locuri de rugăciune.

Locurile de rugăciune se numesc temple, moschei, sinagogi, biserici și au forme și arhitecturi specifice. Pentru creștini, rugăciunea este rostită individual sau împreună cu semenii, oriunde și oricând, dar, în mod special, în **locașul de cult** numit **biserică**.

După Înălțarea Domnului Iisus la cer, Sfinții Apostoli și ucenicii Domnului au continuat să frecventeze templul lui Solomon și sinagogile pentru rugăciune. Pentru ascultarea cuvântului lui Hristos și împărtășirea de Trupul și Sângele lui Hristos au folosit casele încăpătoare ale celor mai înstăriți dintre creștini. Aceste adunări ale creștinilor se numeau *ecclesiae* adică *biserici*. În perioada persecuțiilor, **catacombele** sau peșterile au devenit locuri de rugăciune.

Începând cu secolul al III - lea, creștinii încep să construiască primele biserici. După încetarea persecuțiilor, când creștinismul devine religie tolerată și apoi religie oficială a statului, construcția de bisericii se va dezvolta foarte mult. Unele temple păgâne vor fi transformate în biserici, iar bisericile construite vor căpăta formă și arhitectură specifică.

Biserica este casa lui Dumnezeu, loc sfințit, de rugăciune, de comuniune, reper cultural și istoric. De aceea, atât arhitectura bisericilor cât și împodobirea lor exprimă, în formă văzută, învățătura Mântuitorului Hristos. Biserica, privită din exterior, are formă de **cruce** sau de **navă**. Ea este întemeiată de Hristos prin jertfa de pe cruce și ne poartă pe valurile vieții, spre mântuire, asemenea

Dicționar

arhitectură - știința și arta de a proiecta și construi clădiri; stilul, planul unei clădiri.

catacombă - galerie subterană, naturală sau artificială, care servea primilor creștini drept refugiu, loc de cult și loc de înmormântare.

religie tolerată - religie permisă dar nerecunoscută oficial și fără drepturi.

unei nave. Ea este, astfel, un simbol religios și cultural încadrat în timpul istoric al umanității.

Pridvorul, pronaosul, naosul și altarul sunt părți ale bisericii care exprimă căutările religioase ale omenirii sau etape din istoria mântuirii neamului omenesc, legătura dintre lumea aceasta și veșnicia lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos. Pronaosul închipuie raiul pământesc. În trecut, pronaosul era destinat catehumenilor („cei chemați” pentru botez) și penitenților (adică cei păcătoși, dar care se căiau). Spațiul dintre altar și pronaos formează naosul, care în limba greacă se traduce prin *navă*, *corabie*. Aflat sub bolta cupolei, naosul reprezintă lumea văzută, întreaga creștinătate care crede în Iisus Hristos înviat din morți și care așteaptă mila lui Dumnezeu. De asemenea, naosul mai simbolizează cerul în care locuiesc îngerii și sfinții care Îl slăvesc pururea și neîncetat pe Dumnezeu. Sfântul altar, din latinescul „altus”, care înseamnă *înalt*, sau „ara” care înseamnă *jertfelnic*, este simbolul mistic al Împărăției cerurilor, unde, nevăzut, se află Tronul Prea Sfintei Treimi, Maica Domnului cu toți sfinții și îngerii, împreună cu slujitorii sfințiți ai Bisericii. Este partea principală a bisericii creștine, întrucât aici este locul în care se săvârșesc cele mai importante slujbe, începând cu Sfânta Liturghie. Altarul sau „Sfânta Sfintelor” preînchipuie cerul cerurilor, Raiul și locul în care S-a născut Mântuitorul, a predicat, a pățimit, a murit, a înviat și S-a înălțat la cer. **Turlele și crucile**, care împodobesc biserica, îndreptate spre cer și spre răsărit arată speranța, dintotdeauna, spre salvare și reîntâlnire cu Dumnezeu, în veșnicie, în ceruri. Bisericile creștine au fost ca un laborator spiritual și cultural în care lumea veche s-a transformat, încreștinându-se. Dorința de a construi o casă a lui Dumnezeu, ca loc de rugăciune, a provocat geniul creator omenesc în construirea de capodopere arhitectonice, care exprimă atât învățătura de credință creștină cât și specificul cultural al diferitelor popoare creștinate.

Construcția și împodobirea bisericilor a influențat pictura, sculptura, broderia, scrisul, tiparul și educația oamenilor. Pictura a transformat biserica într-o Biblie în imagini, o sursă de inspirație artistică și un loc potrivit rugăciunii: „În Biserica slavei Tale stând, în cer a sta ni se pare”. (Tropar din slujba Utreniei) Obiectele de cult au constituit motive în dezvoltarea diferitelor meșteșuguri cu caracter religios.

Catedrala Națională (interior)

Biserica este loc de rugăciune și de adunare a comunității de creștini. De aceea, de-a lungul timpului, ea a devenit ca o casă pentru familia creștinilor.

Biserică înseamnă și comunitate și, din acest punct de vedere, are rol social, educativ și cultural. În biserică, ca împlinire a poruncii iubirii, milostenia sau filantropia din faptă bună devine program de protecție socială, în societate. În jurul bisericii, s-au întemeiat instituții de ocrotire socială: azile, orfelinate și spitale. În Biserică, s-au întemeiat și au funcționat primele școli. În țările române, bisericile au fost și școli, instituții de învățământ și de cultură. În jurul bisericilor s-au înființat academii iar clericii au fost și oameni de cultură care au adus lumină și civilizație sub forma educației. Părintele Patriarh Daniel afirma: „Biserica a plămădit și a promovat cultura poporului român”.

Idei cheie

- Primele adunări ale creștinilor se numeau *ecclesiae* adică *biserici*.
- În perioada persecuțiilor, catacombele sau peșterile au devenit locuri de rugăciune și începând cu secolul al III - lea, creștinii construiesc primele biserici.
- Biserica este casa lui Dumnezeu, loc sfințit, de rugăciune, de comuniune, reper cultural și istoric.
- Biserica este un simbol religios și cultural încadrat în timpul istoric al umanității.

Termeni cheie: *locaș de cult, biserică, apariție, devoltare, cultură, pronaos, naos, altar, turla, cruce*

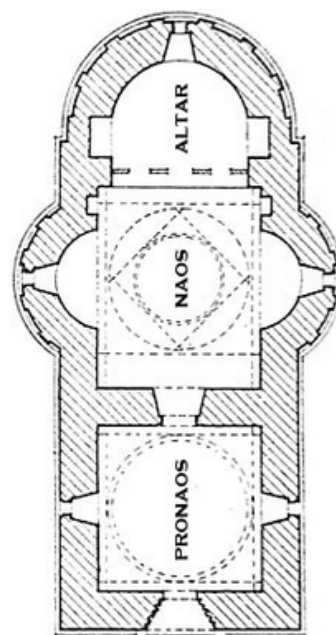
Știi că:

- ❖ Catacombele papei Callist, din Roma, sunt cele mai vechi și mai mari, măsurând peste 7 km și sunt săpate la 20 m sub sol, cuprinzând 4 niveluri.
- ❖ Catedrala Echmiadzin a fost prima catedrală construită în Armenia antică și rămâne cea mai veche catedrală creștină din lume.
- ❖ Hagia Sophia a fost cea mai mare biserică creștină din lume. Construită de împăratul bizantin Justinian I, astăzi este moschee, în Istanbul.

Cultură și spiritualitate:

- În țările române se dezvoltă stiluri arhitectonice bisericesti specifice: *Stilul moldovenesc*, dezvoltat în perioadele de domnie ale lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Vasile Lupu având următoarele elemente: supraînălțarea turelor, utilizarea artistică a pietrei, cărămizii, ceramicii, pridvorul închis, gropnița (Ștefan cel Mare), pictura exterioară, zidurile de apărare mai mari, pridvorul deschis, decor sculptural exterior (Petru Rareș), decor sculptural exterior bogat al bisericilor - influențe orientale (V. Lupu). Biserici reprezentative: Putna, Neamț, Voroneț, Moldovița, Sucevița, Sf. Trei Ierarhi și Cetățuia din Iași, Dragomirna din jud. Suceava. *Stilul muntenesc* în care bisericile au plan treflat, dimensiuni mici, proporții armonioase, câte o turlă deasupra naosului și pronaosului, decor exterior este simplu. Exemple: Mănăstirea Arnota, Cozia. *Stilul brâncovenesc* în care planul bisericilor este treflat, cu armonia și eleganța proporțiilor, există o ornamentație a coloanelor din pridvor, au portal sculptat la uși și ferestre, un turn clopotniță peste pronaos și un pridvor deschis sprijinit pe coloane. Exemple de biserici: biserica mănăstirii Hurezi, Biserica Sf. Gheorghe cel Nou din București. *Stilul maramureșean*, al bisericilor din lemn din Maramureș în care bisericile sunt inspirate de casele țărănești, construite de obicei pe coline, nu au o temelie îngropată, ceea ce le face deplasabile dintr-un loc în altul, au turnuri înalte și ascuțite, acoperișul coboară uneori până spre pământ; sunt ornamentate cu motive populare. Exemple: mănăstirea Bârsana, Biserica dintr-un lemn (Vâlcea) etc.
- În apusul Europei s-au folosit următoarele stiluri arhitectonice: *bazilical, romanic, gotic, renascentist, baroc, rococo și neoclasicist*.

Planul Bisericii din Pătrăuți

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- Locurile de rugăciune se numesc temple, moschei, sinagogi sau biserici. DA / NU
- Biserica este loc de rugăciune, de comuniune, reper cultural și istoric. DA / NU
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. DA / NU

2. Citiți cu atenție textul de mai jos:

Biserica Ortodoxă Română a contribuit și la dezvoltarea învățământului românesc prin înființarea primelor școli elementare, medii sau superioare, precum și prin scrierea primelor manuale școlare, dezvoltarea artei românești prin înființarea unor asociații culturale și artistice și prin atenția acordată picturii, arhitecturii, sculpturii, broderiei și altor meșteșuguri, fiind un factor de progres și în dezvoltarea economică a poporului prin îndrumarea și înființarea unor asociații meșteșugărești sau școli de meserii.

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identificați contribuția Bisericii la dezvoltarea învățământului românesc;
- Enumeră meșteșugurile care s-au dezvoltat sub influența Bisericii;
- Prezintă câte trei caracteristici ale stilurilor arhitectonice bisericesti din țările române.

Biserica Sfântul Nicolae, Scheii Brașovului

3. Prezintă, în 100 - 150 de cuvinte, importanța educației și a culturii pentru evoluția poporului român, pornind de la textul de mai jos:

În țările române, bisericile au fost și școli, instituții de învățământ și de cultură. În jurul bisericilor s-au înființat academii, iar clericii au fost și oameni de cultură care au adus lumină și civilizație sub forma educației. În Biserică, s-au întemeiat și au funcționat primele școli.

4. Activitate practică

- Identifică, cu ajutorul internetului, cinci biserici reprezentative din diferite părți ale lumii;
- Adaugă la portofoliu câte o pagină de informații și imagini despre bisericile descoperite;
- Folosește aplicația Google earth pentru a vizualiza locul în care se găsesc aceste biserici.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește DA, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește NU:

- Locurile de rugăciune se numesc temple, moschei, sinagogi sau biserici. DA / NU
- Biserica este loc de rugăciune, de comuniune, reper cultural și istoric. DA / NU
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. DA / NU
- Primele biserici creștine au fost construite începând cu secolul al III - lea. DA/NU

2. Citiți cu atenție textul de mai jos:

Biserica Ortodoxă Română a contribuit și la dezvoltarea învățământului românesc prin înființarea primelor școli elementare, medii sau superioare, precum și prin scrierea primelor manuale școlare, dezvoltarea artei românești prin înființarea unor asociații culturale și artistice și prin atenția acordată picturii, arhitecturii, sculpturii, broderiei și altor meșteșuguri, fiind un factor de progres și în dezvoltarea economică a poporului prin îndrumarea și înființarea unor asociații meșteșugărești sau școli de meserii.

Biserica Neagră, Brașov

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identificați contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea învățământului românesc;
- Enumeră meșteșugurile care s-au dezvoltat sub influența Bisericii;
- Explică expresia „factor de progres”;
- Prezintă câte trei caracteristici ale stilurilor arhitectonice bisericesti din țările române.

3. Realizează un eseu liber, de 150 - 200 de cuvinte, în care să evidențiezi importanța educației și a culturii pentru evoluția poporului român, pornind de la textul de mai jos:

În țările române, bisericile au fost și școli, instituții de învățământ și de cultură. În jurul bisericilor s-au înființat academii, iar clericii au fost și oameni de cultură care au adus lumină și civilizație sub forma educației. În Biserică s-au întemeiat și au funcționat primele școli.

4. Activitate practică

Investigația oferă elevului posibilitatea de a rezolva o sarcină de lucru, în mod creator. Etapele esențiale ale investigației sunt: definirea problemei, alegerea metodelor adecvate, identificarea soluțiilor. Prezintă investigația ta colegilor.

- Investighează modalități de susținere și promovare a unui lăcaș de cult, care este monument istoric, pentru salvarea de la degradare. Adaugă la portofoliu investigația ta.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește litera A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește litera F.

- Locurile de rugăciune se numesc temple, moschei, sinagogi sau biserici. A / F
- Biserica este loc de rugăciune, de comuniune, reper cultural și istoric. A / F
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. A / F
- Primele biserici creștine au fost construite începând cu secolul al III - lea. A / F
- Biserică înseamnă și comunitate și are rol social, educativ și cultural. A / F

2. Citiți cu atenție textul de mai jos:

Biserica Ortodoxă Română a contribuit și la dezvoltarea învățământului românesc prin înființarea primelor școli elementare, medii sau superioare, precum și prin scrierea primelor manuale școlare, dezvoltarea artei românești prin înființarea unor asociații culturale și artistice și prin atenția acordată picturii, arhitecturii, sculpturii, broderiei și altor meșteșuguri, fiind un factor de progres și în dezvoltarea economică a poporului prin îndrumarea și înființarea unor asociații meșteșugărești sau școli de meserii.

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identificați contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea învățământului românesc;
- Explică expresia „factor de progres”;
- Argumentați, în 15-20 de rânduri, afirmația „Biserica a plămădit și promovat cultura poporului român”.

Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș

3. Elaborează un eseu liber, de 200 - 250 de cuvinte, despre apariția și dezvoltarea locașurilor de cult creștine, în contextul culturii universale, având în vedere următoarele aspecte:

- contribuția culturală a bisericii;
- rolul comunitar al bisericii.

4. Activitate practică

Investigația oferă elevului posibilitatea de a rezolva o sarcină de lucru, în mod creator. Etapele esențiale ale investigației sunt: definirea problemei, alegerea metodelor adecvate, identificarea soluțiilor. Prezintă investigația ta colegilor și adaug-o la portofoliu.

- *Investighează modalități de răspuns ale Bisericii la provocări ale lumii contemporane: deculturalizarea, adicțiile și desacralizarea.*

Introducere

„Arta bisericească reprezintă una dintre formele prin care i se descoperă omului în chip vădit lucrarea lui Dumnezeu în lume și prin care omul se apropie de Creatorul său.”. ((Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

Stiluri arhitecturale reprezentative (în lume și în țară)

Explorează

1. Ce biserici - monumente istorice cunoașteți din străinătate?
2. Care sunt cele mai cunoscute biserici și mănăstiri din România?
3. De ce este valoroasă o biserică monument istoric?

Biserica Mănăstirii Gura Humorului

Dezvoltarea și răspândirea creștinismului în lume a influențat și dezvoltarea cultului. Bisericile, ca locașuri de rugăciune, au cunoscut o mare dezvoltare ca număr, mărime și arhitectură. **Arhitectura bisericească** sau **arhitectura ecleziastică** se referă la arhitectura locașurilor creștine de cult. S-au format diverse stiluri bisericești arhitecturale, în funcție de epocă și de regiune geografică.

Stilul romanic este stilul caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII, numindu-se și stilul romano-bizantin sau latin și s-a format în perioada domniei lui Carol cel Mare. Este stilul care a păstrat formele arhitecturii imperiului roman, împletite cu specificul cultural al popoarelor germanice din Vestul Europei. El este specific Bisericii Romano-Catolice, fiind întâlnit, mai ales, în Franța sau în nordul Italiei. El va fi înlocuit de stilul gotic în secolul al XIII - lea. Caracteristice sunt: zidurile masive, absidele semicirculare, deschiderile în general mici și ancadramentele cu arc semicircular, contraforții pentru sprijinirea zidurilor și predomină sculpturile. Bisericile romanice sunt de tip bazilical (cel mai adesea cu trei nave). Pe teritoriul României primul monument romanic atestat este Catedrala Sf. Mihail din Alba Iulia (sfârșitul sec. al XI-lea). Alte biserici, din lume: Notre-Dame du Port din Clermont (Franța), Canterbury (Anglia), Catedrala din Tournay (Belgia) etc.

Stilul bizantin, apărut în secolul al - V - lea în Imperiul Roman de Răsărit (Bizantin), este specific Bisericii Ortodoxe. Prima perioadă, de dezvoltare, este în timpul domniei împăratului Justinian (secolele VI - VII), culminând cu secolul al XI - lea în răsăritul Europei și în Italia.

Dictionar *arhitectură* - este atât procesul, cât și produsul planificării, proiectării și construirii clădirilor sau a altor structuri;

ecleziastic - privitor la biserică sau la cler;

UNESCO - Organizația Națiunilor Unite pentru învățământ, știință și cultură.

Bisericile au următoarele caracteristici: arc semicircular sprijinit pe coloane, cupola are bază rotundă situată deasupra naosului și se continuă cu o turlă, biserica are formă de cruce cu interior împărțit în altar, naos, pronaos. Altarul este depărțit de naos prin catapeteasmă sau iconostas, iar uneori există mai multe turlle, materialul de construcție este piatra sau cărămida, interiorul este împodobit cu fresce, picturi sau sculpturi în lemn sau piatră. Exemple de biserici: Catedrala Sfânta Sofia din Istanbul (Turcia), Lavra Peccerskaia din Kiev (Ucraina), Sfântul Marcu din Veneția (Italia), Mănăstirea Studenia, (Serbia), Hagia Irene, Istanbul (Turcia).

Stilul gotic este o transformare a stilului romanic și a apărut în secolul al XII - lea, în Franța și în Germania. După momentul culminant de dezvoltare din secolul al XIV - lea, va decădea în perioada Renașterii. Specifice stilului gotic sunt: ogiva, arcul butant, forma cruciformă a bisericii, zidurile subțiri și înalte, ferestrele numeroase, înalte și largi și împodobite cu vitralii. De asemenea, turllele foarte înalte și ascuțite, sculptura statuară și rozasa (fereastra rotundă), fațada cu rozete uriașe de piatră definesc stilul gotic al bisericilor. Centrele orașelor din Transilvania sunt dominate cel mai adesea de construcții sacrale în stil gotic (Cluj, Sibiu, Mediaș, Sighișoara, Brașov, Sebeș, Bistrița, Reghin ș.a.m.d.). Exemple ilustrative în acest sens sunt: Biserica Sfântul Mihail din Cluj, Catedrala Evanghelică din Sibiu, Biserica Sf. Margareta din Mediaș, Biserica Evanghelică din Bistrița ș.a.

Stilul renascentist, cu referire la arhitectura renascentistă, este arhitectura perioadei de la începutul secolului al XV-lea până la începutul secolului al XVII-lea, în diferite regiuni ale Europei, în care are loc o redefinire a interesului pentru cultura și civilizația greco-romană. Termenul de Renaștere a fost folosit de Giorgio Vasari (1452-1550) care evocă o renaștere artistică, în opoziție cu maniera gotică precedentă, deci cu ansamblul epocii medievale.

Arhitecții Renașterii renunță la sensul vertical al catedralelor gotice și revin la ritmul orizontal al vechilor edificii creștine de tip basilical. În construcția bisericilor, planul este foarte variat: circular, dreptunghiular, ca un paralelogram, cruciform etc. Punctul de plecare, al bisericilor de tip renascentist, este basilica cu trei nave, având navele laterale boltite și cupola centrală (hemisferica sau ovala) pe navă mediană.

Stilul slavon cu referire la arhitectura bisericilor rusești care este tipică pentru bisericile ortodoxe din răsăritul Europei. Cea mai renumită biserică din Moscova și cel mai cunoscut monument din Rusia este Catedrala Sf. Vasile Blajinul.

Catedrala Sfântul Vasile, Moscova

Catedrala aparține Bisericii Ortodoxe Ruse și este un simbol al orașului și al arhitecturii ruse. Această minune arhitecturală este inclusă în Patrimoniul Mondial UNESCO și este una dintre cele mai neobișnuite biserici din lume. Catedrala este formată de fapt din opt capele mai mici adunate în jurul celei principale, dedicate Sfântului Vasile. Catedrala este situată în Piața Roșie din Moscova. Cupolele au forma bulbilor de ceapă și sunt bogat colorate (negru, verde, albastru, auriu).

Arhitectura bisericească creștină face parte din patrimoniul istoric și cultural al umanității.

Idei cheie

- Arhitectura bisericească sau arhitectura ecleziastică se referă la arhitectura lăcașurilor creștine de cult.
- Stilul romanic este stilul caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII, numindu-se și stilul romano-bizantin sau latin.
- Stilul bizantin, apărut în secolul al - V - lea, în Imperiul Roman de Răsărit (Bizantin), este specific Bisericii Ortodoxe.
- Stilul gotic este o transformare a stilului romanic și a apărut în secolul al XII-lea, în Franța și în Germania.
- Stilul renașcentist cu referire la arhitectura renașcentistă, este arhitectura perioadei de la începutul secolului al XV-lea, până la începutul secolului al XVII-lea, în diferite regiuni ale Europei, în care are loc o redefinire a interesului pentru cultura și civilizația greco-romană.
- Stilul slavon, cu referire la arhitectura bisericilor rusești, este tipică pentru bisericile ortodoxe din răsăritul Europei.

Termeni cheie: *stil arhitectural, arhitectură, artă decorativă, stil gotic, romanic, bizantin, renașcentist, slavon, brâncovenesc*

Știi că:

- ❖ „Mănăstirea Voroneț este considerată “Capela Sixtină a Estului” datorită frescei de pe fațada care ilustrează “Judecata de Apoi”. Pe lângă stilul arhitectural, mănăstirea este celebră și datorită pigmentului care rezistă de sute de ani pe pereții ei, albastrul de Voroneț?
- ❖ La Mănăstirea Coșula (Botoșani) „galbenul de Coșula” este o culoare prezentă în special în aureolele sfinților și care, la fel ca și la Voroneț, este unicat?

Cultură și spiritualitate:

➤ Marele domnitor Ștefan cel Mare a stat în scaunul de conducător al Moldovei 47 de ani, între 1457 și 1504. Papa Sixt al IV-lea l-a numit pe Ștefan cel Mare într-o scrisoare de mulțumire (ianuarie 1477) drept „atlet al lui Cristos”, formulă de adresare care îl caracterizează ca un mare apărător al Creștinătății. Înscripțiile în piatră sau pictate păstrate din timpul său îl atestă pe domnitorul Moldovei ca fiind ctitor al 26 de biserici și de mănăstiri, multe dintre ele ridicate pentru pomenirea celor căzuți în lupte și ca mulțumire pentru anumite biruințe. Mai sunt alte zece biserici care îi sunt atribuite, dar pentru care nu există dovezi certe.

➤ Termenii *stil brâncovenesc* sau *artă brâncovenească* caracterizează, în istoriografia română de artă, arhitectura și artele plastice în Țara Românească din timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714). Exteriorul locașurilor de cult corespunde, prin decorul bogat al iconostaselor din interior, împodobite dens cu reliefuri, acestui stil arhitectural. Mănăstirile Horezu și Văcărești sunt tipice pentru stilul brâncovenesc.

Mănăstirea Putna

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*:

- Stilul romanic este stilul caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII. *Corect / Inc corect*
- Arhitectura ecleziastică se referă la arhitectura locașurilor creștine de cult. *Corect / Inc corect*
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. *Corect / Inc corect*
- Stilul gotic este o transformare a stilului romanic și a apărut în secolul al XII - lea. *Corect / Inc corect*

2. Citește cu atenție textul de mai jos:

Arhitectura sacră sau arhitectura religioasă se referă la conceperea și construcția spațiilor de rugăciune — biserici, moschei, sinagogi sau temple. Spațiile sacre sunt printre cele mai durabile și mai impresionante construcții ridicate de oameni de-a lungul timpului. Acest lucru este valabil și în spațiul rural românesc. Chiar dacă bisericile rurale vechi sunt de mici dimensiuni, element specific al ritului bizantin, ele înglobează cele mai iscusite tehnici și meșteșuguri ale locului.

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Enumeră stilurile arhitecturale reprezentative din lume, despre care ai învățat;
- Prezentă contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea arhitecturii;
- Enumeră stilurile de construcție ale bisericilor, despre care ai învățat.

Biserica Sfântul Nicolae, Șcheii Brașovului

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

În țările române, bisericile au fost și școli, instituții de învățământ și de cultură. În jurul bisericilor s-au înființat academii iar clericii au fost și oameni de cultură care au adus lumină și civilizație sub forma educației. În Biserică s-au întemeiat și au funcționat primele școli.

- Argumentează în 15 - 20 de rânduri importanța locașurilor de cult zidite de Constantin Brâncoveanu, pentru dezvoltarea culturală și religioasă a poporului român.

4. Activitate practică

- Identifică, cu ajutorul internetului, câte o biserică corespunzătoare fiecărui stil arhitectural românesc, despre care ai învățat;
- Adaugă la portofoliu câte o pagină de informații și imagini despre bisericile descoperite, conform stilurilor arhitecturale românești, despre care ai învățat;
- Folosește aplicația Google earth pentru a vizualiza locul în care se găsesc aceste biserici.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*:

- Stilul romanic este stilul caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII. *Corect / Inc corect*
- Arhitectura ecleziastică se referă la arhitectura locașurilor creștine de cult. *Corect / Inc corect*
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. *Corect / Inc corect*

2. Citește cu atenție textul de mai jos:

Arhitectura sacră sau arhitectura religioasă se referă la conceperea și construcția spațiilor de rugăciune — biserici, moschei, sinagogi sau temple. Spațiile sacre sunt printre cele mai durabile și mai impresionante construcții ridicate de oameni de-a lungul timpului. Acest lucru este valabil și în spațiul rural românesc. Chiar dacă bisericile rurale vechi sunt de mici dimensiuni, element specific al ritului bizantin, ele includ cele mai iscusite tehnici și meșteșuguri ale locului.

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Enumeră stilurile arhitecturale românești, despre care ai învățat;
- Identifică contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea învățământului românesc;
- Prezintă meșteșugurile care s-au dezvoltat sub influența Bisericii.

Biserica Sfântul Nicolae, Șcheii Brașovului

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

În țările române, bisericile au fost și școli, instituții de învățământ și de cultură. În jurul bisericilor s-au înființat academii iar clericii au fost și oameni de cultură care au adus lumină și civilizație sub forma educației. În Biserică s-au întemeiat și au funcționat primele școli.

- Argumentează, în maximum 20 de rânduri, importanța locașurilor de cult zidite de Ștefan cel Mare, pentru dezvoltarea culturală și religioasă a poporului român.

4. Activitate practică

- Identifică, cu ajutorul internetului, câte o biserică corespunzătoare fiecărui stil arhitectural bisericesc reprezentativ, din lume, despre care ai învățat;
- Adaugă la portofoliu câte o pagină de informații și imagini despre bisericile descoperite, conform stilurilor arhitecturale bisericesti, din lume, despre care ai învățat;
- Folosește aplicația Google earth pentru a vizualiza locul în care se găsesc aceste biserici.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Inc corect*.

- Stilul romanic este stilul caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII. *Corect / Inc corect*
- Arhitectura ecleziastică se referă la arhitectura lăcașelor creștine de cult. *Corect / Inc corect*
- Bisericile nu au importanță în contextul culturii universale. *Corect / Inc corect*
- Stilul gotic este o transformare a stilului romanic și a apărut în secolul al XII - lea. *Corect / Inc corect*

2. Citește cu atenție textul de mai jos:

Arhitectura sacră sau arhitectura religioasă se referă la conceperea și construcția spațiilor de rugăciune — biserici, moschei, sinagogi sau temple. Spațiile sacre sunt printre cele mai durabile și mai impresionante construcții ridicate de oameni de-a lungul timpului. Acest lucru este valabil și în spațiul rural românesc. Chiar dacă bisericile rurale vechi sunt de mici dimensiuni, element specific al ritului bizantin, ele înglobează cele mai iscusite tehnici și meșteșuguri ale locului.

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea stilurilor arhitecturale specifice;
- Enumeră stilurile arhitecturale care s-au dezvoltat sub influența Bisericii.

Biserica Sfântul Nicolae, Șcheii Brașovului

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

Bisericile sunt compuse din trei spații principale: pronaos (spațiul de la intrare), naos (navă) și altar. Cele trei spații se succed de la vest la est. O caracteristică a ritului creștin oriental este atmosfera interioară intimă, ceea ce face ca aceste biserici să fie de dimensiuni reduse și să aibă ferestre mai mici decât cele obișnuite.

- **Describe, în maximum două pagini, stilurile arhitectonice despre care ai învățat.**

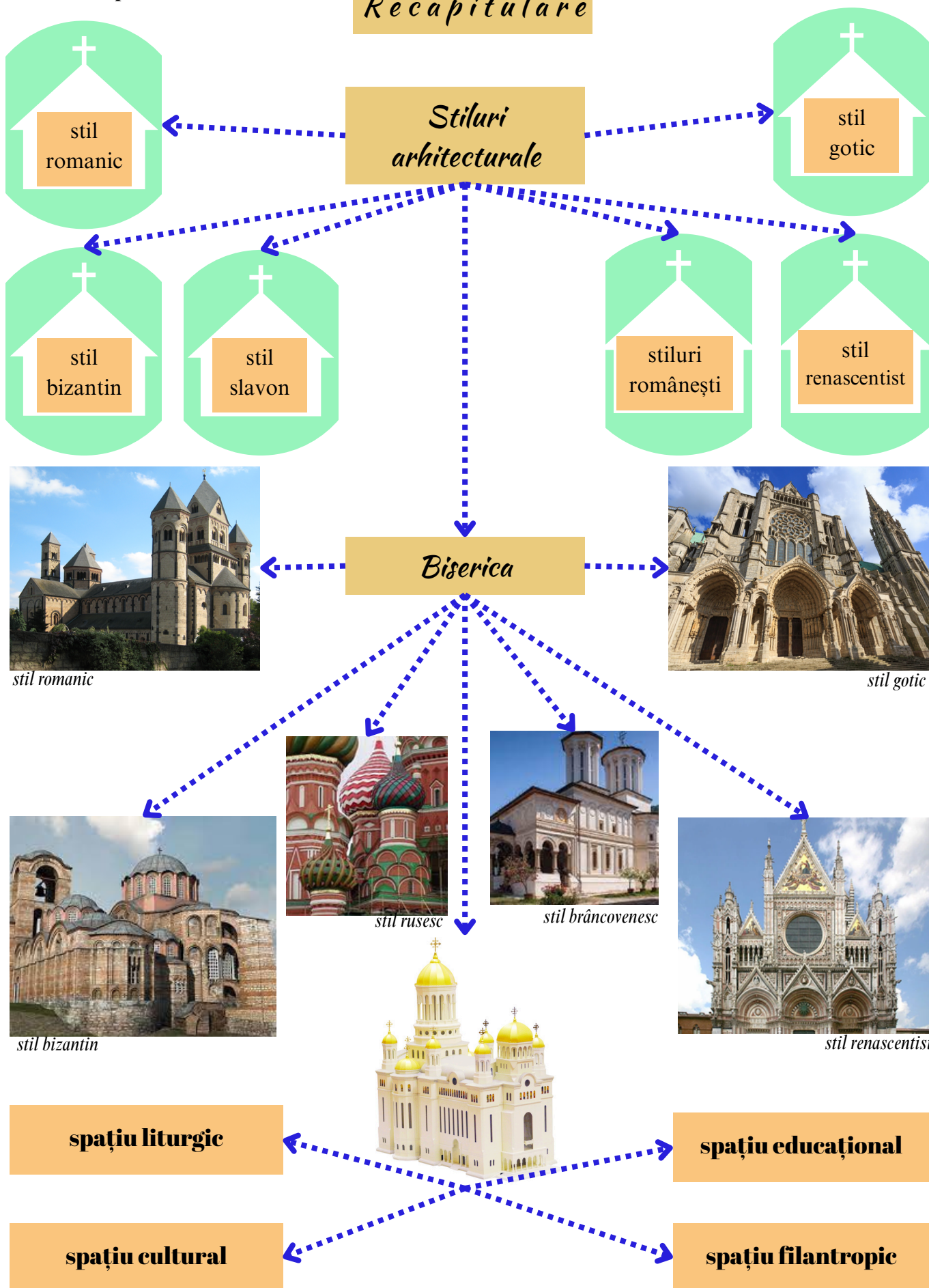
4. Activitate practică

- Identifică, cu ajutorul internetului, cinci biserici reprezentative din diferite părți ale lumii;
- Adaugă la portofoliu câte o pagină de informații și imagini despre bisericile descoperite;
- Folosește aplicația Google earth pentru a vizualiza locul în care se găsesc aceste biserici.

1. Să recapitulăm

Recapitulare

- Toate subiectele sunt obligatorii
- Din oficiu 10 puncte
- Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

➤ Punctajul obținut:

.....

SUBIECTUL I (20 puncte)**1. Alege variantele corecte de răspuns încercuind literele corespunzătoare variantelor alese:****Biserica este:**

- a. loc de rugăciune și de comuniune.
- b. reper cultural și istoric.
- c. loc de socializare.

Biserica are formă de:

- a. cruce.
- b. navă.
- c. templu.

Pridvorul, pronaosul, naosul și altarul sunt părți ale bisericii care:

- a. exprimă etape din istoria mântuirii neamului omenesc.
- b. exprimă legătura dintre lumea aceasta și veșnicia lui Dumnezeu
- c. nu exprimă nimic deosebit.

Pentru a se ruga, în timpul persecuțiilor creștinii s-au refugiat în:

- a. catacombe.
- b. temple.
- c. biserici.

Locul de rugăciune al creștinilor se numește:

- a. moscheie.
- b. sinagogă.
- c. biserică.

SUBIECTUL II (30 puncte)**2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):**

A	B
a. stil gotic	1. stil arhitectural dezvoltat în perioadele de domnie ale lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Vasile Lupu.
b. stil romanice	2. stilul arhitectural și artele plastice în Țara Românească din timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu.
c. stil bizantin	3. stil arhitectural specific pentru bisericile ortodoxe din răsăritul Europei (Rusia).
d. renașcentist	4. arhitectura perioadei de la începutul secolului al XV-lea până la începutul secolului al XVII-lea, în diferite regiuni ale Europei.
e. slavon	5. transformare a stilului romanice, apărut în secolul al XII - lea, în Franța și în Germania.
f. stil brâncovenesc	6. stil arhitectural apărut în secolul al - V - lea în Imperiul Roman de Răsărit, specific Bisericii Ortodoxe.
	7. stil arhitectural caracteristic spațiului european occidental din secolele XI-XIII, format în perioada domniei lui Carol cel Mare.

SUBIECTUL III (40 puncte)

3. Redactează un eseu liber în care să utilizezi termenii cheie: biserică, dezvoltare, pronaos, naos, altar, stil gotic, romanice, bizantin, renașcentist, slavon, brâncovenesc. În redactarea eseului vei avea în vedere: a) definirea termenilor; b) legătura dintre termeni; c) rolul cultural al bisericii, în istorie.

UNITATEA IV

Mântuitorul Iisus Hristos

Unitatea IV - Spiritualitate și viață creștină

1. Iubire și dreptate.....	90
2. Rugăciune și reconciliere.....	96
Recapitulare	102
Evaluare.....	103

Introducere

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva”.
(I Corinteni 6, 12)

Iubire și dreptate

Explorează

1. Cum se manifestă iubirea?
2. Ce înseamnă dreptatea?
3. Care este legătura dintre iubire și dreptate?
4. Cine ne-a dat cea mai mare dovadă de iubire?

Pogorârea la iad a Mântuitorului

de toată Legea și toți proorocii, manifestându-se în iubire nemăsurată față de Dumnezeu și iubire față de semenii, în măsura iubirii de sine. Iubirea creștină este prin ea însăși un act de creativitate sau, mai bine zis, este o nouă naștere prin care ne transformăm și devenim alți oameni. Paradoxul iubirii creștine este că nu putem iubi, dacă nu împărtășim și dăruim altora însăși viața noastră. Cu cât dăruirea noastră crește pe atât noi înșine suntem mai plini de iubire. Omul nu-și poate iubi semenul până nu-L iubește mai întâi pe Dumnezeu. Numai în iubirea noastră pentru Dumnezeu descoperim și ce este, de fapt, iubirea adevărată pentru aproapele.

„De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi tainele toate le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de aş avea atâta credinţă, încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Şi de aş împărţi toată avuţia mea şi de aş da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. Şi acum rămân acestea

Dictionar

paradox - o afirmație, un argument sau o situație autocontradictorie;

principiu - element fundamental, idee, lege de bază pe care se întemeiază o teorie științifică, un sistem politic, juridic, o normă de conduită etc.

trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea!” (I Corinteni 13, 1-8, 13).

Dragostea este mai presus de toată știința și cunoașterea, fiind mai mare chiar decât celelalte două virtuți teologice: credința și nădejdea. Fără puterea dragostei, credința slăbește deoarece credința adevărată „este lucrătoare prin dragoste” (Galateni 5, 6), iar nădejdea (speranța) se pierde și scade mereu fără dragoste. Dragostea este mai mare decât celelalte virtuți: prin izvorul ei, care este Dumnezeu, căci Dumnezeu este El Însuși iubire (I Ioan 4, 8). Din nemărginita Sa dragoste, El a creat lumea cu toate făpturile din ea, iubirea arătându-se astfel în lume și sălășluindu-se în sufletul omului pe care îl împodobește cu virtuți, căci „iubirea este împlinirea legii”. (Romani 13, 10) Credința și nădejdea lucrează numai în viața pământească pe când iubirea este veșnică. În viața de după moarte, credința și nădejdea vor fi deja împlinite, căci creștinul nu va mai avea nevoie să creadă în Dumnezeu, pentru că Îl va vedea, nici să nădăjduiască în El, pentru că Îl va avea aproape. Dragostea însă rămâne și atunci pentru că „ea nu piere niciodată” (I Corinteni 13, 8), este veșnică, fiindcă Însuși Dumnezeu Cel veșnic este iubire.

Dreptatea este un **principiu** moral-juridic conform căruia fiecare trebuie să primească ceea ce i se cuvine. De asemenea, dreptatea este obținută și prin împlinirea datoriilor personale. **Echilibrul** perfect dintre dreptate și iubire îl găsim la Dumnezeu, Care este judecător nepărtinitor și cunoaște adâncul sufletului omenesc. În viziunea creștină, dreptatea este unul dintre atributele lui Dumnezeu, Care se manifestă prin crearea lumii și purtarea ei de grijă,

Bucuria - manifestare a dragostei

totdeauna printr-o relație dreaptă față de ea, prin lucrările Sale față de ea. Aceste lucrări nu au avut și nu au drept obiectiv să ni-L descopere pe Dumnezeu ca fiind drept, reper absolut al dreptății omenești. Obiectivul tuturor lucrărilor drepte ale lui Dumnezeu în istorie a fost ca omul să devină drept, adică să trăiască onest și să acorde fiecăruia ceea ce i se cuvine, să aibă o relație dreaptă (corectă, corespunzătoare) cu Dumnezeu dar, în același timp, să se „îndrepteze” el însuși, să se sfințească și să câștige mântuirea: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă” (Matei 6, 33). De aceea „dreptatea e ca sănătatea lumii”. (Nicolae Iorga). Împăratul filozof Marc Aureliu considera că „există o singură rațiune”, „o singură lege (dreptate)”, „un singur adevăr”, „o singură lume” și „un singur Dumnezeu”.

Dreptatea creștină este **virtutea** prin care creștinul își împlinește, cu conștiință și voință puternică, toate îndatoririle sale față de Dumnezeu și față de oameni, fiind ajutat de harul dumnezeiesc. Din acest motiv, dreptatea creștină se manifestă prin respectarea drepturilor fiecărui om, dând fiecăruia ce este al său, fără interes egoist și necerând nimic pentru propria persoană, din ceea ce nu ni se cuvine. În viața noastră, dreptatea este garanția respectării drepturilor semenilor, a armoniei între oameni și dovada credinței față de Dumnezeu pentru că „Domnul iubește dreptatea și nu părăsește pe credincioșii Lui. Totdeauna ei sunt sub paza Lui...”. (Psalmul 37, 28)

Idei cheie

- Iubirea lui Dumnezeu față de lume se vede din actul creației, din mântuirea ei prin jertfirea Fiului Său și din grija Sa față de noi.
- Iubirea noastră este un răspuns la iubirea lui Dumnezeu.
- Dreptatea este un principiu moral-juridic conform căruia fiecare trebuie să primească ceea ce i se cuvine.
- Dreptatea creștină și iubirea sunt virtuțile prin care creștinul își împlinește, cu conștiință și voință puternică, toate îndatoririle sale față de Dumnezeu și față de oameni, cu ajutorul harului dumnezeiesc.

Termeni cheie: *iubire, Dumnezeu, dreptate, echilibru, principiu, virtute.*

Știi că:

- ❖ Termenul *drept/neprihănit* este scris de cel puțin 558 ori în Biblie?
- ❖ În Biblie apare de 370 de ori verbul *a iubi*, de 185 de ori cuvântul *dragoste* și de opt ori cuvântul *iubire*. Deci, aproximativ 563 de menționări ale unui singur sentiment?
- ❖ Cuvântul *dragoste*, în Biblie, se referă la Dumnezeu, la sentimentele Lui pentru noi de 17 ori în Vechiul Testament și de 32 de ori în Noul Testament. Deci Dumnezeu ne spune că e plin de dragoste pentru noi de 49 de ori și ne vorbește despre cum să trăim în relațiile dintre noi de 136 de ori?

Cultură și spiritualitate:

➤ Simbolul antic al justiției este zeița Themis, simbol care s-a păstrat până în prezent. *Themis* (Legea Naturii), fiica zeităților *Uranus* și *Geea* (a cerului și a pământului) este reprezentată de o femeie frumoasă, legată la ochi, ținând într-o mână o balanță, iar în cealaltă o sabie cu lama în jos, semn că s-a făcut dreptate. Semnificația acestor elemente este următoarea: eșarfa care acoperă ochii zeiței sugerează datoria esențială a judecătorului: aceea de a judeca drept, neinfluențat, independent și imparțial. Balanța sugerează ideea că judecătorul trebuie să pună pe „cântarul justiției” toate probele și să lase ca balanța să arate, în condiții de independență și imparțialitate, unde este dreptatea. Sabia semnifică executarea silită a hotărârii judecătorești.

Zeița Themis

➤ Fiica zeiței *Themis* este *Dike*, responsabilă pentru dreptatea între oameni. În mitologia romană cele două zeițe, *Themis* și *Dike*, s-au contopit în *Iustitia*, zeița dreptății în general. O faptă memorabilă a zeiței *Themis* este că a mijlocit pe lângă Zeus, în timpul potopului, să se liniștească și să aibă milă de singurii oameni care mai supraviețuiau. Zeița *Themis* s-a bucurat de mare popularitate în Grecia Antică.

➤ De la numele zeiței *Iustitia*, cuvântul *justiție* desemnează atât dreptatea, ca rezultat al judecării cât și instituția fundamentală a unui stat care cuprinde totalitatea instanțelor judecătorești.

Exersare și aplicare

1. Transformă expresiile, din coloana A, în adjective ce definesc virtuți creștine, în coloana B, după model:

A	B
dragostea îndelung răbdă	răbdătoare
dragostea este binevoitoare	
nu se trufește	
dragostea nu se poartă cu necuviință	
nu caută ale sale	
nu se aprinde de mânie	
nu gândește răul	
nu se bucură de nedreptate	

2. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători, din paranteze:

„Dreptatea lui Dumnezeu este plină de și, pe când dreptatea oamenilor este relativă și egoistă. În fața lui Dumnezeu, dreptatea omenească este răstignită. Mântuitorul Hristos ne arată cum criteriul judecății finale va fi dragostea de aproapele, față de semenii, în care se află chipul lui Hristos: „flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine”. (Matei 25, 35) Dreptatea creștină este întotdeauna unită cu creștină. Tâlhărul de pe cruce a fost iertat și s-a pentru că s-a pocăit; dacă Dumnezeu Hristos ar fi aplicat dreptatea fără iubire, nu l-ar fi mântuit, dar făcând un pogorământ prin faptul că s-a pocăit, prin iubire l-a iertat. La fel și vameșul, femeia adulteră, fiul risipitor, Sfântul Apostol Pavel. Dreptatea aplicată fără milă și fără iubire pot să dezumanizeze un om”. (Mihai Parfeni, *Dreptatea creștină trebuie să urmărească sfințenia*, Ziarul Lumina)

(mântuit, egoistă, atitudinea, mântuit, dragoste, milă, iubirea)

3. Prezintă, în maximum 100 de cuvinte, cel puțin trei efecte pe care le are aplicarea dreptății cu iubire, în familie.

4. Activitate practică

Folosind Biblia identifică următoarele versete: 1 Ioan 4,18 și 1 Petru 1, 22 și pornind de la aceste versete realizează un afiș de promovare a iubirii și a dreptății creștine. Vei avea în vedere: imagini sugestive, cuvinte cheie etc. Adaugă la portofoliu activitatea practică.

Exersare și aplicare

1. Transformă expresiile, din coloana A, în adjective ce definesc virtuți creștine, în coloana B, după model:

A	B
dragostea îndelung rabdă	răbdătoare
dragostea este binevoitoare	
nu se trufește	
dragostea nu se poartă cu necuviință	
nu caută ale sale	
nu se aprinde de mânie	
nu gândește răul	
nu se bucură de nedreptate	
toate le suferă	
toate le crede	
toate le rabdă.	

2. Citește cu atenție textul:

„Dreptatea lui Dumnezeu este plină de dragoste și milă, pe când dreptatea oamenilor este relativă și egoistă. În fața lui Dumnezeu, dreptatea omenească este răstignită. Mântuitorul Hristos ne arată cum criteriul judecății finale va fi dragostea de aproapele, atitudinea față de semenii, în care se află chipul lui Hristos: „flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine”. (Matei 25, 35) Dreptatea creștină este întotdeauna unită cu iubirea creștină. Tâlharul de pe cruce a fost iertat și s-a mântuit pentru că s-a pocăit; dacă Dumnezeu Hristos ar fi aplicat dreptatea fără iubire, nu l-ar fi mântuit, dar făcând un pogorământ prin faptul că s-a pocăit, prin iubire l-a iertat. La fel și vameșul, femeia adulteră, fiul risipitor, Sfântul Apostol Pavel. Dreptatea aplicată fără milă și fără iubire pot să dezumanizeze un om”. (Mihai Parfeni, *Dreptatea creștină trebuie să urmărească sfințenia*, Ziarul Lumina)

Pornind de la textul dat, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică două caracteristici ale dreptății creștine;
- Enumeră modalitățile de manifestare ale iubirii față de aproapele.

3. Realizează un eseu liber, de 150 - 200 de cuvinte, despre legătura dintre iubire și dreptate, în concepția creștină.

4. Activitate practică

Folosind Biblia, identifică următoarele versete: 1 Ioan 4, 18 și 1 Petru 1, 22 și pornind de la aceste versete realizează, cu ajutorul aplicației *power point*, un material de promovare a iubirii și a dreptății creștine. Vei avea în vedere: imagini sugestive, cuvinte cheie, fundal muzical, maximum 5 diapozitive. Adaugă la portofoliu activitatea practică printată.

Exersare și aplicare

1. Transformă expresiile, din coloana A, în adjective ce definesc virtuți creștine, în coloana B, după model:

A	B
dragostea îndelung rabdă	răbdătoare
dragostea este binevoitoare	
nu se trufește	
dragostea nu se poartă cu necuviință	
nu caută ale sale	
nu se aprinde de mânie	
nu gândește răul	
nu se bucură de nedreptate	
toate le suferă	
toate le crede	
toate le rabdă.	

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, cu privire la concepția despre iubire și dreptate, din punct de vedere creștin, având ca suport următorul text: „flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine”. (Matei 25, 35)

În redactarea textului, trebuie:

- să respecți construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu liber, de 150 - 2000 de cuvinte, despre iertare ca manifestare a dreptății și a iubirii având în vedere următoarele aspecte:

- iubirea lui Dumnezeu și iubirea oamenilor;
- definirea iertării;
- dreptatea lui Dumnezeu și dreptatea oamenilor.

4. Activitate practică

Folosind Biblia, identifică următoarele versete: 1 Ioan 4,18 și 1 Petru 1, 22 și pornind de la aceste versete realizează un material audio-video, de maximum 3 minute, de promovare a iubirii și dreptății creștine. Vei avea în vedere: imagini sugestive, cuvinte cheie, fundal muzical etc. Adaugă 3 capturi (printscreen-uri) ale activității practice, la portofoliu.

Introducere

„Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac”. (Luca 23, 34)

Rugăciune și reconciliere

Explorează

1. Ce este *rugăciunea*?
2. Cum ne rugăm?
3. Câte feluri de rugăciuni cunoști?
4. Ce sinonime cunoști pentru termenul *reconciliere*?

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

Dialogul dintre persoane înseamnă comunicare, iar comunicarea duce la cunoașterea și la apropierea de alte persoane. Cu Dumnezeu, creștinul poartă un dialog special prin **rugăciune**, care este o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu. Prin intermediul rugăciunii, noi „ne ridicăm mintea și voința noastră către Dumnezeu” (Evagrie

Monahul), Îi transmitem lauda, cererea și mulțumirea noastră, precum și nădejdea noastră de mântuire și de fericire. Există mai multe **tipuri** de rugăciune: după **conținut** rugăciunea poate fi de laudă, de cerere, de mulțumire, după modul de **manifestare** poate fi publică și particulară, după **momentul** rostirii poate fi de dimineață, de amiază, de seară, înainte și după masă, înainte și după călătorie, înainte și după examen, după **necesități** poate fi pentru cei bolnavi, pentru cei din închisori, pentru cei robiți, pentru cei adormiți etc. După modul de manifestare, rugăciunea poate rostită sau cântată.

Pentru ca rugăciunea să fie primită de Dumnezeu și să fie binefăcătoare pentru cel ce o rostește aflăm din pilda vameșului și a fariseului (Luca 18, 9-14) că trebuie să îndeplinească mai multe **caracteristici**: să fie făcută **sincer** „când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii” (Matei 6, 5); să fie făcută cu **credință** statornică „toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi” (Matei 21, 22); să fie făcută cu **atenție**, cu **smerenie** și cu **evlavie** creștină „în duh și adevăr” (Ioan 4, 24); să fie făcută cu **speranță**, însoțită de semnul Sfintei Cruci, metanie, plecăciuni, îngenuncheri, ridicare de mâini (I Timotei 2, 8-9), uneori însoțită și de post. (Matei 17, 21)

Prin rugăciunea „Tatăl nostru”, rostită în Predica de pe munte, Iisus Hristos ne învață să ne rugăm Tatălui ceresc ca niște fii iubitori, respectuoși, ascultători, iertători, mereu sub ocrotirea Sa.

Dicționar

evlavie - pietate, religiozitate, smerenie, cuvioșie, cucernicie;

fățarnic - lipsit de sinceritate, cu două fețe; prefăcut, ipocrit;

metanie - îngenunchiere cu atingerea frunții de pământ;

plecăciune - aplecare; înclinare a corpului în fața cuiva, din respect sau ca salut.

Prin rugăciune realizăm o **comunicare** specială și o legătură personală cu Dumnezeu care, astfel, devine **comuniune**. Această comunicare, legătură și comuniune trebuie să fie continuă, prin rugăciune: „Rugați-vă neîncetat” (I Tesaloniceni 5, 17).

Sfântul Siluan Athonitul ne îndeamnă astfel: „Roagă-te simplu, ca un copil, și Domnul va asculta rugăciunea ta”. Starea sufletească, poziția corpului și locul în care rostim rugăciunea sunt detalii de care trebuie să ținem cont atunci când ne rugăm. Mântuitorul Hristos ne învață că atunci „când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”. (Matei 6, 6) Rugăciunea face din om un fiu al lui Dumnezeu, asigurându-i viața și fericirea în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru ca rugăciunea să fie primită de Dumnezeu, pe lângă pregătirea trupească, așa cum a fost menționat anterior, creștinul trebuie să respecte și pregătirea sufletească – împăcarea cu aproapele și iertarea celor cărora le-am greșit: „Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău.” (Matei 5, 23-24). Împăcarea cu aproapele și „lepădarea de toată grija lumească” (*Heruvic*, Sfânta Liturghie) sunt condiții pe care creștinul trebuie să le îndeplinească pentru ca rugăciunea sa să fie primită de Dumnezeu. Grija sau preocuparea pentru lucruri materiale poate deveni obsesivă și se poate interpune între om și Dumnezeu, fiind necesară, astfel, „lepădarea” de ele. **Iertarea** înseamnă uitare a necazului suferit, pace pentru suflet, trăirea sentimentului de iubire, limpezire a minții și stăpânire a gândurilor și aduce pace și înțelegere.

Reconcilierea este acțiunea de punere de acord asupra unui lucru, de înțelegere, de împăcare. Poate exista o reconciliere ca înțelegere reciproc avantajoasă și poate exista reconciliere ca iertare și împăcare. **Împăcarea** sau iertarea este darul lui Dumnezeu făcut lumii prin Jertfa Mântuitorului Iisus Hristos, devenind Modelul împăcării noastre cu Dumnezeu

(Ioan 3, 16). Orice eșec al omului este depărtare a lui de Dumnezeu. Depărtarea de Dumnezeu devine rătăcire, însingurare, înstrăinare și conflict. El nu ne judecă libertatea noastră de a alege. Dumnezeu niciodată nu este depărtat de noi, ci noi trebuie să ne împăcăm cu Dumnezeu, căci înstrăinarea este în mintea omenească, nu în mintea lui Dumnezeu: „Și toate sunt de la Dumnezeu, Care ne-a împăcat cu Sine prin Hristos și Care ne-a dat nouă slujirea împăcării. Pentru că Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine însuși, nesocotindu-le greșelile lor și punând în noi cuvântul împăcării. În numele lui Hristos, așadar, ne înfățișăm ca mijlocitori, ca și cum Însuși Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Vă rugăm, în numele lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu!” (II Corinteni 5, 18-20), iertând celor ce ne-au supărat „de șaptezeci de ori câte șapte” (Matei 18, 22), adică nelimitat, cum și noi avem nevoie să fim iertați de semenul nostru și mai ales de Dumnezeu.

Din reconciliere decurge **bucuria, pacea, echilibrul, blândețea, armonia** etc. Pentru creștini, reconcilierea ca iertare și împăcare între oameni și Dumnezei și între semenii înseamnă rămânerea în dragostea lui Dumnezeu: „...rămâneți întru iubirea Mea”, (Ioan 15, 9) urmând exemplul Mântuitorului, de iertare, din iubire: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac” (Luca 23, 34)

Idei cheie

- Rugăciunea este o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu
- Rugăciunea trebuie să fie făcută sincer, cu credință, cu atenție, cu smerenie, cu evlavie, cu speranță și însoțită de semnul Sfintei Cruci, metanie, plecăciuni, îngenuncheri, ridicare de mâini, cu post și rugăciune.
- Reconcilierea este acțiunea de punere de acord asupra unui lucru, de înțelegere, de împăcare. Reconcilierea, ca iertare și împăcare între oameni și Dumnezeu și între semenii, înseamnă rămânerea în dragostea lui Dumnezeu.

Termeni cheie: rugăciune, Dumnezeu, reconciliere, iertare, împăcare, iubire.

Știi că:

❖ Alexis Carel, medic chirurg fiziolog, savant de renume mondial, laureat al Premiului Nobel, în studiile sale dintre anii 1940-1944, a urmărit efectele fiziologice și curative asupra celor ce se roagă, numind rugăciunea „transfuzie de viață divină în sufletul credinciosului”, „avânt al iubirii care trece dincolo de noaptea obscură a inteligenței” și spunând că, „prin rugăciune, se obține vindecarea, datorită invocării puterii lui Dumnezeu sau a Sfinților Săi”.

❖ Există șapte moduri de primire a iertării: prin Taina Botezului, prin martiriu, iertarea păcatelor pe care o dă Dumnezeu omului care face milostenie, iertarea primită de omul dispus să ierte și el greșelile semenilor săi, iertarea primită prin întoarcerea unui păcătos pe calea cea dreaptă, prin taina Maslului și iertarea ce se obține prin pocăință și spovedanie?

Cultură și spiritualitate:

➤ Nicolae Steinhardt a scris o carte, care relatează experiența chinuitoare din închisorile comuniste, pe care o intitulează „Jurnalul fericirii”. Această carte este un roman de tip jurnal, în cadrul căruia autorul prezintă gândurile și ideile sale pe o perioadă îndelungată de timp, concentrate în special pe experiența tulburătoare trăită în închisorile comuniste, ca și deținut politic. Camarazii de suferință, reprezentați de către deținuții cu care avea o legătură, precum și alinarea pe care i-o aducea credința creștină, erau singurele arme ale sale împotriva sistemului comunist și a reprezentanților acestui regim.

Nicolae Steinhardt

➤ „Să nu ne răzbunați!” Acesta este îndemnul pe care Mircea Vulcănescu, unul dintre cei ce au suferit în închisorile comuniste ca deținut politic, l-a lăsat atunci când a trecut la cele veșnice, la 28 octombrie 1952, în închisoarea de la Aiud.

➤ Pastorul luteran Richard Wurmbrand relatează un exemplu de iubire, iertare și reconciliere, din închisorile comuniste, în persoana preotului ortodox Gherasim Iscu, chinuit de tortionarul său aflat acum pe moarte și care i-a acordat călăului său iertarea. „Am văzut pe preotul în pragul morții chemând pe alți doi deținuți. Sprijinindu-se pe spatele lor, a trecut încet pe lângă patul meu, s-a așezat pe marginea patului ucigașului său și-l mângâia pe cap. Nu voi uita niciodată această mișcare! Un om schinghiuit continuă să mângâie pe asasinul său: - Ești tânăr, nu știai ce făceai. Te iubesc din toată inima mea! S-au rugat împreună, s-au îmbrățișat unul cu altul. Preotul s-a întors apoi la patul său și amândoi au murit în aceeași noapte. Era noaptea Crăciunului. Dar nu o noapte de Crăciun în care ne-am adus aminte pur și simplu că înainte cu două mii de ani Hristos Se născuse în Betleem. Era noaptea în care Hristos Se născuse, în inima unui tortionar comunist”.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F:

- Rugăciunea este ca o hrană a sufletului. A / F
- Rugăciunea este o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu. A / F
- Iertarea este o dovadă de iubire. A / F
- Iertarea trebuie acordată doar celor ce ne fac bine. A / F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate diferite feluri de rugăciuni iar în coloana din dreapta (B) sunt citate corespunzătoare diferitelor feluri de rugăciuni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

a. rugăciunea în necazuri și griji	1. „Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții”. (Efeseni 6, 18)
b. rugăciunea continuă	2. „Nu vă împovărați cu nicio grijă, ci întru toate, prin închinăciune și prin rugă cu mulțumire, cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu”. (Filipeni 4, 6)
c. rugăciunea stăruitoare	3. „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, și celui care bate i se va deschide”. (Matei 7, 7-8)
	4. „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. (Ioan 14, 6)

3. Studiu de caz: relația dintre adolescenți și părinți.

Adolescența este una dintre etapele vieții care presupun provocări și decizii ce au efecte asupra vieții personale, asupra relației cu părinții și cu Dumnezeu. Există o perioadă a căutării de sine (11-14 ani), a afirmării de sine (14-17ani) și a impunerii de sine. Adolescentul aflat în faza de trecere de la copilărie la maturitate, se confruntă, adesea, cu atitudini ale părinților care pot părea contradictorii. Multe lucruri pe care el le dorește îi sunt interzise pentru că „este prea mic”, iar altele trebuie să le facă singur pentru că „este deja mare”. Interdicția are la bază iubirea, grija, dar și temerea de a nu se întâmpla ceva rău adolescentului. Când relațiile dintre părinți și copil se deteriorează, vina este atribuită uneia sau alteia dintre părți. În cazul adolescentului, frustrarea este provocată, de obicei, de interdicțiile părinților sau de simple conflicte cu frați, cu surori sau cu alți copii.

Pornind de la textul dat răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică trei perioade ale adolescenței;
- Descoperă două provocări ale adolescenței;
- Alcătuiește o rugăciune adresată lui Dumnezeu, pentru buna înțelegere între tine și părinții tăi.

4. Activitate practică

Realizează o filă (fișă) de rugăciune cu text, de aproximativ o pagină, și imagini care pot fi icoane sau desene realizate de tine. Textul va fi o rugăciune compusă de tine care să includă cuvintele *iubire, iertare, reconciliere, împăcare, comuniune, Iisus Hristos, viață veșnică*. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește F.

- Rugăciunea este ca o hrană a sufletului. A / F
- Rugăciunea este o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu. A / F
- Iertarea este o dovadă de iubire. A / F
- Iertarea trebuie acordată doar celor ce ne fac bine. A / F
- Reconcilierea este acțiunea de punere de acord, de înțelegere, de împăcare. A / F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate diferite feluri de rugăciuni iar coloana din dreapta (B) conține citate corespunzătoare diferitelor feluri de rugăciuni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):.

a. rugăciunea în necazuri și griji	1. „Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții”. (Efeseni 6, 18)
b. rugăciunea continuă	2. „Nu vă împovărați cu nicio grijă, ci întru toate, prin închinăciune și prin rugă cu mulțumire, cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu”. (Filipeni 4, 6)
c. rugăciunea stăruitoare	3. „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, și celui care bate i se va deschide”. (Matei 7, 7-8)
d. rugăciunea de mulțumire	4. „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. (Ioan 14, 6)
	5. „Mulțumim Ție, Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătățile Tale cele pământești...”. (Rugăciunea după masa de prânz)

3. Studiu de caz: relația dintre adolescenți și părinți.

Adolescența este una dintre etapele vieții care presupun provocări și decizii ce au efecte asupra vieții personale, asupra relației cu părinții și cu Dumnezeu. Există o perioadă căutării de sine (11-14 ani), a afirmării de sine (14-17ani) și al impunerii de sine. Adolescentul aflat în faza de trecere de la copilărie la maturitate, se confruntă, adesea, cu atitudini ale părinților care pot părea contradictorii. Multe lucruri pe care el le dorește îi sunt interzise pentru că „este prea mic”, iar altele trebuie să le facă singur pentru că „este deja mare”. Interdicția are la bază iubirea, grija dar și temerea de a nu se întâmpla ceva rău adolescentului. Când relațiile dintre părinți și copil se deteriorează, vina este atribuită uneia sau alteia dintre părți, La adolescent, frustrarea este provocată, de obicei, de interdicțiile părinților sau de simple conflicte cu frați, surori sau alți copii.

Pornind de la textul dat, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică trei soluții pentru a face față provocărilor adolescenței;
- Alcătuiește o rugăciune adresată lui Dumnezeu pentru buna înțelegere între tine și părinții tăi.

4. Activitate practică

Realizează o filă (fișă) de rugăciune cu text, de aproximativ o pagină, care să includă cuvintele *iubire, iertare, reconciliere, părinți, comuniune*. Adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește *A*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește *F*.

- Rugăciunea este ca o hrană a sufletului. *A / F*
- Rugăciunea este o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu. *A / F*
- Iertarea este o dovadă de iubire. *A / F*
- Iertarea trebuie dată doar celor ce ne fac bine. *A / F*
- Reconcilierea este acțiunea de punere de acord, de înțelegere, de împăcare. *A / F*

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate diferite feluri de rugăciuni iar coloana din dreapta (B) conține citate corespunzătoare feluri de rugăciuni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

<i>a. rugăciunea în necazuri și griji</i>	1. „Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții”. (Efeseni 6, 18)
<i>b. rugăciunea continuă</i>	2. „Nu vă împovărați cu nicio grijă, ci întru toate, prin închinăciune și prin rugă cu mulțumire, cererile voastre să fie arătate lui Dumnezeu”. (Filipeni 4, 6)
<i>c. rugăciunea stăruitoare</i>	3. „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, și celui care bate i se va deschide”. (Matei 7, 7-8)
<i>d. rugăciunea de mulțumire</i>	4. „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”. (Ioan 14, 6)
<i>e. rugăciune particulară</i>	5. „Mulțumim Ție, Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătățile Tale cele pământești...”. (Rugăciunea după masa de prânz)
<i>f. rugăciune de laudă</i>	6. „...pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi” (Matei 6, 9)
<i>g. rugăciune de cerere</i>	7. „Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu miluiește-mă pe mine, păcătosul/păcătoasa!”
	8. „Lăudați pe Domnul întru sfinții Lui” (Psalmul 150,1)

3. Alcătuiește o rugăciune, de 15-20 de rânduri, pornind de la citatul: „În închisoare, fără Dumnezeu, fără rugăciune și fără iertare, nu puteai să supraviețuiești. (Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa)

4. Elaborează un eseu liber, de maximum 200 de cuvinte, pornind de la citatul: „Rugați-vă neîncetat” nu înseamnă numai să citești rugăciuni, să faci închinăciuni și să mergi la biserică.” (Sfântul Luca al Crimeei) având în vedere următoarele aspecte:

- caracteristicile rugăciunii;
- importanța comuniunii și a rugăciunii în biserică;

5. Activitate practică

Realizează un afiș antibullying care să includă cuvintele *iubire*, *iertare*, *reconciliere*, *colegi*, *comuniune* precum și imagini sugestive. Afișează în sala de clasă rezultatul activității practice.

1. Să recapitulăm

Recapitulare

IUBIRE

❖ „Cel ce nu iubește nu a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire”.

(I Ioan 4, 8);

- ❖ iubire față de Dumnezeu și iubire față de aproapele;
- ❖ porunca iubirii cuprinde toată Legea și toți prorocii;
- ❖ iubirea exprimată în fapte (1 Corinteni 13, 1-8 și 13).

DREPTATE

❖ „Căci Domnul iubește dreptatea și nu părăsește pe credincioșii Lui. Totdeauna ei sunt sub paza Lui...”. (Psalmi 37, 28)

- ❖ virtutea prin care creștinul își împlinește, cu conștiință și voie hotărâtă, toate îndatoririle sale față de Dumnezeu și față de oameni, fiind ajutat de harul dumnezeiesc.

Spiritualitate și viață creștină

„Părinte, iartă-le lor
că nu știu ce fac”
(Luca 23, 34)

„Să nu ne
răzbunați!”

„Părinte, iartă-le lor
că nu știu ce fac”
(Luca 23, 34)

„Să nu ne
răzbunați!”

RUGĂCIUNE

❖ „când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”. (Matei 6, 6)

- ❖ o convorbire liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu, prin intermediul căreia noi „ne ridicăm mintea și voința noastră către Dumnezeu;
- ❖ feluri și roade ale rugăciunii.

Tatăl nostru Care ești în ceruri, sfințească-Se numele Tău, vie împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

RECONCILIERE

- ❖ „...fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă în Hristos”. (Efeseni 4, 32)
- ❖ acțiunea de punere de acord asupra unui lucru, de înțelegere, de împăcare;
- ❖ Din reconciliere decurg roade precum: bucuria, pacea, echilibrul, blândețea, armonia.

- Toate subiectele sunt obligatorii
- Din oficiu 10 puncte
- Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

➤ Punctajul obținut:

SUBIECTUL I (20 puncte)**A. Descoperă soluțiile enunțurilor date și vei descoperi pe verticala a-b pe Creatorul lumii:**

1. Rugăciune de preamărire a lui Dumnezeu; 2. Cel mai înalt sentiment al omului; 3. Sinonim pentru învoire cu cineva; 4. Sinonim pentru împăcare; 5. A te pune în locul cuiva; 6. Victorie; 7. Corectitudine; 8. Însușirea a tot ce constituie un întreg indivizibil.

	a											
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												

b

B. Identifică două sinonime pentru Creator și iubire.**SUBIECTUL II (30 puncte)****Citește textul următor și rezolvă cerințele:**

Iubirea o primim prin gesturi concrete prin care înfrângem în noi egoismul nostru, mândria noastră și lăsăm de la noi, fiindcă iubirea e opusul mândriei; când încercăm să ne smerim și să renunțăm la noi înșine, la dreptatea noastră, atunci suntem în dreptate și în adevăr; dacă suntem egoiști, sigur nu suntem în dreptate și în adevăr. Prin rugăciune, cerând lui Dumnezeu să ne dea iubirea Sa, primim iubire față de semenii noștri, primim iertare iertând pe semenii noștri iar reconcilierea dintre noi și semenii se transformă în începutul iubirii dintre noi și Dumnezeu. Nu există o metodă ca să câștigi iubirea; iubirea se câștigă printr-un complex întreg de condiții și de fapte, din credință și din rugăciune, din participarea la Tainele Bisericii și la Liturghie și filantropie.

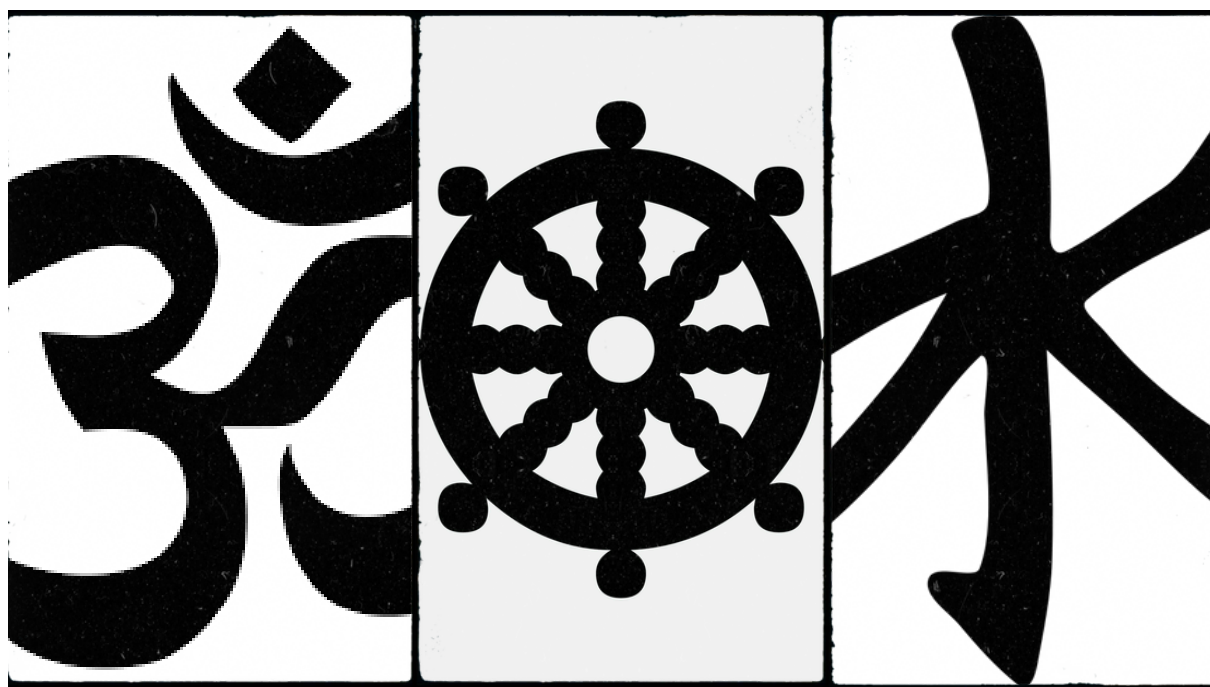
- a. Explică termenul *filantropie*;
- b. Enumeră trei modalități de primire a iubirii;
- c. Menționează două sinonime pentru cuvântul *dreptate*;
- d. Care sunt condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a fi în dreptate și adevăr;
- e. Menționează două antonime pentru cuvântul *iubire*;
- d. Redă câte un verset biblic despre iubire și despre dreptate, dintre cele învățate.

SUBIECTUL III (40 puncte)

Redactează un eseu liber de aproximativ 300 de cuvinte, în care să folosești cuvintele: rugăciune, iubire, dreptate, reconciliere. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) definirea termenilor.
- b) legătura dintre termeni, din perspectivă creștină.
- c) modalități de manifestare în viața personală, a celor patru termeni enumerați.

Religii orientale – simboluri (hinduism, budism, confucianism)

Unitatea V - Religiile lumii

1. Religii orientale: Hinduismul.....	105
2. Religii orientale: Budismul.....	111
3. Religii orientale: Confucianismul.....	117

Recapitulare	123
Evaluare.....	124

„Cea mai înversunată luptă este
cu tine însuși: te afli în ambele tabere”
(Voltaire)

Religii orientale: *Hinduismul*

Explorează

1. Care sunt cele trei mari religii monoteiste?
2. Ce alte religii cunoști?
3. Cum definești o religie politeistă?
4. Care sunt cele mai mari religii din lume?

Zeitate: Vishnu

Hinduismul este una dintre cele mai vechi religii organizate cunoscute, scrierile sale sacre datând din anii 1400-1500 î.Hr. Nu are un întemeietor propriu-zis. Este a treia dintre cele mai mari religii ale lumii și este predominantă în India și Nepal. Este de asemenea una dintre cele mai diverse și complexe religii, având foarte muți zei. Termenul hindus se referea, la origine, la oamenii care locuiau pe cele două maluri ale râului Ind, iar din sec. al XIII - lea s-a referit pur și simplu la cei care locuiau în India. Abia în sec. al XVIII-lea a ajuns termenul *hindus* să fie legat în mod specific de o religie indiană.

Hindușii aderă la principiile din *Veda*, un corp de texte sanscrite care datează începând cu anul 1700 î.Hr. Totuși, spre deosebire de tradițiile creștine sau islamice, care au Biblia și Coranul, hinduismul nu aderă la un singur text. Lipsa acestui text unic, printre alte lucruri, face din hinduism o religie greu de definit.

Hinduismul este înțeles ca fiind o religie politeistă având aproximativ 330 de milioane de zei și un „dumnezeu” care este suprem – Brahma.

Brahma este o entitate despre care se crede că locuiește în fiecare frântură de realitate și de existență din întregul Univers. Brahma, impersonal și necunoscut, se manifestă pe pământ ca Trimurti (trei forme separate): Brahma – Creatorul; Vishnu – Păstrătorul; Shiva – Distrugătorul. Aceste „fațete” a lui Brahma sunt de asemenea cunoscute prin multe alte încarnări ale fiecăreia. Pe lângă Trimurti se află numeroși zei și zeițe hinduse: Ganesha, zeul cu cap de elefant și Durga, femeia războinică. Fiecare zeu are o putere specifică și un rol anume. Ganesha, de exemplu, este stăpânul

Dictionar

ofrandă- jertfă adusă unei divinități; sacrificare a unei vietăți în templul unei divinități;
reîncarnare - trecere, după moarte, în alt corp (de om sau de animal);
texte sanscrite - texte scrise în limba sanscrită (limba liturgică în Hinduism).

începuturilor și înlăturătorul de obstacole. Din acest motiv există în templele hinduse reprezentări ale lui Ganesha, indiferent cărui zeu îi este dedicat templul. Durga, care este chemată pentru protecție, este venerată de către femei și în scopul fertilității. Aceste zeități personale se numesc ishtadeva. A avea un ishtadeva nu înseamnă că un credincios reneagă alți zei, dar semnifică faptul că aceștia au o relație mai apropiată cu divinitatea respectivă.

Hinduismul vede umanitatea ca fiind divină. Pentru că Brahma este totul, hinduismul susține că toți sunt de natură divină. Atman, sau sinele, este una cu Brahma. Toată realitatea din afara lui Brahma este considerată o simplă iluzie (maya).

Pentru credincioșii hinduși, conceptul de *bhakti* este important. Bhakti este devotamentul, onorarea și dragostea pe care cineva o are pentru zeități. Acțiunile fizice pe care le poate întreprinde cineva pentru a-și exprima bhakti-ul se pot realiza prin mai multe feluri, cum ar fi darshan și puja. Darshan reprezintă apariția/vederea unei zeități. *Puja* (ofranda) ca și formă de onorare se manifestă prin ungerea unei reprezentări divine cu lapte sau uleiuri ori simpla împodobire a unei reprezentări/statuii cu ghirlande de flori.

Pentru hinduși, timpul și spațiul sunt organizate și concepute ca fiind ciclice-unde o eră se transformă în următoarea. Sufletul este legat de roata samsarică. *Samsara* este ciclul continuu al nașterii, morții și renașterii.

Țelul spiritual al unui hindus este să devină una cu Brahma, încetând astfel să existe în forma sa iluzorie de „sine individual”. Această libertate este numită „*moksha*”. Până când nu dobândește moksha, hindusul crede că se va reîncarna în mod repetat, ca astfel să lucreze înspre autorealizarea adevărului (adevărul că numai Brahma există, și nimic altceva). Felul în care o persoană se reîncarnează este determinat de *karma*, care este un principiu cauză-efect. Ceea ce ai făcut în trecut afectează și corespunde cu ce se va întâmpla în viitor, inclusiv în viețile trecute și în cele viitoare.

Hinduismul este în opoziție cu creștinismul în aproape fiecare aspect al sistemului său de credințe. Creștinismul are un singur Dumnezeu, care este personal și care poate fi cunoscut (Deuteronomul 6, 5; 1 Corinteni 8, 6); are un singur set de Scripturi; crede că omul este creat după chipul lui Dumnezeu și că trăiește o singură dată (Facerea 1, 27, Evrei 9, 27-28) și învață că mântuirea este numai prin Iisus Hristos (Ioan 3, 16). Sfânta Treime este o singură ființă divină, întreită în persoane și nu sunt trei divinități;

Omul se desăvârșește prin efort propriu, dar și în conlucrare cu Dumnezeu și cu harul său. În hinduism nu există conceptul de judecată divină, dreptate și iubire dumnezeiască; considerarea unor forme materiale ale divinității ca existențe reale ale acesteia, este idolatrie.

Zeitate: Ganesha

Idei cheie

- Hinduismul este una dintre cele mai vechi religii organizate cunoscute.
- Termenul *hindus* se referea, la origine, la oamenii care locuiau pe cele două maluri ale râului Ind.
- Hinduismul este înțeles ca fiind o religie politeistă și având un „dumnezeu” care este suprem – Brahma.
- Hinduismul este în opoziție cu creștinismul în aproape fiecare aspect al sistemului său de credințe.

Termeni cheie: *hinduism, veda, brahma, atman, bhakti, puja*

Știi că:

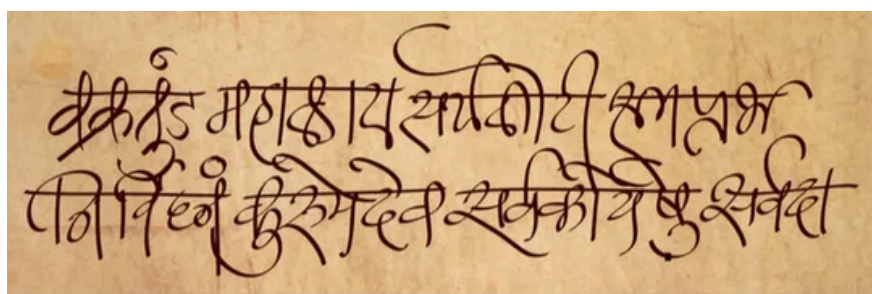

- ❖ După învățătură și perioadă istorică, hinduismul poate fi împărțit în: vedic, brahmanic, medieval, modern, contemporan?
- ❖ Hinduismul brahmanic are în centrul său două concepte: karma (faptă) și samsara (reîncarnare).
- ❖ Eliberarea de succesiunea reîncarnărilor se face prin efort propriu, purificarea vieții și exerciții psihico-fizice (yoga).
- ❖ Rig Veda este un text vechi scris în sanscrită cu aproximativ 1500 de ani î.Hr. Este cea mai veche carte cunoscută în lume și, prin urmare, hinduismul este uneori numit și cea mai veche religie.
- ❖ Numai creștinismul și islamul au mai mulți adepți decât hinduismul, ceea ce îl face a treia religie cea mai mare din lume!
- ❖ Sanscrita este limbajul străvechi în care este scris cea mai mare parte a textului sacru, iar istoria limbii se întoarce la cel puțin 3500 de ani în timp.

Cultură și spiritualitate:

➤ Există patru scopuri de viață pentru hinduși.

➤ Acestea sunt: Dharma (neprihănirea), Arta (mijloacele de bani), Kama (dorința corectă) și Moksha (mântuirea).

Scrisoare sanscrită

- Silaba *om* reprezintă sunetul universului. Aum este cea mai sacră silabă, simbol sau mantră din hinduism. Este adesea scandat în fața unei mantră sau independent. Se crede că sunetul Universului sau Brahman este sunet. Este folosit și în budism, jainism și sikhism.
- Simbolul Aum și Swastika sunt două simboluri străvechi hinduse.

Exersare și aplicare**1. Alege varianta corectă și formulează enunțuri complete:****A. Hinduismul:**

- a. nu are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Trimurti se referă la:

- a. Brahma, Vișnu, Shiva.
- b. Brahma, Ganesha, Durga.
- c. Creatorul, Păstrătorul, Distrugătorul.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni despre care ai învățat iar coloana din stânga (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) bhakti	1) devotamentul, onorarea și dragostea pe care cineva o are pentru zeitate;
b) puja	2) apariția/vederea unei zeități;
c) samsara	3) formă de onorare se manifestă prin ungerea unei reprezentări divine cu lapte sau uleiuri ori simpla împodobire a unei reprezentări/statuii cu ghirlande de flori.;
d) karma	4) principiu cauză-efect guvernat de echilibrul naturii
e) darshan	5) ciclul continuu al nașterii, morții și renașterii.
	6) judecata finală

3. Citeste cu atenție textul de mai jos.

„(...) Cine a făcut binele, renaște ca ființă bună; cine a făcut răul, ca ființă rea. El devine bun prin fapta bună și rău prin fapta rea. De aceea, spune: Omul este alcătuit în lumea aceasta în întregime din dorință; iar după cum îi este dorința, așa este și hotărârea lui; și după cum este hotărârea, așa săvârșește el fapta: și după cum săvârșește fapta, așa îi este destinul”.

(Brihadaranyaka Upanisad).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția hindusă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?

4. Compune un text, de 10-15 de rânduri, pornind de la citatul lui Mahatma Ghandi: „Fii schimbarea pe care vrei să o vezi în lume.”**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Mahatma Ghandi. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la Portofoliu rezultatul muncii tale.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Hinduismul:**

- a. nu are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Trimurti se referă la:

- a. Brahma, Vișnu, Shiva.
- b. Brahma, Ganesha, Durga.
- c. Creatorul, Păstrătorul, Distrugătorul.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. De unde provine termenul hinduism?
- b. Ce zeități hinduse cunoști?
- c. Care este țelul spiritual al unui hindus?
- d. Cum se realizează legătura dintre un credincios hindus și o zeităte?
- e. Care sunt deosebiriile dintre hinduism și creștinism?

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

„(...) Cine a făcut binele, renaște ca ființă bună; cine a făcut răul, renaște ca ființă rea. El devine bun prin fapta bună și rău prin fapta rea. De aceea, spune: Omul este alcătuit în lumea aceasta în întregime din dorință; iar după cum îi este dorința, așa este și hotărârea lui; și după cum este hotărârea, așa săvârșește el fapta: și după cum săvârșește fapta, așa îi este destinul”.

(Brihadaranyaka Upanisad).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția hindusă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?
- c. Cum biruiește creștinul patimile sau dorințele păcătoase?
- d. Care sunt Sfintele Taine prin care omul își poate schimba viața?

4. Compune un text, de 15-20 de rânduri, pornind de la citatul lui Mahatma Ghandi: „Fii schimbarea pe care vrei să o vezi în lume.”**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Mahatma Ghandi. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la Portofoliu rezultatul muncii tale.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Hinduismul:**

- a. nu are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Trimurti se referă la:

- a. Brahma, Vișnu, Shiva.
- b. Brahma, Ganesha, Durga.
- c. Creatorul, Păstrătorul, Distrugătorul.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. De unde provine termenul hinduism?
- b. Ce zeiță hinduse cunoști?
- c. Care este țelul spiritual al unui hindus?
- d. Cum se realizează legătura dintre un credincios hindus și o zeitate?
- e. Care sunt deosebirile dintre hinduism și creștinism?

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

„(...) Cine a făcut binele, renaște ca ființă bună; cine a făcut răul, renaște ca ființă rea. El devine bun prin fapta bună și rău prin fapta rea. De aceea, spune: Omul este alcătuit în lumea aceasta în întregime din dorință; iar după cum îi este dorința, așa este și hotărârea lui; și după cum este hotărârea, așa săvârșește el fapta: și după cum săvârșește fapta, așa îi este destinul”.

(Brihadaranyaka Upanisad).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția hindusă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?
- c. Cum biruiește creștinul patimile sau dorințele păcătoase?
- d. Care sunt Sfintele Taine prin care omul își poate schimba viața?

4. Elaborează un eseu de 150 - 200 de cuvinte, în care să exprimi nevoia creștinului de a-l iubi pe aproapele pentru dobândirea propriei mântuiri, pornind de la următorul citat al lui Mahatma Ghandi: „Fii schimbarea pe care vrei să o vezi în lume.”

5. Activitate practică

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Mahatma Ghandi. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la Portofoliu rezultatul muncii tale.

„Într-o controversă, în momentul în care simțim furie, am încetat deja să căutăm adevărul.” (Buddha)

Religii orientale: Budismul

Budha

Explorează

1. Ce religii orientale cunoști?
2. Care sunt informațiile pe care le cunoști despre budism?
3. Cum putem afla mai multe informații despre religii, în general?

Budismul reprezintă cea de a doua mișcare reformatoare în sânul hinduismului. Dacă budismul este sau nu o religie, este o temă nerezolvată, acesta fiind menționat alături de marile religii ale lumii, și anume, hinduismul, iudaismul, creștinismul, islamul etc. Într-o viziune strictă, budismul a fost evaluat ca "un simplu sistem etic-filosofic întemeiat pe o teorie pesimistă despre viață". (Monier Williams)

Literatura budistă este alcătuită din: *Dharma* - scrierile cu caracter dogmatic; *Vinaya* - scrieri privind disciplina monahală și *Abhidharma* - scrieri metafizice. *Vinaya* se împarte în *sutra*, sau scrieri care, potrivit tradiției cuprind învățăturile rostite direct de Budha, și *shastra*, scrieri sistematice compuse de autori diferiți, în mare parte cunoscuți după nume. Alte texte sunt: *Vinaya-Pitaka* - textele care expun normele de conduită monahală; *Sutra-Pitaka* - textele care cuprind discursurile și învățăturile lui Budha și anumite elemente de doctrină și *Abhidharma-Pitaka* - scrierile metafizice, care tratează problema cunoașterii și a conștiinței.

Budha (*Iluminatul, Trezitul, Înțeleptul, Cel care a găsit calea spre Nirvana*) a fost un personaj istoric și a trăit între anii 558 - 486 î. Hr. Va purta diferite nume, de-a lungul vieții: *Sidharta* (cel care și-a atins scopul), *Gautama* (după numele clanului din care făcea parte), *Sakyamuni* (Ascetul, Înțeleptul între Sakya). A fost considerat zeu înainte de naștere, și-a ales singur părinții, a fost conceput supranatural, la naștere a urlat ca un leu, spunând: „sunt cel mai bătrân din lume, cel mai învățat, cel mai viteaz, aceasta este sublima mea naștere”. Rămas orfan de mamă este crescut de tatăl său care-l izolează în palatul său regal. Dar cele patru ieșiri nocturne urmate de întâlnirile

Dicționar

scrieri dogmatice - scrieri ce conțin învățături fundamentale ale unei religii;

scrieri metafizice - scrieri ce explică natura (partea spirituală) a lumii;

toxinfecție alimentară - infecție determinată de ingerarea accidentală a alimentelor expirate/contaminate.

cu un bătrân (bătrânețea), un bolnav (boala), un ascet (sărăcia), un cortegiu funerar (moartea) îl determină să aleagă soluția salvării de cele patru realități prin liniște și pace, parcurgând etapele inițiatice: abandonarea condiției de prinț, inițierea în brahmanism, yoga. Confruntarea decisivă cu Mara (răul și moartea) se încheie cu victoria lui Budha care devine Trezitul, Iluminatul. Va muri de toxinfecție alimentară iar cenușa sa va fi așezată în diferite monumente funerare numite *stupa*. Conform budismului există un principiu creator unic, *atman* sau *brahman*, un fel de suflet universal în care sunt incorporate toate sufletele oamenilor care reușesc să se elibereze, după ce trec prin vieți succesive. Transmigrarea sufletului (reîncarnare) prin diferite trupuri de animale, plante sau oameni este determinată fapte: o viață bună aduce o reîncarnare bună, o viață rea aduce o reîncarnare în plantă, animal, om de condiție socială joasă (cerșetor, criminal etc.). Șirul lung de reîncarnări este o consecință a necunoașterii omului că totul e o iluzie, că omul este un non-eu. Când se ajunge la această înțelegere (cunoaștere) omul va fi eliberat, se va identifica cu Atman, se va depersonaliza, va dispărea pentru totdeauna, devenind un tot cu infinitul, va fi fericit (bodi). Această unire cu infinitul se numește nirvana care este aspațială, atemporală, o stare de distrugere a ceea ce este supus reîncarnării, a non-eului, a iluziei, o stare care nu se poate descrie. Esența învățăturii budiste se referă la: a) cunoașterea celor 4 adevăruri sacre: b) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (poftelor); c) identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);

Calea de mijloc înseamnă a avea: o opinie corectă, un gând corect, o vorbire corectă, o activitate corectă, o existență corectă, un efort corect, o atenție corectă, o concentrare corectă. d) finalitatea adică cunoașterea adevărului prin oprirea ciclului reîncarnărilor și intrarea în Nirvana.

Templu budist

Budismul este în opoziție cu creștinismul prin modul cum se raportează la divinitate, la existența omului, la finalitatea vieții pământești și la modul de existență după moarte. Budismul nu are o divinitate personală și de aceea nu poate exista o legătură personală între om și Dumnezeu, nu există noțiuni de har, de mântuire ca o conlucrare între om și Dumnezeu. Existența este o povară nu un dar de la Dumnezeu iar eliberarea este privită ca un proces de sustragere continuă din această existență. Din reflecția asupra existenței există conturată o înțelepciune budistă: „Așa cum o lumânare nu poate arde fără foc, oamenii nu pot trăi fără o viață spirituală.” (Budha)

Idei cheie

- Budismul reprezintă o mișcare reformatoare în sânul hinduismului.
- Budismul a fost evaluat ca simplu sistem etic-filosofic.
- Buddha (Iluminatul, Trezitul, Înțeleptul, Cel care a găsit calea spre Nirvana) a fost un personaj istoric și a trăit între anii 558 - 486 (î. Hr.) .
- Budismul este în opoziție cu creștinismul prin modul cum se raportează la divinitate, la existența omului, la viața pământească și existența după moarte.

Termeni cheie: *budism, reîncarnare, nirvana, atman, brahman*

Știi că:

- ❖ Corpul neînsuflețit al lui Budha a fost incinerat după obiceiul hindus. Totuși, câteva relicve au fost salvate. Este vorba de un dinte, o claviculă și un smoc de păr care s-au păstrat în Sri Lanka. Acestea au fost descoperite în 1898 într-o raclă la Kushinara, pe care era înscris: „Acest depozit de rămășițe este al Binecuvântatului Buddha din clanul Sakya”?
- ❖ Buddha este considerat principiu spiritual fiind numit *Tathāgata* - *Cel care a venit și a plecat astfel?*
- ❖ Budha cel gras pe care îl vedem adesea în restaurante ca decorațiune nu este adevăratul Budha, ci un personaj din folclorul chinez numit „Budai”.
- ❖ Floarea de lotus este un simbol important în budism. Reprezintă călătoria spre iluminare, pentru că crește spre lumină, din ape noroioase.

Cultură și spiritualitate:

➤ În hinduism și budism, conceptul de *avatar* se referă la încarnarea sau manifestarea fizică a unei zeități, spirit sau calitate abstractă în formă umană sau animală. Derivă din cuvântul sanscrit *avatāra* care înseamnă „coborâre” și, de obicei, implică o coborâre deliberată în târâmurile muritorilor în scopuri speciale. Fiecare avatar este menit să contracareze o anumită problemă, rău sau suferință din lume. Diferitele avatare reprezintă adesea aspecte specifice ale divinităților transcendente mai mari.

➤ În mediul online, comunicarea prin avataruri se referă la utilizarea reprezentărilor digitale ale persoanelor în mediile online sau virtuale.

Aceste avatare pot fi utilizate în diverse scopuri, cum ar fi jocurile online, rețelele de socializare sau experiențele de realitate virtuală.

➤ Cultura de masă, televizată sau diseminată pe internet, devine, în multe cazuri, agentul promovării unei mentalități sincretice și relativiste, contrară Evangheliei Mântuitorului Hristos. Sincretismul înseamnă, de multe ori, o acceptare a mai multor „adevăruri”, care pot fi contradictorii. Este semnul necunoașterii adevărilor de credință și a superficialității. Se ajunge la pierderea identității de creștin și, ulterior, la lepădarea de Hristos.

Filmul *Avatar*

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Budismul:**

- a. un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Cunoașterea celor 4 adevăruri sacre se referă la:

- a. cunoașterea celor 4 adevăruri sacre.
- b. calea de mijloc.
- c. ajungerea în Nirvana.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) atman	1) răul și moartea;
b) Mara	2) transmigrare;
c) reîncarnare	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (pofte), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) scrierile cu caracter dogmatic
	5) suflet universal

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

„(...) Așa cum comorile apar de sub pământ, așa apare și virtutea din faptele bune și înțelepciunea dintr-o minte pură și liniștită. Ca să ieși în siguranță din labirintul vieții umane, îți trebuie lumina înțelepciunii și îndrumarea virtuții”.

(Budha).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția budistă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?

4. Compune un text, de 10-15 rânduri, pornind de la citatul lui Budha: „Suntem formați de gândurile noastre; devenim ceea ce gândim. Când mintea este pură, bucuria o urmează ca o umbră care nu mai pleacă”.**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Budha. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; c. citate reprezentative;
- d. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Budismul:**

- a. un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Cunoașterea celor 4 adevăruri sacre se referă la:

- a. cunoașterea celor 4 adevăruri sacre.
- b. calea de mijloc.
- c. ajungerea în Nirvana.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din stânga (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) atman	1) răul și moartea;
b) Mara	2) transmigrare;
c) reîncarnare	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (poftelor), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) scrierile cu caracter dogmatic;
e) Dharma	5) scrieri metafizice;
f) avatar	6) suflet universal;
	7) manifestarea fizică a unei zeități în formă umană sau animală.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„(...) Așa cum comorile apar de sub pământ, așa apare și virtutea din faptele bune și înțelepciunea dintr-o minte pură și liniștită. Ca să ieși în siguranță din labirintul vieții umane, îți trebuie lumina înțelepciunii și îndrumarea virtuții.”

(Budha).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția budistă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?
- c. Ce reprezintă lumina în creștinism?

4. Compune un text, de 10-15 rânduri, pornind de la citatul lui Budha: „Când simțim mânie într-o controversă, am încetat deja să luptăm pentru adevăr și luptăm pentru noi înșine”.**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Budha. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:**

A. Budismul:

- a. un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Cunoașterea celor patru adevăruri sacre se referă la:

- a. cunoașterea celor 4 adevăruri sacre.
- b. calea de mijloc.
- c. atingerea în Nirvana.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) atman	1) răul și moartea;
b) Mara	2) transmigrare;
c) reîncarnare	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (pofteilor), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) scrierile cu caracter dogmatic;
e) Dharma	5) scrieri metafizice;
f) Sakyamuni	6) suflet universal;
	7) Ascetul, Înțeleptul printre Sakya.

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

„(...) Așa cum comorile apar de sub pământ, așa apare și virtutea din faptele bune și înțelepciunea dintr-o minte pură și liniștită. Ca să ieși în siguranță din labirintul vieții umane, îți trebuie lumina înțelepciunii și îndrumarea virtuții”.

(Budha).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția budistă și concepția creștină;
- b. Care este concepția creștină despre destin?
- c. Cine este *lumina* și *înțelepciunea*, în creștinism?

4. Compune un text, de 10-15 rânduri, pornind de la citatul lui Budha: „Ai compasiune pentru toți semenii, bogați și săraci deopotrivă; toți au suferințele lor. Unii suferă prea mult, alții suferă prea puțin”.**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Budha. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

„Când vorbești mult, aproape întotdeauna spui și ce n-ar trebui spus”. (Confucius)

Religii orientale: Confucianismul

Confucius

Explorează

1. Despre care religii orientale ai învățat?
2. Care sunt informațiile pe care le cunoști despre confucianism?

Confucianismul este o doctrină etică, filosofică și social-politică, apărută în China, din contopirea cultului strămoșilor cu un cult dedicat naturii. *Kung Fu-tzi* este întemeietorul acestei doctrine (religie) influența sa fiind considerată începutul unei noi ere, în China. Confucius, născut cu 500 de ani înainte de Hristos, propunea un stil de viață etic. Învățăturile confucianismului au în centru: închinarea adusă strămoșilor — venerarea strămoșilor decedați, ale căror spirite se crede că controlează soarta urmașilor și pietatea filială — devotament, ascultare și reverență manifestate de către cei tineri față de membrii mai în vârstă ai familiei.

Principiile de bază ale confucianismului sunt: Jen — regula de aur; Chun-tai — omul virtuos și manierat; Cheng-ming — îndeplinirea adecvată a rolurilor sociale; Te — puterea virtuții; Li — standardele de conduită ideale; Wen — artele pașnice (muzica, poezia etc.).

Influența acestuia asupra poporului chinez a fost mare din cauza împrejurărilor istorice, cât și a simplității învățăturii sale. Trăind într-o vreme de mare confuzie politică și decădere morală, Confucius și-a pus viața în slujba îmbunătățirii vieții politice și sociale din timpul său. El n-a avut un succes real decât după moartea sa.

Analecte („propoziții alese”), cunoscute și sub denumirea de *Analectele* lui Confucius, *Spusele* lui Confucius sau *Lun Yu*, este o carte veche chineză compusă dintr-o colecție mare de ziceri și idei atribuite filozofului chinez Confucius și contemporanilor săi. Confucius credea că bunăstarea unei țări depinde de cultivarea morală a poporului său, începând de la conducerea națiunii. El credea că indivizii puteau începe să cultive un simț atotcuprinzător al virtuții prin ren (omeniei, umanității

Dicționar

aristocrație - parte a unei clase sociale sau a unui grup social care se bucură de mari privilegii, datorate originii, bogăției și poziției sale sociale;

pietate - comportament religios plin de venerație și recunoștință;

a suprima - a face să dispară.

unei persoane) și că primul pas pentru cultivarea *ren* este devotamentul față de părinți și frații mai mari. El a afirmat că dorințele individuale nu trebuie suprimate, că oamenii ar trebui educați să-și concilieze dorințele prin ritualuri și forme de cuviință, prin care oamenii își pot demonstra respectul față de ceilalți și rolurile lor responsabile în societate.

Codul etic elaborat de Confucius se bazează pe reciprocitate, omenie, dragoste și respect față de familie. Omul și educația absolută, disciplina și regulile sunt fundamentale.

Deși Confucius a susținut că nu a inventat niciodată nimic, ci a transmis doar cunoștințe antice, el a produs o serie de idei noi: a) ideea revoluționară de înlocuire a nobilimii sângelui cu nobilimea virtuții. Un om de rând virtuos care își cultivă calitățile poate fi un „domn”, în timp ce un fiu nerușinat al regelui este doar un „om mic”. Faptul că a admis studenți din clase diferite ca discipoli este o demonstrație clară că a luptat împotriva structurilor feudale care au definit societatea chineză pre-imperială. b) O altă idee, cea a meritocrației, a dus la introducerea sistemului de examinare imperial în China. Acest sistem a permis oricui a trecut un examen să devină ofițer guvernamental, poziție care ar aduce bogăție și onoare întregii familii. Sistemul de examinare imperial chinez a început în dinastia Sui. De-a lungul secolelor următoare, sistemul a crescut până când în cele din urmă aproape oricine dorește să devină funcționar a trebuit să-și dovedească valoarea prin trecerea unui set de examene guvernamentale scrise. Practica meritocrației există și astăzi în toată China și Asia de Est.

Virtuțile admirate de Confucius rămân pietatea filială, respectul față de frate, loialitatea, înțelepciunea, iubirea, curajul – calități proprii modelului de viață al aristocrației.

Sistemul etic al confucianismului e lăudabil pentru că virtutea este întotdeauna un lucru de dorit atât la nivel de individ, cât și de societate. Însă filosofia etică pe care a promovat-o Confucius a fost una bazată pe propriile eforturi, eliminând nevoia de Dumnezeu. Confucius a adus învățătura că omul e capabil să facă tot ceea ce e necesar să-și îmbunătățească viața și cultura din care face parte bazându-se pe virtutea găsită în el pentru îndeplinirea acestui lucru. Creștinismul biblic însă ne învață exact opusul.

*Dragon - simbol pentru dumnezeirea supremă
Di sau Tian*

Nu numai că omului îi lipsește capacitatea de a-și îmbunătăți comportamentul, ci în niciun fel nu e în stare să-i fie plăcut lui Dumnezeu prin sine însuși sau să obțină viața veșnică în cer.

Biblia ne învață că omul poate fi foarte păcătos: „Inima omului este mai vicleană decât orice și foarte stricată” (Ieremia 17, 9) și e incapabil să facă suficiente fapte bune încât să-l facă să fie acceptat în fața Dumnezeului sfânt și desăvârșit de drept. „Pentru că din faptele Legii nimeni nu se va îndrepta înaintea Lui, căci prin Lege vine cunoștința păcatului.” (Romani 3, 20) Simplu spus, omul are nevoie de Mântuitorul Iisus Hristos.

Confucianismul a însemnat debutul unei tradiții filozofice care a dominat cultura chineză sute de ani, precum și al unei influențe covârșitoare asupra tuturor compartimentelor gândirii chineze, de la spiritualitate și etică la medicină și științe exacte.

Idei cheie

- Confucianismul este o doctrină etică, filosofică și social - politică.
- Codul etic elaborat de Confucius se bazează pe reciprocitate, omenie, dragoste și respect față de familie.
- Virtuțile admirate de Confucius sunt pietatea filială, respectul față de frate, loialitatea, înțelepciunea, iubirea, curajul – calități proprii modelului de viață al aristocrației.

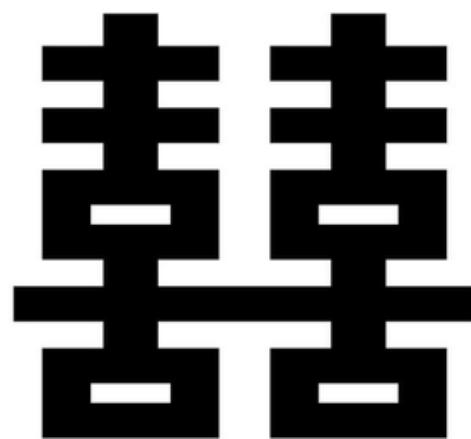
Termeni cheie: *Confucius, principii, Analecte, cod etic, virtuți.*

Știi că:

- ❖ China are peste 100 de școli recunoscute oficial. Unele dintre cele mai cunoscute școli filozofice chinezești sunt: confucianismul, taoismul, legalismul, budismul, mohismul și neoconfucianismul.
- ❖ Ideile, comentariile și interpretările aduse lucrărilor lui Confucius care constituiau patrimoniul vechii culturi chineze (Cartea Schimbărilor, Cartea Poeziei, cartea Documentelor, Cartea Ritualurilor, Cartea Muzicii și Analele Primăverii și ale Toamnei) au fost adunate de către discipolii săi în 20 de cărți.
- ❖ Dintre toate țările, China are cele mai multe școli filozofice din lume, cu peste 100 de școli recunoscute oficial.

Cultură și spiritualitate:

➤ Încercându-se în puterea gândirii și moralei, Confucius credea că umanitatea își poate găsi fericirea doar într-o comunitate cooperantă de oameni liberi. Dar libertatea se dobândește prin rațiune, gândire critică și acțiune conform unor principii care să servească și individul, și comunitatea. Dogmele îngrădesc adevărul. „Dacă un om nu se întreabă în permanență: cum să procedez corect?, atunci nu știu ce rost mai are acesta”.

Simbol confucianist

- În politică și în filozofie, Confucius promovează metodele pașnice de guvernare care au ca prim scop interesele cetățenilor. În opinia sa, un guvern bun este un guvern care nu conduce prin reguli stricte ce țin populația sub control (în contrast cu Legalismul) ci unul ce se bazează pe natura umană inerent bună. El consideră că într-un stat în care oamenii sunt pedepsiți dacă încalcă legile, aceștia vor căuta să se ferească de pedeapsă fără rușine. Dar dacă sunt conduși pe baza virtuților și a sentimentului că trebuie să facă bine pentru a funcționa în societate, oamenii vor fi umili și buni.
- Veșnicia nu este definită ca fiind o continuare a existenței după moarte într-o viață transcendentă în prezența lui Dumnezeu. Dobândirea vieții veșnice nu intră în preocupările confucianiste, cerul fiind doar un temei în care creativitatea se manifestă în lume. Cerul este uneori considerat personal, alteori o putere morală, sau un principiu impersonal.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Confucianismul:**

- a. are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Principii de bază ale confucianismului sunt:

- a. Jen.
- b. Chuntai.
- c. Cheng ming.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Li	1) răul și moartea;
b) Te	2) omenia, umanitatea unei persoane;
c) wen	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (pofte), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) artele pașnice;
e) ren	5) puterea virtuții;
	6) standardele de conduită ideale.

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

1. „(...) Omul are trei moduri de a acționa inteligent: prin gândire – cel mai nobil; prin copiere – cel mai simplu; și prin experiență – cel mai greu”.

(Confucius).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția confucianistă și concepția creștină;
- b. Care este, în concepția creștină, rolul gândirii, simțirii și voinței în gestionarea comportamentului?

4. Compune un text, de 10-15 rânduri, pornind de la citatul lui Confucius: „Ignoranța este noaptea minții, dar o noapte fără lună și stele.”**5. Activitate practică**

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Confucius. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Alege varianta corectă de răspuns pentru a continua enunțurile și încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns:

A. Confucianismul:

- a. are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Principii de bază ale confucianismului sunt:

- a. Jen.
- b. Chuntai.
- c. Cheng ming.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din stânga (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Li	1) răul și moartea;
b) Te	2) omenia, umanitatea unei persoane;
c) wen	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (pofte), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) artele pașnice;
e) ren	5) puterea virtuții;
	6) standardele de conduită ideale.

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

1. „(...) Omul are trei moduri de a acționa inteligent: prin gândire – cel mai nobil; prin copiere – cel mai simplu; și prin experiență – cel mai greu”.

(Confucius).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția confucianistă și concepția creștină;
- b. Cine este, în concepția creștină, modelul suprem de urmat în privința comportamentului?

4. Compune un text, de 15-20 rânduri, pornind de la citatul lui Confucius: „Ignoranța este noaptea minții, dar o noapte fără lună și stele.”

5. Activitate practică

Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Confucius. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Alege varianta corectă de răspuns pentru a continua enunțurile și încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns:

A. Confucianismul:

- a. are un întemeietor propriu zis.
- b. este a treia cea mai mare religie.
- c. este o religie monoteistă.

B. Principii de bază ale confucianismului sunt:

- a. Jen.
- b. Chuntai.
- c. Cheng ming.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din stânga (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Li	1) răul și moartea;
b) Te	2) omenia, umanitatea unei persoane;
c) wen	3) totul este suferință, identificarea originii suferinței care este dorința materială sau spirituală, necesitatea înlăturării dorințelor (pofte), identificarea metodei de înlăturare a suferinței (calea de mijloc);
d) cele 4 adevăruri sacre	4) artele pașnice;
e) ren	5) puterea virtuții;
	6) standardele de conduită ideale.

3. Citeste cu atenție textul de mai jos:

1. „(...) Omul are trei moduri de a acționa inteligent: prin gândire – cel mai nobil; prin copiere – cel mai simplu; și prin experiență – cel mai greu”.

(Confucius).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică asemănări despre comportament între concepția confucianistă și concepția creștină;
- b. Cine este, în concepția creștină, modelul suprem de urmat în privința comportamentului?
- c. Ce alte modele de comportament există în credința creștină?

4. Compune un text, de 15-20 rânduri, pornind de la citatul lui Confucius: „Ignoranța este noaptea minții, dar o noapte fără lună și stele.”

5. Activitate practică

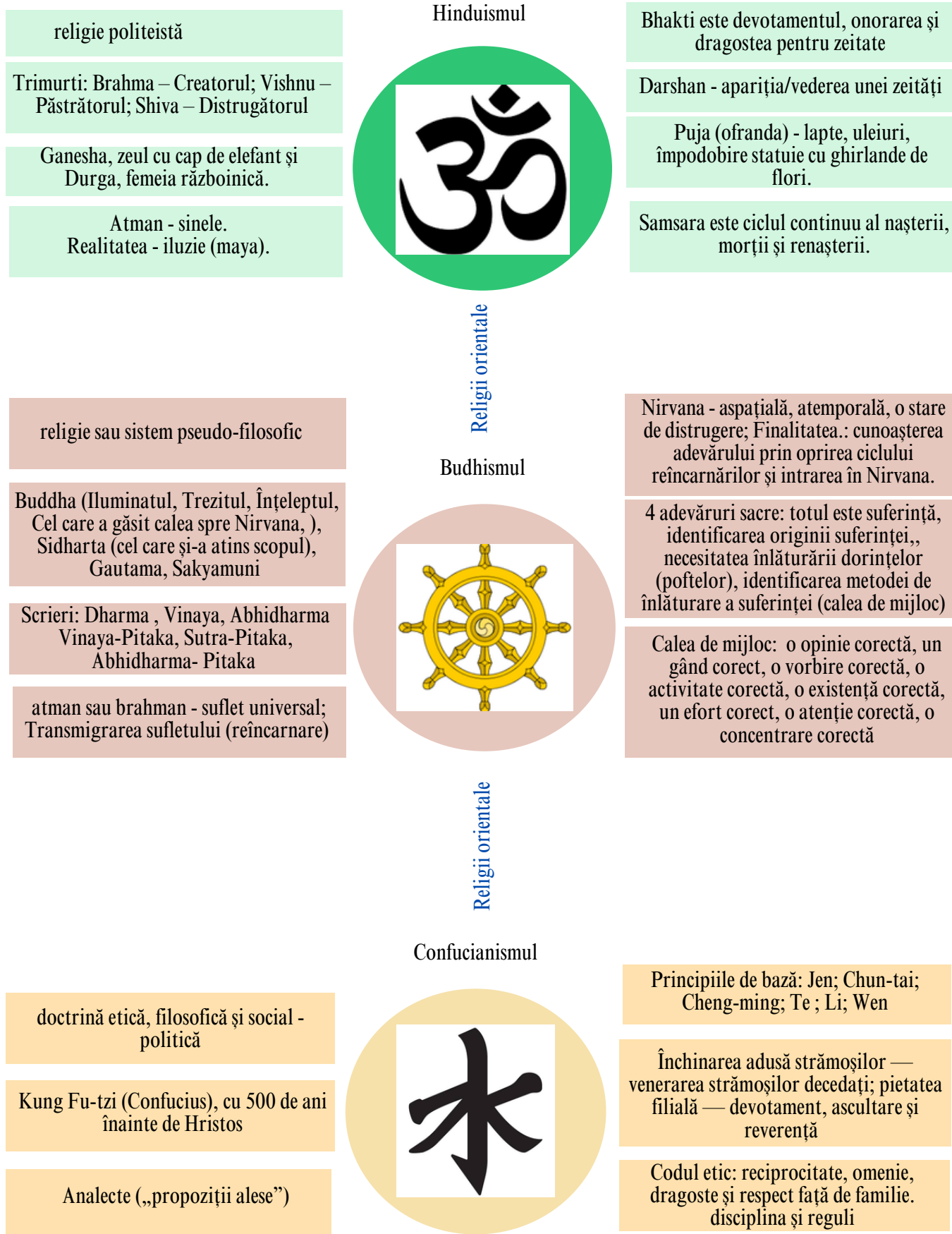
Folosind internetul și biblioteca școlii realizează o fișă biografică despre Confucius. Vei avea în vedere următoarele:

- a. date personale; b. imagini sugestive;
- c. activitate publică; d. citate reprezentative;
- e. adaugă la portofoliu rezultatul activității practice.

Recapitulare

1. Să recapitulăm

- > Toate subiectele sunt obligatorii
- > Din oficiu 10 puncte
- > Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

> Punctajul obținut:

.....

1. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Cum se numesc cele trei mari religii orinetale studiate?
- b. Cine este întemeietorul confucianismului?
- c. Cine a fost Budha?
- d. Care este originea denumirii *hinduism*?
- e. Care este doctrina specifică hinduismului, budismului și confucianismului?
- f. Ce asemănări și deosebiri sunt între hinduism, budism, confucianism și creștinism?

2. Citește textul următor și rezolvă cerințele:

„Conștiința unei lumi reale și semnificative este strâns legată de descoperirea sacrului. Prin experiența sacrului, spiritul uman a sesizat diferența între ceea ce se relevă ca fiind real, puternic, bogat și semnificativ și ceea ce este lipsit de aceste calități, adică curgerea haotică și periculoasă a lucrurilor, aparițiile și disparițiile lor fortuite și vide de sens.” Deci, "sacrul este un element în structura conștiinței, și nu un stadiu în istoria acestei conștiințe”. (Mircea Eliade, Nostalgia originilor)

- a. Identifică relația dintre conștiință și sacru în textul prezentat;
- b. Enumeră asemănările dintre cele trei religii orientale: hinduism, budism, confucianism;
- c. Prezintă în 15-20 de rânduri opinia ta în legătură cu raportul dintre creștinism și cele trei religii orientale studiate.

3. Pornind de la textul următor, alcătuiește un eseu.

„În concepția occidentală de astăzi, atunci când occidentalul modern întâlnește ideea cu reîncarnarea și i se pare interesantă, el nu asimilează, nu asumă toată soteriologia orientală, aceasta o trece cu totul cu vederea, pentru că nu asta îl interesează. Pe un occidental modern din spațiul nostru îl interesează reîncarnarea pentru că nu înțelege că dacă mori și te duci în viața veșnică împreună cu Hristos de fapt ai fericirea eternă și deplină și mai mult de atât nu mai este nevoie, ci pentru că este atât de legat de viața aceasta și pentru că îl sperie ideea de sfârșit, deci în primul rând oamenii sunt secularizați și nu înțeleg mântuirea creștină, sunt speriați de moarte și pentru ei ideea cu reîncarnarea este văzută ca o șansă de a mai reveni și mai trăi și de a te mai bucura de plăceri încă mai multe vieți în continuare. În spațiul nostru cei care sunt seduși de ideea de reîncarnare sunt seduși din acest motiv, unul cu totul și cu totul altul decât cel din religiile orientale. Oamenii care preiau aceste influențe orientale iubesc viața, dar nu pot primi sau nu reușesc să înțeleagă viața veșnică oferită de Hristos”. (Lect. Dr. Alina Pătru, Curs la Istoria și Filosofia Religiilor)

Vei avea în vedere: a) alegerea unui titlu corespunzător; b) enumerarea a trei provocări pentru creștinul contemporan; c) identificarea a trei soluții pentru a face față provocărilor contemporane.

Sfinții mitropoliți români: Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul

Unitatea VI - Ortodoxie și cultură națională

1. Contribuția mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale (Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul).....126

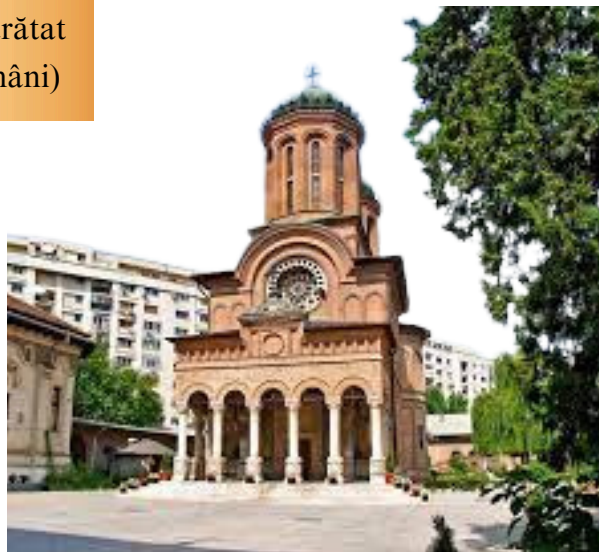
Recapitulare132

Evaluare.....133

Introducere

„ (...) să laudăm pe apărătorii și sprijinatorii noștri, pe Sfinții Români, cei ce, pe pământ fiind, s-au arătat plini de Duhul Sfânt (...)” (Troparul Sfinților Români)

Contribuția mitropoliților români la dezvoltarea culturii naționale (Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul)

Biserica Mănăstirii Antim

Explorează

1. Ce domnitori cunoști, din istoria poporului român? Dar mitropoliți?
2. Care au fost primele cărți tipărite în limba română?
3. Unde au fost tipărite primele cărți în limba română?

Mitropoliții Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul.

Istoria poporului român și istoria Bisericii Ortodoxe Române sunt strâns legate, deoarece Biserica Ortodoxă s-a aflat în centrul vieții poporului român. Biserica a sădit în sufletele românilor învățătura Evangheliei, i-a întărit sufletește în vremurile grele din istorie și a înființat primele instituții de cultură, de educație și de asistență socială. Între slujitorii Bisericii au existat personalități istorice importante:

Mitropolitul Varlaam. S-a născut într-o familie de răzeși din Vrancea, a devenit călugăr la mănăstirea Secu din Moldova iar în anul 1632 a fost ales Mitropolit al Moldovei. El, împreună cu domnitorul Vasile Lupu al Moldovei (1634-1653), va întemeia prima tipografie din Moldova, la Mănăstirea Sfinții Trei Ierahi, din Iași. A scris și a tipărit *Cazania* sau *Carte de învățătură* (1643), care a fost cea mai importantă lucrare a sa. Prin această carte de predici și învățături creștine, pentru duminici și sărbători, a dat poporului român cea mai îngrijită formă de exprimare a limbii române din secolul al XVII-lea. Cartea a fost foarte răspândită între români și a contribuit la păstrarea credinței ortodoxe și a unității de neam și limbă. Alte lucrări precum *Șapte Taine*, *Răspuns la catehismul calvinesc* au fost cărți tipărite pentru a apăra credința ortodoxă a românilor din Transilvania față de influența calvinilor. În timpul lui Varlaam, cu sprijinul lui Vasile Lupu, a fost zidită catedrala monumentală Sfinții Trei Ierahi din Iași, în care, în anul 1641, au fost așezate moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva. Tot în timpul lui, a fost înființată prima instituție de învățământ superior din Moldova: Colegiul de la Trei Ierarhi, ce va deveni Academie. Varlaam a

Dicționar

catehism - carte care, sub formă de întrebări și răspunsuri, explică învățătura creștină;
canonizare - a trece în rândul sfinților, o persoană care a trăit intens viața în Hristos, a împlinit exemplar toate poruncile divine, a devenit încă în viață un model de viață creștină sfântă;
mitropolit - rang în ierarhia Bisericii ortodoxe, între (arhi)episcop și patriarh;

pregătit Sinodul de la Iași din 1642, în cadrul căruia s-a aprobat *Mărturisirea de credință* a Mitropolitului Petru Movilă, din Kiev. În anul 1653, când Vasile Lupu pierde tronul Moldovei, Varlaam se va retrage la Mănăstirea Secu, până la moartea sa în 1657. Aici va fi și înmormântat, lângă zidul de sud al bisericii mănăstirii. Va fi canonizat de către Sinodul Bisericii Ortodoxe Române în anul 2007, având data de pomenire la 30 august.

Mitropolitul Dosoftei. S-a născut în anul 1624 la Suceava. În anul 1658 este hirotonit episcop de Huși, apoi devine episcop de Roman, iar în anul 1671 este ales Mitropolit al Moldovei. A tradus *Istoriile* lui Herodot (prima dată), un *Pateric* grecesc și cartea *Mântuirea păcătoșilor*. A versificat 150 de psalmi biblici tipărend *Psaltirea în versuri*, realizând astfel prima versificare a psalmilor într-o limbă națională, din Biserica Ortodoxă, contribuind la temelia prozei literare române. Această carte a apărut în Polonia, în 1673, având peste 500 de pagini, cu peste 8500 de versuri. La finalul cărții, a tipărit versurile lui Miron Costin despre originea neamului românesc. Alte cărți: *Dumnezeiasca Liturghie*, *Viața și petrecerea sfinților sau Proloagele*, *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*. Cartea *Viețile și petrecerea sfinților sau Proloagele*, tradusă după cărți grecești și slavonești la care adăugăm și *Cazania* lui Varlam, au stat la temelia prozei române.

Mitropolitul Dosoftei este primul versificator al Psaltirii în Răsăritul ortodox, primul traducător de literatură universală și istorică în românește, primul traducător de cărți de slujbă, în românește, în Moldova. A murit în Polonia, în anul 1693.

Mitropolitul Antim Ivireanul. Originar din Iviria (Georgia de astăzi) este luat în robie de către turci și dus la Istanbul. După eliberarea sa, a învățat limbile greacă, arabă și turcă la Patriarhia Ortodoxă din Istanbul. Domnitorul Constantin Brâncoveanu îl va aduce în țară în 1690. A fost ales episcop de Râmnic și apoi mitropolit al Țării Românești, în 1708. A înființat tipografii, a tipărit cărți religioase și filosofice pentru români, turci, greci și georgieni. Prin tipărirea *Psaltirii*, *Ceaslovului*, *Molitvelnicului* și a altor cărți de cult el are meritul introducerii limbii române în slujbele cultului divin și creării limbii liturgice, specifică slujbelor religioase, folosită și astăzi.

Didahiile constituie una dintre operele de valoare prin care a îmbogățit cultura românească, prin stilul ei literar și pentru că prin ea s-a pus bazele artei oratorice religioase la români.

Sfântul Antim Ivireanul este ctitorul mănăstirii din București, care îi poartă numele (Mănăstirea Antim), și care a fost centru cultural și de asistență socială. El a ajutat și pe românii din Transilvania cu cărți în limba română, a hirotonit preoți și diaconi pentru bisericile lor, a fost patriot luptând împotriva stăpânirii turcești. Pentru aceasta a fost caterisit, întemnițat și trimis în exil pe Muntele Sinai, la Mănăstirea Sfânta Ecaterina, unde nu a mai ajuns, murind în anul 1716. După 250 de ani, Patriarhia din Constantinopol a anulat caterisirea lui, iar în anul 1992, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat cu data de serbare la 27 septembrie.

Psaltirea în versuri (copertă)

Idei cheie

- Mitropolitul Varlaam, prin *Cazanie*, a dat poporului român cea mai îngrijită formă de exprimare a limbii române din secolul al XVII-lea .
- Mitropolitul Dosoftei este primul versificator al *Psaltirii* în Răsăritul ortodox, primul traducător de literatură universală și istorică în românește, primul traducător de cărți slujbă, în românește, în Moldova.
- Mitropolitul Antim Ivireanul are meritul de a fi introdus limba română în slujbele cultului divin și de a crea o limbă liturgică, specifică slujbelor religioase, folosită și astăzi.

Termeni cheie: *mitropolit, Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul, tipografie, cărți, Cazania, Psaltirea în versuri, mănăstire, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu*

Știi că:

- ❖ Mitropolitul Varlaam a fost între cei trei candidați pentru scaunul patriarhal de Constantinopol?
- ❖ Multe fragmente din psaltirea versificată a Mitropolitului Dosoftei au intrat în creațiile populare folclorice românești?
- ❖ Deși nu a fost român, Mitropolitul Antim a luptat pentru poporul român împotriva stăpânirii turcești, de aceea, în drumul său spre exil, a fost ucis, lângă Adrianopol, de turcii care-l însoțeau?

Cultură și spiritualitate:

➤ Mitropolitul Varlaam rămâne un adevărat mărturisitor și slujitor al lui Hristos, deoarece vedem că în istoria Bisericii Ortodoxe, cultura românească a avut un rol primordial și un lung șir de clerici duhovnicești, iubitori de patrie și de neam, de cultură și unitate națională. Ca încununare a tot ceea ce a însemnat acest ierarh pentru poporul român, la data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat pe Sfântul Ierarh Varlaam, fiind pomenit la data de 30 august.

➤ Mitropolitul Dosoftei, în exilul său din Polonia (1686-1693), a rămas statornic în credința ortodoxă și a stârnit admirația regelui Jan Sobieski. Astfel, din rapoartele unui rezident rus în Polonia, B. Mihailov, aflăm: „Când venea Mitropolitul, atunci Majestatea Sa regală se scula înaintea lui și chema într-o întâmpinare să se așeze pe regină și copiii lor, spre a primi binecuvântarea, și îl așeza lângă sine, înaintea tuturor senatorilor, deoarece mult era el, Preasfințitul Mitropolit, om sfințitor, frumos și dulce vorbitor”. Și-a cunoscut momentul sfârșitului și „După Sfânta Liturghie, luând masa cu tot clerul în chilie sa, a dăruit unui oarecare om sărac, venit la el, o blană pregătită pentru haina sa. Apoi a zis: Fraților, uitați-vă unde am ajuns a muri. Și aplecându-se pe laiță, și-a așezat sfintele sale mâini pe piept și a dat Domnului preafericitul său suflet”.

➤ Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul a editat 18 volume, dintre care cele mai multe, adică 11, în limba română, introducând, astfel, limba română în cult.

Tiparniță Gutenberg

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește litera A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește litera F:

- Istoria poporului român și istoria Bisericii Ortodoxe Române sunt strâns legate, deoarece Biserica Ortodoxă s-a aflat în centrul vieții poporului român. A/F
- Mitropolitul Varlaam a pregătit Sinodul de la Iași, din anul 1650. A/F
- Mitropolitul Antim Ivireanul a zidit Mănăstirea Antim, din București. A/F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate nume de mitropoliți iar coloana din dreapta (B) conține nume de lucrări care le aparțin. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu lucrările corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Mitropolitul Varlaam	1) <i>Cazania sau Carte de învățătură</i>
b) Mitropolitul Dosoftei	2) <i>Psaltirea în versuri</i>
c) Mitropolitul Antim	3) <i>Didahiile</i>
	4) <i>Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie</i>

3. Citește textul de mai jos:

„*Neamul Țărâi Moldovii de unde dăradză?
Din țara Italiei, tot omul să creadză.
Fliah întâi, apoi Traian Țu au adus pre acice/
Pre strămoșii cestor Țări de neam Țu cu ferice.
Răsădit-au Țărâlor Țu hotarele toate.
Pre sémne ce stau în véci a să vedea poate.*

*El Țu cu vița cestui neam Țu Țara Rumânească
Umplut-au, Ardealul tot Țu și Moldovenească.
Sémnele stau de să văd, de dânsul Țu făcute:
Turnul-Severinului să custe-n vremi multe.
Stremoșii Moldoveei adus-au în țară
Pre ghețai cu sabiia scoțând din hotară.*

*Stau sémnele podului cu praguri cădzute
Și Turnul-Severinul de Sevir Țu făcute.
Podul preste Dunăre-n Țara Rumânească
Le-au trecutu-și oștile-n Țara Ungurească.
Pre ceta pod au trecut Moldoavei stremoșii,
Bătând război cu dachii, a sasilor Țu moșii”.*

(Versuri de Miron Costin, *Psaltirea în versuri*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică elemente istorice în text;
- Alege cinci cuvinte cu formă arhaică, din text, cărora să le identifice forma literară.

4. Activitate practică

Realizează câte o fișă biografică pentru unul dintre cei trei mitropoliți studiați care să conțină:

- numele autorului a cărui fișă biografică o vei elabora,
- data și locul nașterii, studiile pe care acesta le-a urmat,
- cele mai importante realizări, precum și
- o enumerare a operelor scrise de-a lungul vieții.

Este important ca prezentarea fișei să fie făcută respectându-se cronologia, iar astfel textul tău va fi cursiv și ușor de urmărit. Adaugă la Portofoliu activitatea practică.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește litera A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește litera F:

- a. Istoria poporului român și istoria Bisericii Ortodoxe Române sunt strâns legate, deoarece Biserica Ortodoxă s-a aflat în centrul vieții poporului român. A/F
- b. Mitropolitul Varlaam a pregătit Sinodul de la Iași, din anul 1650. A/F
- c. Mitropolitul Antim Ivireanul a zidit Mănăstirea Antim, din București. A/F
- d. Mitropolitul Dosoftei a tradus istoriile lui Herodot pentru prima dată în limba română A/F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate nume de mitropoliți iar coloana din dreapta (B) conține nume de lucrări care le aparțin. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu lucrările corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Mitropolitul Varlaam	1) <i>Cazania sau Carte de învățătură</i>
b) Mitropolitul Dosoftei	2) <i>Psaltirea în versuri</i>
c) Mitropolitul Antim	3) <i>Didahiile</i>
	4) <i>Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie</i>

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Mi-ai arătat a ta-nțalepciune.
Cu izopul tu mă ocropește
Și mă scaldă de mă curățește.
Să hiu spălat și alb ca omeții,
Să mă bucur și eu cu direpții
De vești bune și preacuvioase,
Și să-mi bucuri mișelele oase.”

(Psalmul 50, *Psaltirea în versuri*)

„(...) cele nearătate și cele ascunse ale
înțelepciunii Tale, mi-ai arătat mie.
Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți;
spăla-mă-vei și mai vărtos decât zăpada
mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie
și veselie; bucura-se-vor oasele mele cele
smerite.”

(Psalmul 50, *Sfânta Scriptură*)

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Alege cinci cuvinte cu formă arhaică, din text, cărora să le identifiți forma literară.
- b. Folosind un dicționar de regionalisme, identifică regionalismele din versurile Mitropolitului Dosoftei.

4. Alcătuieste un scurt text despre contribuția Mitropoliților Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul la dezvoltarea culturii și limbii române.

5. Activitate practică

Realizează o investigație despre Mănăstirea Antim, ctitoria Mitropolitului Antim Ivireanul. Vei avea în vedere:

- a. istoricul mănăstirii b. testamentul mitropolitului Antim cu referire la mănăstirea Antim; b. activitățile desfășurate în mănăstire de-a lungul timpului; c. situația mănăstirii în timpul regimului comunist. d. adaugă la Portofoliu investigația ta!

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt adevărate, încercuiește litera A, dacă apreciezi că afirmațiile sunt false, încercuiește litera F:

- Istoria poporului român și istoria Bisericii Ortodoxe Române sunt strâns legate, deoarece Biserica Ortodoxă s-a aflat în centrul vieții poporului român. A/F
- Mitropolitul Varlaam a pregătit Sinodul de la Iași, din anul 1650. A/F
- Mitropolitul Antim Ivireanul a zidit Mănăstirea Antim, din București. A/F
- Mitropolitul Dosoftei a tradus istoriile lui Herodot pentru prima dată în limba română A/F
- Mitropolitul Dosoftei a tipărit *Dumnezeiasca Liturghie, Viața și petercea sfinților sau Proloagele, Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*. A/F

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate nume de mitropoliți iar coloana din dreapta (B) conține nume lucrări care le aparțin. Asociază fiecare persoană din coloana (A) cu lucrările corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Mitropolitul Varlaam	1) <i>Cazania sau Carte de învățătură</i>
b) Mitropolitul Dosoftei	2) <i>Psaltirea în versuri</i>
c) Mitropolitul Antim	3) <i>Didahiile</i>
	4) <i>Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie</i>

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„De aceea, să înțeleagă fiecare ce putere e pocăința! De vreme ce ea înviază sufletul cel mort al celui păcătos. Pocăința îi da iarăși podoaba harului dumnezeiesc, pe care îl pierduse. Ea îi deschide ușile cerului, pe care i le închisese păcatul. Pocăința îl face pe om prieten al Fericiților Îngeri, îl face moștenitor al Împărăției lui Dumnezeu, [îl 312 face] locaș al lui Dumnezeu și părtaș al slavei Lui celei dumnezeiești.” (Despre pocăință, *Didahiile*, Antim Ivireanul)

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică două învățături creștine ortodoxe.
 - Compune o rugăciune în care să folosești cuvintele subliniate în text.
4. Alcătuieste un text despre contribuția Mitropoliților Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul la dezvoltarea culturii și limbii române.

5. Activitate practică

Realizează un proiect de promovare, împreună cu trei colegi, a scrierilor celor trei mitropoliți. Vei avea în vedere:

- formularea obiectivelor și a scopului;
- stabilirea echipei de proiect;
- structurarea activităților;
- planificarea activităților;
- adaugă la Portofoliu investigația ta.

Recapitulare

1. Să recapitulăm

Mitropolitul Varlaam

Mitropolit al Moldovei (1632-1653)

Sinodul de la Iași

prima tipografie din
Moldova

Cazania, Șapte Taine, Răspuns
la catehismul calvinesc

Mitropolitul Dosoftei

Mitropolit al Moldovei 1671-1693

primul versificator al Psaltirii în Răsăritul
ortodox, primul traducător de literatură
universală și istorică în românește

A tradus Istoriile lui Herodot
(prima dată în limba română)

Dumnezeiasca Liturghie, Viața și petrecerea
sfinților sau Proloagele, Acatistul Născătoarei de
Dumnezeu, Psaltirea în versuri

Mitropolitul Antim Ivireanul

Mitropolit al Țării Românești
(1708-1716)

a introdus limba română în slujbele
cultului divin și a creat o limbă liturgică

ctitor al Mănăstirii Antim

Didahiile, Psaltirea, Ceaslovul,
Molitvelnicul

- ## Evaluate

.....

Descoperă soluțiile enunțurilor date pornind de la cuvântul de pe verticala a-b:

a

1.							M									
2.							I									
3.							T									
4.							R									
5.							O									
6.							P									
7.							O									
8.							L									
9.							I									
10.							T									

b

superior din Moldova; 6. A avut loc la Iași și a aprobat Mărturisirea de credință a lui Petru Movilă; 7. Primul versificator al Psaltirii; 8. Tipărită în 1673, a avut peste 8500 de versuri; 9. Numele mănăstirii ctitorite de Antim Ivireanul; 10. Rămășițele pământești ale Cuvioasei Parascheva.

Citește textul următor și rezolvă cerințele:

„Conștiința unității de neam a fost întărită mai ales prin traducerea și tipărirea cărților bisericești în limba română pentru „întreaga seminție românească”, punându-se astfel bazele limbii române literare...mitropolitul Dosoftei al Moldovei scria în predoslovie Liturghierului (său) din 1683 că l-a tradus în românește ca „să-nțeleagă toți”, declarând că săvârșirea sfintelor slujbe în limba înțeleasă de popor este în duhul tradiției Sfintelor Scripturi și al Bisericii Ortodoxe. Liturghia săvârșită pe întreg teritoriul românesc în limba română a devenit, astfel, un factor de unificare spirituală națională, de dezvoltare a conștiinței naționale și a culturii românești”. (Daniel, Patriarhul României, *Contribuția Bisericii la realizarea unității naționale*, basilica.ro)

- Explică expresia „întreaga seminție românească”;
- Enumeră elementele ce au contribuit la unificarea spirituală a românilor;
- Prezintă în 15-20 de rânduri activitatea mântuitoare a Domnului Hristos.
- Numește cea mai importantă slujbă a Bisericii;
- Menționează numele mitropolizului care a introdus limba vorbită în cultul religios;
- Notează numele țării în care a fost mitropolit Dosoftei?

Redactează un eseu liber, de aproximativ 300 de cuvinte, despre Contribuția Bisericii la realizarea unității naționale. În redactarea eseului vei avea în vedere:

- a) Date biografice ale mitropoliților Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul;
- b) Activitatea culturală a mitropoliților Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul;
- c) Exemplul cultural-duhovnicesc al mitropoliților Varlaam, Dosoftei și Antim Ivireanul.

UNITATEA VII

Superstiție, magie, astrologie, numerologie

Unitatea VII - Creștinismul și provocările lumii contemporane

1. Superstiția.....	135
2. Magia.....	141
3. Astrologia și Numerologia.....	147
 Recapitulare	 153
Evaluare.....	154

Introducere

„Să nu iei numele
Domnului Dumnezeuului
tău în deșert (...).”
(Ieșirea 20, 7)

Superstiția

Explorează

1. Ce superstiții cunoști?
2. De la cine ai învățat despre superstiții?
3. Cum îți influențează superstițiile viața?

Superstiții

Oamenii sunt mereu în căutare de răspunsuri la problemele vieții. Din acest motiv, în lipsa unei credințe puternice și adevărate în Dumnezeu, dar și a necunoașterii învățăturii creștine, aceștia inventează cauze pseudo-spirituale ale problemelor cu care se confruntă. Acestea sunt superstițiile, iar ele devin o religie personală formată din elemente religioase amestecate (**sincretism religios**) care denaturează învățătura creștină.

Superstiția este o credință falsă care are la bază necunoașterea, naivitatea, credulitatea, necredința în Dumnezeu și care se bazează pe practici cu caracter pseudo-religios sau chiar ocult. Ea personifică și înzestrează cu puteri supranaturale elemente din natură, obiecte sau întâmplări din viața omului. Superstiția îl face pe om să fie lipsit de scrupule în raport cu aproapele, lacom și lipsit de empatie. De exemplu, este foarte probabil să întâlnești o persoană care nu respectă Duminica - Ziua Domnului, dar acordă o atenție deosebită zilei de Marți cu cele trei ceasuri rele, la care se poate adăuga și data calendaristică de 13. De asemenea, poate exista o persoană care nu dăruiește bani, la începutul săptămânii, unui om sărac, pentru a nu avea pagubă, lipsind astfel de ajutor, poate, pe semenul său, ceea ce contravine poruncii iubirii Mântuitorului: „Iubește pe Domnul Dumnezeuul tău (...) și pe aproapele tău ca pe tine însuși”. (Matei 12, 30-31)

Alte exemple de superstiții sunt: pisica neagră care taie calea, întâlnirea cu vecinul care are în mână o găleată goală, spargerea oglinzii, numărul 13, purtarea unor obiecte considerate norocoase

Dicționar

denaturare - schimbare (adesea intenționată) a înțelesului unui cuvânt, a naturii unui lucru;

pseudo-religios - aparent religios;

scrupul - sentiment foarte dezvoltat al cinstei, al moralei, al corectitudinii, al datoriei, manifestat în acțiunile, în munca, în realizările cuiva.

(amulete, talismane), trifoiul cu patru frunze, folosirea usturoiului pentru alungarea vampirilor, credința în strigoi și vampiri etc. Unele superstiții se manifestă în viața personală sau în societate, iar altele au pătruns chiar și în manifestările religioase: aruncarea de bani în cristelnița de la botez sau în vasul cu agheasmă de la Bobotează, darea de lucruri peste groapă la înmormântare etc.

Din punct de vedere creștin ortodox, superstiția înseamnă necredință în Dumnezeu, **denaturarea** învățăturii creștine, comportament necreștin și ridicol. Chiar dacă unele dintre superstiții fac parte din tradiția populară, ele sunt contrare învățăturii creștine. A crede în superstiții înseamnă „a lua în deșert” numele Domnului (Ieșirea 20, 7). Prin acceptarea superstițiilor se încalcă porunca I din Decalog (Ieșirea 20, 2-3) deoarece, astfel, este înlocuit Dumnezeu și lucrarea Sa cu alte lucruri care devin asemenea idolilor. Lucrurile, prin ele însele, nu au nicio putere asupra vieții sau sufletului omului.

Superstitia este o formă de **idolatrie**. Prin superstiții creștinul își pierde, astfel, credința în adevăratul Dumnezeu și în lucrarea Sa mântuitoare și ocrotitoare. Dumnezeu nostru este „Singurul Care face minuni”. (Psalmi 71, 19) Crezând în superstiții, noi ne lepădăm de Hristos în al cărui nume ne-am botezat. (Romani 6, 4) Învățătura Mântuitorului Hristos lucrează în sufletul omului pentru a-l face pe acesta „om nou” (Efeseni 4, 23), pe când superstiția îl face pe om să fie superficial și ignorant.

A te încrede în superstiții înseamnă a te îndepărta de Dumnezeu, Care este Izvorul Vieții și a tot Binele: „Că două rele a făcut poporul Meu: pe Mine, izvorul apei celei vii, M-au părăsit, și și-au săpat fântâni sparte, care nu pot ține apă”. (Ieremia 2, 13) De aceea, Sfântul Iacob afirmă „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la Care nu este schimbare sau umbră de mutare” (Iacob 1, 17).

Superstiție: sare vărsată

În timpul proorocului Isaia, femeile evreilor obișnuiau să poarte unele obiecte ca talismane crezând, asemenea păgânilor, că aceste obiecte, amuletele sau podoabele le-ar aduce fericire, noroc și ar avea o influență pozitivă în viețile lor. (Isaia 3, 18-25)

Superstițiile sunt predominante în condiții de absență a încrederii sau de nesiguranță, de frică și de amenințare. „Cel superstițios se teme acolo unde nu este frică și se tulbură acolo unde ar trebui să aștepte pace. Superstițiosul este neliber din punct de vedere moral și din punct de vedere intelectual, redus. Superstițiosul suferă de persecuție religioasă (*se împovărează singur, n.n.*) și este slab la suflet. Superstițiosul este un om nefericit și petrece o viață nenorocită”. (Sfântul Nectarie) Plutarh afirmă despre superstiție: „cumplit este întunericul superstiției, când omul cade în ea, îi confundă și îi orbește rațiunea în lucruri care au mai cu seamă nevoie de rațiune”.

„Supreștițiile sunt credințe și practici greșite moștenite din lumea păgână care, necunoscând adevărul lui Dumnezeu și nici adevărurile științelor naturii și ale vieții, au rătăcit pe oameni întru neștiința lor. Orice fel de credințe deșarte și superstițioase se canonisesc de către Biserică precum vrăjitoria” (Sinodul al VI - lea Ecumenic, canoanele 61 și 65).

Idei cheie

- Superstiția este o credință falsă care are la bază necunoașterea, naivitatea, credulitatea, necredința în Dumnezeu și care se bazează pe practici cu caracter pseudo-religios și ocult.
- Superstiția îl face pe om să fie lipsit de scrupule în raport cu aproapele, lacom, lipsit de empatie și ridicol.
- A te încrede în superstiții înseamnă a te îndepărta de Dumnezeu Care este Izvorul Vieții și a tot Binele.
- Superstiția este o formă de idolatrie și de vrăjitorie.

Termeni cheie: *superstiție, sincretism religios, denaturare, idolatrie*

Știi că:

- ❖ În canonul al 61-lea de la Sinodul V-VI Ecumenic (Trulan) se interzice mergerea la ghicitori, mergerea cu ursul sau cu alte animale spre distrarea oamenilor, mergerea la cei care ghicesc norocul, mergerea la cei care gonesc norii, mergerea la vrăjitori și prezicători, purtarea talismanelor. În canonul al 65-lea se interzice aprinderea de focuri la lună nouă și sărirea peste foc.
- ❖ Pentru diverse culturi, cifrele sau numerele au diverse semnificații: în cultura chineză, cifra 4 este considerată ghinionistă pentru că, în pronunție, seamănă cu cuvântul „moarte”; în cultura japoneză, cifra 9 este considerată că aduce ghinion; în iudaism numărul 13 este norocos, simbolizând un nou început. Copiii evrei devin adulți la vârsta de 13 ani, fiind obligați să respecte legile iudaice.

Cultură și spiritualitate:

➤ „Termenul „superstiție” (latină) *superstitio*, care înseamnă „a sta deasupra”, „a supraviețui”, „a fi martor”. Se crede că soldații romani numiți *superstitiani* erau cei care rămâneau în viață în urma unei lupte; se considera chiar că ei erau deasupra morților. În Grecia antică, superstiția avea drept echivalent termenul *deisidaimonia*. Deisidaimonia arăta pietate și atitudine respectuoasă față de zei, ajungând, ulterior, să însemne „teama față de zei”. (Mirel Anghel, *Superstiții românești și europene*).

➤ Superstiția este ceea ce decidem noi să fie superstiție. Ea are origini în lucruri practice cărora li s-a pierdut sensul inițial. Exemple: *trecerea pe sub o scară desfăcută reprezintă ghinion* - la origine, în construcții, acest lucru constituie pericol de accident; *un steag nu trebuie să atingă pământul pentru că e semn rău* - la origine, în luptă, aceasta este asemănătoare cu înfrângerea; *vărsarea solniței aduce ghinion* - la origine, în vechime, sarea era un produs foarte scump și irosirea ei aducea pagube financiare și alimentare etc.

➤ „Tezaurul de tradiții al neamului românesc este o împletire între elemente precreștine și elemente creștine, unele dintre cele precreștine fiind convertite la o identitate creștină, iar altele dintre cele precreștine supraviețuind, într-o formă sau alta, și astăzi (ca superstiții n.n.) ... tradițiile populare nu trebuie eliminate, ci făcută doar distincția cuvenită dintre ce este tradiție populară și ce este învățătură autentică a Bisericii” (Daniel Vraciu, *Sfânta Tradiție și tradițiile populare*, www.ziarullumina.ro).

Armură gladiatori

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Superstiția este:**

- a. credință falsă.
- b. formă de idolatrie.
- c. manifestare a credinței creștine.

B. Prin superstiții:

- a. te îndepărtezi de Dumnezeu.
- b. denaturezi credința în Dumnezeu.
- c. respecti învățătura creștină.

2. Citește cu atenție textul:

„Superstiția este frică irațională de Dumnezeu, este întrecerea măsurii a cărei cale de mijloc o deține evlavie. Cel superstițios are conștiință temătoare din pricina lipsei dezvoltării duhovnicești și se teme de Dumnezeu, dar nu în chip cuvenit lui Dumnezeu. Are o concepție greșită despre proprietățile dumnezeiești și cugetă despre Dumnezeu lucruri nevrednice de El. Superstițiosul are mintea întunecată și gândirea confuză. Superstițiosul vede pretutindeni stăpânirea puterilor întunecate și le atribuie acestora o putere mai mare decât puterii lui Dumnezeu. Superstițiosul este neliber din punct de vedere moral și din punct de vedere intelectual, redus. Superstițiosul suferă de persecuție religioasă și este slab la suflet. Superstițiosul este un om nefericit și petrece o viață nenorocită”.

(Sfântul Nectarie de Eghina, Vol. V, *Cunoaște-te pe tine însuși*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Definește superstiția, din punct de vedere creștin;
- b. Identifică cinci efecte ale superstițiilor, asupra omului;
- c. Compune o rugăciune, către Dumnezeu, pentru renunțarea la superstiții.

3. Argumentează, în 10-15 rânduri, importanța păstrării dreptei credințe, pornind de la citatul: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert (...)” (Ieșirea 20, 7).

Vei avea în vedere respectarea structurii unui text argumentativ: formularea premisei, utilizarea conectorilor specifici, enunțarea a două argumente pertinente, formularea unei concluzii adecvate.

4. Activitate practică

Realizează o fișă despre superstiții, pe care o vei adăuga la portofoliu.

Vei avea în vedere:

- a. superstițiile, în general, aparținând unui coleg din clasă;
- b. selectarea unei superstiții aparținând aceluși coleg (despre zile, cifre, etc.);
- c. contextul dobândirii superstiției selectate;
- d. importanța superstiției selectate, pe o scară de la 1 la 10, în viața lui personală;
- e. modalități de combatere a superstiției selectate.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte de răspuns pentru a formula enunțuri complete:**

A. Superstiția este:	B. Prin superstiții:	C. Superstiția îl face pe om:
a. credință falsă.	a. te îndepărtezi de Dumnezeu.	a. fricos.
b. formă de idolatrie.	b. denaturezi credința creștină.	b. vulnerabil.
c. manifestare a credinței.	c. devii mai credincios.	c. puternic.

2. Citeste cu atenție textul:

„Superstiția este frică irațională de Dumnezeu, este întrecerea măsurii a cărei cale de mijloc o deține evlavie. Cel superstițios are conștiință temătoare din pricina lipsei dezvoltării duhovnicești și se teme de Dumnezeu, dar nu în chip cuvenit lui Dumnezeu. Are o concepție greșită despre proprietățile dumnezeiești și cugetă despre Dumnezeu lucruri nevrednice de El. Superstițiosul are mintea întunecată și gândirea confuză. Superstițiosul vede pretutindeni stăpânirea puterilor întunecate și le atribuie acestora o putere mai mare decât puterii lui Dumnezeu. Superstițiosul este neliber din punct de vedere moral și din punct de vedere intelectual, redus. Superstițiosul suferă de persecuție religioasă și este slab la suflet. Superstițiosul este un om nefericit și petrece o viață nenorocită.”

(Sfântul Nectarie de Eghina, Vol. V, *Cunoaște-te pe tine însuși*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Enumeră trei caracteristici ale omului superstițios și modalitățile de îndreptare a acestora;
- Identifică poruncile din Decalog care sunt încălcate, prin practicarea superstițiilor;
- Compune o rugăciune, către Dumnezeu, pentru renunțarea la superstiții.

3. Argumentează în maximum 10 rânduri, importanța păstrării dreptei credințe, pornind de la citatul: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert (...)” (Ieșirea 20, 7).

Vei avea în vedere respectarea structurii unui text argumentativ: formularea premisei, utilizarea conectorilor specifici, enunțarea a două argumente pertinente, formularea unei concluzii adecvate.

4. Activitate practică

Realizează o fișă despre superstiții, pe care o vei adăuga la portofoliu.

Vei avea în vedere:

- superstițiile, în general, a doi colegi din clasă;
- selectarea a două superstiții, aparținând celor doi colegi (despre bani, zile etc.);
- contextul dobândirii superstițiilor selectate;
- importanța superstițiilor selectate, pe o scară de la 1 la 10, în viața lor personală;
- modalități de combatere a superstiției selectate.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:**

A. Superstiția este:	B. Prin superstiție:	C. Superstiția îl face pe om:
a. credință falsă.	a. te îndepărtezi de Dumnezeu.	a. fricos.
b. formă de idolatrie.	b. denaturezi credința creștină.	b. vulnerabil.
c. manifestare a credinței.	c. devii mai credincios.	c. puternic.
d. o formă de vrăjitorie.	d. batjocorești pe Dumnezeu.	d. ridicol.

2. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Superstiția este frică irațională de Dumnezeu, este întrecerea măsurii a cărei cale de mijloc o deține evlavia. Cel superstițios are conștiință temătoare din pricina lipsei dezvoltării duhovnicești și se teme de Dumnezeu, dar nu în chip cuvenit lui Dumnezeu. Are o concepție greșită despre proprietățile dumnezeiești și cugetă despre Dumnezeu lucruri nevrednice de El. Superstițiosul are mintea întunecată și gândirea confuză. Superstițiosul vede pretutindeni stăpânirea puterilor întunecate și le atribuie acestora o putere mai mare decât puterii lui Dumnezeu. Superstițiosul este neliber din punct de vedere moral și din punct de vedere intelectual, redus. Superstițiosul suferă de persecuție religioasă și este slab la suflet. Superstițiosul este un om nefericit și petrece o viață nenorocită.”

(Sfântul Nectarie de Eghina, Vol. V, *Cunoaște-te pe tine însuși*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Enumeră patru caracteristici ale omului superstițios și modalitățile de îndreptare a acestora;
- Identifică poruncile din Decalog care sunt încălcate, prin practicarea superstițiilor.
- Identifică trei posibile efecte nocive ale superstițiilor, în relațiile cu semenii.
- Compune o rugăciune, către Dumnezeu, pentru renunțarea la superstiții.

3. Redactează un eseu, de maximum două pagini, cu titlul „Păstrarea dreptei credințe”, având în vedere primele două porunci din Decalog (Ieșirea 20, 2 - 6).

4. Activitate practică

Realizează o fișă despre superstiții, pe care o vei adăuga la portofoliu.

Vei avea în vedere:

- superstițiile a trei colegi din clasă;
- selectarea a trei superstiții aparținând celor trei colegi (despre bani, zile etc.);
- contextul dobândirii superstiției;
- importanța superstițiilor identificate, pe o scară de la 1 la 10, în viața lor personală;
- posibile origini ale superstițiilor identificate;
- modalități de combatere a superstițiilor identificate.

Introducere
„Să nu ai alți dumnezei
afară de Mine! (...)”
(Ieșirea 20, 3)

Magia

Explorează

1. Ce înseamnă magie?
2. Care e deosebirea dintre magicieni și vrăjitori?
3. Cum te poate influența magia/vrăjitoria?

Ghicitul în palmă ca formă de magie

1. Ce înseamnă magie?

2. Care e deosebirea dintre magicieni și vrăjitori?

3. Cum te poate influența magia/vrăjitoria?

Omul superstițios, slab în credință sau necredincios este vulnerabil și influențabil. Într-o lume supusă confruntării dintre bine și rău, dintre Dumnezeu cel Adevărat și diavol, omul poate fi înșelat foarte ușor. Chemarea numelui celui rău și acceptarea lucrării lui, prin diverse ceremonii, se numește **magie** sau **vrăjitorie**. Magia sau vrăjitoria este practică cu scopul de a face rău unei persoane sau de a obține bunăstare materială, prețul pentru aceste lucruri fiind lepădarea de Dumnezeu și pierderea sufletului. Cei ce practică magia sau vrăjitoria se numesc magicieni sau vrăjitori.

A nu se face confuzie, prin folosirea greșită a termenului „magie”, cu cei ce oferă spectacole de divertisment, de iluzionism și care, corect, se numesc iluzioniști, nu magicieni.

Există părerea eronată că magia poate fi magie albă sau magie neagră. Magia neagră ar folosi puterea diavolului, având efecte malefice, pe când magia albă ar folosi puteri ale spiritelor bune prin ritualuri menite să aducă binele și bunăstarea. Chiar dacă în magia albă se folosesc lucruri sfințite (cruce, aghiasmă, icoane) ea nu are legătură cu Dumnezeu. Nu există magie albă. Amândouă forme de magie sunt făcute cu lucrarea diavolului, iar cei ce fac astfel de ritualuri slujesc diavolului. Binele, bunăstarea, succesul, ocrotirea și mai ales mântuirea sunt lucrări exclusive ale lui Dumnezeu, atât pentru viața pământească dar mai ales pentru viața veșnică.

Se crede greșit faptul că, prin magie, omul ar dobândi puteri supranaturale cum ar fi prezicerea viitorului, vindecarea de boli sau alungarea spiritelor rele și a ghinionului.

Sfânta Scriptură, este categorică împotriva vrăjitoriei: „Când vei intra în pământul pe care ți-l dă Domnul Dumnezeuul tău, să nu te deprinzi să faci urâciunile neamurilor pe care le fac popoarele

Dicționar *eronat* - Greșit, inexact, neadevărat;

ritual - (aici) act magic cu implicații folclorice, având ca obiect orientarea unei forțe oculte, malefice sau benefice, către o acțiune determinată, după anumite reguli;

supranatural - (aici) care este atribuit unor forțe miraculoase.

acestea. Să nu se găsească la tine nici prezicător, sau ghicitor sau vrăjitor sau fermecător, nici descântător; nici chemător de duhuri, nici mag, nici de cei ce grăiesc cu morții. Căci urâciune este înaintea Domnului tot cel ce face acestea” (Deuteronomul 18, 9-12); Magia este un **păcat** împotriva credinței în Dumnezeu.

În Noul Testament este arătat, ca un rod al pocăinței și al întoarcerii la Dumnezeu, renunțarea la vrăjitorie: „Iar mulți dintre cei ce făcuseră vrăjitorie, aducând cărțile, le ardeau în fața tuturor”. (Faptele Apostolilor 19, 19) În Apocalipsa 9, 21, între oamenii potrivnici lui Dumnezeu, care nu vor să se pocăiască nici după pedepsele venite asupra lor, sunt pomeniți și cei ce au făcut vrăjitorii. În Apocalipsă 21, 8 și Apocalipsă 22, 15, e arătată pedeapsa ce o vor lua păcătoșii nepocăiți, între care și vrăjitorii. Ei sunt „...afară, în iazul cu foc”. Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre puterea înșelătoare a diavolului, în fața puterii lui Dumnezeu: „Nu vezi cum diavolii nu au putut să vindece nici chiar pe vrăjitorii și fermecătorii, care le slujeau lor, de beșicile și bubele date de Moise în Egipt, și pe tine oare or să te vindece?”

O altă formă de magie sau vrăjitorie este **descântecul** prin care se dorește vindecarea de boli, de stări de rău sau alungarea spiritelor rele. Pentru descântec este folosită apa neîncepută luată din izvoare la începutul nopții și amestecată cu un fir de busuioc, de mătură, fus sau cuțit. Această apă nu are nicio putere reală. Apa cu putere sfințitoare este aghiasma, purtătoare de putere dumnezeiască, ce poate fi folosită la nevoie. Uneori, rugăciunea „Tatăl nostru” este folosită ca formulă magică de descântec ceea ce este o batjocorire a numelui lui Dumnezeu. Efectul rugăciunii nu este determinat de textul rugăciunii ci de felul în care ne angajăm sufletește în rostirea ei și de ce Cel Căruia I se adresează: Dumnezeu.

Ghicitul în tarot ca formă de magie

Spiritismul este o altă formă de magie, cu ritual specific, prin care se invocă sufletele morților. De fapt, la invocarea lor, nu vin sufletele celor decedați, ci diavolul. După moarte, sufletele morților se duc în Rai sau în Iad, neputând pleca de acolo (Luca 26, 19-31 - Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr). În Vechiul Testament, regele Saul care participă la un ritual de spiritism, la vrăjitoarea din Endor (I Regi 28, 3-25), este pedepsit de Dumnezeu cu pierderea tronului și a vieții. Dumnezeu a poruncit în Vechiul Testament: „Să nu alergați la cei ce cheamă morții, pe la vrăjitori să nu umblați și să nu vă întinați cu ei” (Levitic 19, 31). În Noul Testament, sub o altă formă, spiritismul este cunoscut și practicat în primele veacuri creștine, începând de la Simon Magul (Fapte 8, 9), vrăjitorul Elima (Fapte 13, 8) și este condamnat categoric prin oprire de la Sfânta Euharistie. (Sinodul de la Ancira, din anul 256, canonul 24)

Spiritismul este o vrăjitorie care are scopul și intenția de a ghici și a vrăji prin chemarea morților, neavând nici o legătură cu descoperirea cea dumnezeiască. „Toți, toți aceștia, până la unul, și cei care lucrează, și cei care suferă, și cei care oferă vrăjitoriile și talismanele, și cei care le primesc, toți devin locașuri ale lucrării necuratului duh; cei care se leapădă de Hristos și de credința lui Hristos se alătură lui satana și slujirii lui și trufiei sale”. (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Despre vrăjitorie*)

Idei cheie

- Chemarea numelui celui rău și acceptarea lucrării lui, prin diverse ceremonii, se numește magie sau vrăjitorie.
- O altă formă de magie/vrăjitorie este descântecul prin care se dorește vindecarea de boli, de stări de rău sau alungarea spiritelor rele.
- Spiritismul este o formă de magie/vrăjitorie cu ritual specific prin care se invocă sufletele morților.

Termeni cheie: *magie, vrăjitorie, păcat, descântec, spiritism*

Știi că:

- ❖ Spiritismul se mai numește necromanție?
- ❖ Ghicitul în palmă se mai numește chiromanție?
- ❖ Popoarele păgâne au cunoscut și au practicat magia ca parte a cultului lor dedicat zeilor?
- ❖ În categoria ritualurilor vrăjitoarești sunt incluse: ghicitul în cafea sau în palmă, tarotul, horoscopul?
- ❖ Sfântul Ciprian, Episcopul Cartaginei, a fost mare vrăjitor până la întâlnirea cu creștina Iustina, care i-a schimbat viața?

Cultură și spiritualitate:

➤ Atât falsa vrăjitorie promovată de către impostori, cât și vrăjitoria ca lucrare a diavolului, sunt două forme de înșelare și de îndepărtare de Dumnezeu. Acestea, pe de o parte, aduc prejudicii la nivel personal, familial, profesional sau în relațiile cu semenii, iar pe de altă parte duc la pierderea sufletului, pedeapsa veșnică și pierderea Împărăției cerurilor.

➤ Sfântul Ciprian s-a născut în Antiohia Pisidiei și a trăit în vremea împăratului Deciu. Provenind dintr-o familie bogată, a avut acces cu ușurință la marii învățați ai vremii, a fost inițiat în filosofie, a studiat magia în Atena, Egipt, Caldeea și India, devenind unul dintre cei mai mari și cunoscuți vrăjitori printre păgâni. Astfel, la un moment dat, un om din Antiohia dorind să o ia de soție pe creștina Iustina, vine la vrăjitorul Ciprian să-i ceară ajutorul, pentru că nu o putea cuceri. Iustina era o creștină desăvârșită încât, după multe și insistente rugăciuni, a reușit să îi aducă la credința creștină chiar și pe părinții ei. Acceptând propunerea lui Aglaid, Ciprian trimite mulțime de diavoli să tulbure mintea Iustinei, însă fecioara îi ține departe cu Semnul Sfintei Cruci și cu rugăciune puternică, credința Iustinei fiind ca un scut, respingând toate ispitele diavolești. În cele din urmă, Ciprian hotărăște să trimită necazuri tuturor oamenilor cetății, dar și moarte asupra animalelor acestora și boală Iustinei. Toate se risipesc neputincioase, prin sfintele rugăciuni ale Iustinei. Lui Ciprian nu i se mai întâmplase niciodată asta, de aceea el predă toate cărțile sale de magie episcopului creștin Antim și se botează, devenind creștin, Ciprian a fost hirotonit preot și apoi episcop. A fost martirizat împreună cu Iustina, la Nicomidia, în data de 2 octombrie, anul 304.

Sfinții Mucenici Ciprian și Iustina

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Incorrect*:

- a. Magia albă este o magie benefică pentru oameni. *Corect / Incorrect*
- b. Prin magie, omul se îndepărtează de Dumnezeu și slujește diavolului. *Corect / Incorrect*
- c. Spiritismul și descântecul sunt ritualuri vrăjitoarești. *Corect / Incorrect*

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate forme de magie iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor forme de magie. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Magie albă	1) ritual de vindecare de boli, de stări de rău sau alungarea spiritelor rele;
b) Descântec	2) ar folosi puteri ale spiritelor bune prin ritualuri menite să aducă binele și bunăstarea;
c) Spiritism	3) slujbe religioase;
	4) vrăjitorie care are ca scop intenția de a ghici și a vrăji prin chemarea morților.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Omul care recurge la practicarea necromanției este un mare vrăjmaș al lui Dumnezeu, care nu ascultă de poruncile Lui, nu se mulțumește cu cele descoperite pe calea credinței și cu cele descoperite nouă de Dumnezeu prin Sfintele Scripturi, ci caută să iscodească, asemenea demonilor, care îl îndeamnă la lucruri neîngăduite de Dumnezeu. Și astfel, crezând acelor năluciri drăcești, el ajunge să se depărteze de Dumnezeu și de învățătura Bisericii lui Hristos”.

(Părintele Ilie Cleopa, *Despre vorbirea cu cei morți*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică consecințele practicării vrăjitoriei pentru relația cu Dumnezeu;
- b. Care sunt Sfintele Taine prin care se poate reface legătura cu Dumnezeu și primi iertare?

4. Compune o rugăciune prin care să ceri ocrotirea lui Dumnezeu pentru situațiile dificile din viața ta și prin care să biruiesti ispitele și lucrările malefice ale diavolului.

5. Activitate practică

Folosind internetul, Biblia instalată pe telefon sau Sfânta Scriptură (cartea), citește fragmentul de la I Regi, capitolul 28 și următoarele. Realizează o fișă de lectură în care să ai în vedere:

- a. comportamentul lui Saul; b. motivele greșelii lui;
- c. consecințele greșelii lui; d. opinia personală față de situația lecturată;
- e. adaugă la Portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Incorect*.

- a. Magia albă este o magie benefică pentru oameni. *Corect / Incorect*
- b. Prin magie, omul se îndepărtează de Dumnezeu și slujește diavolului. *Corect / Incorect*
- c. Spiritismul și descântecul sunt ritualuri vrăjitoarești. *Corect / Incorect*
- d. Spiritismul este o încălcare a legii lui Dumnezeu. *Corect / Incorect*
- e. Ghicitul în cafea sau palmă, tarotul, horoscopul sunt forme de magie. *Corect / Incorect*

2. În coloana din stânga (A) sunt menționate forme de magie iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor forme de magie. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Magie albă	1) ritual de vindecare de boli, de stări de rău sau alungarea spiritelor rele;
b) Descântec	2) ar folosi puteri ale spiritelor bune prin ritualuri menite să aducă binele și bunăstarea;
c) Spiritism	3) slujbe religioase;
	4) vrăjitorie care are ca scop intenția de a ghici și a vrăji prin chemarea morților.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Omul care recurge la practicarea necromanției este un mare vrăjmaș al lui Dumnezeu, care nu ascultă de poruncile Lui, nu se mulțumește cu cele descoperite pe calea credinței și cu cele descoperite nouă de Dumnezeu prin Sfintele Scripturi, ci caută să iscodească, asemenea demonilor, care îl îndeamnă la lucruri neîngăduite de Dumnezeu. Și astfel, crezând acelor năluciri drăcești, el ajunge să se depărteze de Dumnezeu și de învățătura Bisericii lui Hristos”.

(Părintele Ilie Cleopa, *Despre vorbirea cu cei morți*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică consecințele practicării vrăjitoriei pentru relația cu Dumnezeu.
- b. Care sunt Sfintele Taine prin care se poate reface legătura cu Dumnezeu și se primește iertare?

4. Compune o rugăciune, de 15-20 de rânduri, în care să folosești cuvintele *har*, *izbăvire* și *Iisus Hristos* și prin care să ceri ocrotirea lui Dumnezeu pentru situațiile dificile din viața ta și prin care să biruiesti ispitele și lucrările malefice ale diavolului.

5. Activitate practică

Folosind internetul, Biblia instalată pe telefon sau *Sfânta Scriptură* (cartea), citește fragmentul de la I Regi, capitolul 28 și următoarele. Realizează o fișă de lectură în care să ai în vedere:

- a. comportamentul lui Saul; b. motivele greșelii lui; c. consecințele greșelii lui;
- d. opinia persoană față de situația lecturată e. adaugă la Portofoliu rezultatul activității practice.

Exersare și aplicare

1. Citește cu atenție afirmațiile următoare. În cazul în care apreciezi că afirmațiile sunt corecte, încercuiește *Corect*, dacă apreciezi că afirmațiile sunt incorecte, încercuiește *Incorrect*:

- a. Magia albă este o magie benefică pentru oameni. *Corect / Incorrect*
- b. Prin magie, omul se îndepărtează de Dumnezeu și slujește diavolului. *Corect / Incorrect*
- c. Spiritismul și descântecul sunt ritualuri vrăjitoarești. *Corect / Incorrect*
- d. Spiritismul este o încălcare a legii lui Dumnezeu. *Corect / Incorrect*
- e. Ghicitul în cafea sau în palmă, tarotul, horoscopul sunt forme de magie. *Corect / Incorrect*

2. Răspunde următoarelor întrebări:

- a. Ce este magia sau vrăjitoria?
- b. Cum se manifestă magia sau vrăjitoria?
- c. Care este atitudinea Bisericii față de magie?
- d. Unde avem în Sfânta Scriptură relatate situații sau persoane care au legătură cu vrăjitoria?
- e. Care este atitudinea Sfinților Părinți despre magie?

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„Omul care recurge la practicarea necromanției este un mare vrăjmaș al lui Dumnezeu, care nu ascultă de poruncile Lui, nu se mulțumește cu cele descoperite pe calea credinței și cu cele descoperite nouă de Dumnezeu prin Sfintele Scripturi, ci caută să iscodească, asemenea demonilor, care îl îndeamnă la lucruri neîngăduite de Dumnezeu. Și astfel, crezând acelor năluciri drăcești, el ajunge să se depărteze de Dumnezeu și de învățătura Bisericii lui Hristos”.

(Părintele Ilie Cleopa, *Despre vorbirea cu cei morți*).

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică consecințele practicării vrăjitoriei pentru relația cu Dumnezeu;
- b. Care sunt Sfintele Taine prin care se poate reface legătura cu Dumnezeu și primi iertare?
- c. Ce poruncă din Decalog este încălcată prin practicarea magiei?
- d. Cum se manifestă demonii în actul de vrăjitorie?

4. Alcătuieste un eseu de o pagină despre necesitatea păstrării credinței și evitarea oricăror forme de ocultism sau vrăjitorie, pornind de la porunca I din Decalog: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine”. (Ieșirea 20, 2)

5. Activitate practică

Folosind internetul, Biblia instalată pe telefon sau Sfânta Scriptură (cartea), citește fragmentul de la I Regi, capitolul 28 și următoarele. Realizează o fișă de lectură în care să ai în vedere:

- a. comportamentul lui Saul; b. motivele greșelii lui;
- c. consecințele greșelii lui; d. opinia personală față de situația lecturată;
- e. adaugă la Portofoliu activitatea practică.

„Să fie luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte și să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele și anii” (Facerea 1, 14)

Astrologia. Numerologia

Explorează

1. În ce zi a creat Dumnezeu soarele, luna și stelele?
2. Care este deosebirea dintre astrologie și astronomie?
3. Numerele pot avea o influență asupra omului?

Crearea lumii

Astrologia este o pseudoștiință conform căreia pozițiile relative ale obiectelor cerești ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană. Încă din cele mai vechi timpuri oamenii au căutat să facă o legătură între ceea ce vedeau pe cer și ceea ce li se întâmpla în viața de zi cu zi. Cercetările istorice atestă faptul că practicarea astrologiei avea o largă răspândire la popoarele păgâne: în Egipt, Babilon, Grecia, Imperiul Roman, în India, Persia etc. Această răspândire pe un teritoriu atât de întins justifică într-un fel amploarea revenirii practicilor astrologice în vremurile noastre.

Există trei tipuri de astrologie: în primul rând planetele sunt considerate zeități, în al doilea rând planetele sunt considerate obiecte ale căror emanatii impersonale influențează viețile oamenilor, iar în al treilea rând - astrologia simbolică - planetele se află într-o corespondență magică cu oamenii, pe care îi influențează prin rezonanță. Pentru astrologi, zodiacul este o „centură” imaginară a cerului care include 12 constelații, 12 semne astrologice despre care se consideră că i-ar influența pe oameni (Balanță, Săgetător, Fecioară, ...). Inițierea în tainele astrologiei este asemănătoare inițierii în oricare altă formă de vrăjitorie. Unii astrologi recunosc că sunt ghidați de diferite spirite în „munca” lor, spirite fără de care nu ar putea să descifreze viitorul.

Există referințe clare în Sfânta Scriptură împotriva celor care practică astrologia: „Privind la cer și văzând soarele, luna, stelele și toată oștirea cerului, să nu te lași amăgit ca să te închini lor, nici să le slujești” (Deuteronomul 4, 19); sau „de se va afla la tine, în vreuna din cetățile tale pe care ți le va da Domnul Dumnezeul tău, bărbat sau femeie care să fi făcut rău înaintea ochilor Domnului

Dicționar

constelație - grupare aparentă de stele în aceeași regiune a cerului, având o configurație specifică, stabilă pe o perioadă lungă de timp;

emanație - emite, degajare; **rezonanță** - (aici) ecou, rezultat, răspuns.

gnostic - adept al unui curent filozofic-religios ce îmbină teologia creștină cu filozofia elenistică târzie și cu unele religii orientale;

Dumnezeului tău, călcând legământul Lui, și se va duce și se va apuca să slujească altor dumnezei și se va închina acelora, sau soarelui, sau lunii, sau la toată oștirea cerească, (...) să scoți pe bărbatul acela sau pe femeia aceea care au făcut răul acesta la porțile tale și să-i ucizi cu pietre” (Deuteronomul 17, 2-5). Tertulian, în scrierea sa „Despre idoli”, spunea: „Eu afirm însă că astrologia, în acest caz, se aseamnă îngerilor căzuți care s-au îndepărtat de la Dumnezeu pentru a înșela neamul omenesc... Dacă magia este pasibilă de pedeapsă, iar astrologia reprezintă o varietate a ei, atunci împreună cu genul este condamnată și specia”. Practicarea astrologiei este o formă de magie și un păcat.

Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre puterea înșelătoare și neputincioasă a diavolului, în fața puterii lui Dumnezeu: „Nu vezi cum diavolii n-au putut să vindece nici chiar vrăjitorii și fermecătorii care le slujeau lor, de beșicile și de bubele date de Moise în Egipt, și pe tine oare au să te vindece? (Ieșirea 9, 11) Dacă dracii se silesc să te izgonească pe tine din Împărăția lui Dumnezeu, cum te vor izvăbi pe tine de boli? Râsurile sunt acestea și basme. Deci nu te amăgi, creștine, că niciodată lupul nu se poate face oaie, nici diavolul nu se face cândva doctor. Că mai lesne poate focul să înghețe și zăpada să încălzească, decât diavolul să te vindece pe tine cu adevărat”.

Numerologia este disciplina, considerată pseudoștiință, care se ocupă de studiul calitativ al cifrelor, de simbolistica acestora și de relațiile dintre situațiile, contextele, subiectele sau obiectele care dețin în alcătuire măcar o cifră. Ea extrage semnificații din diferite numere, combinații de numere, litere și simboluri din viața omului.

Cunoscut uneori și sub denumirea de știință a numerelor magice, conceptul de numerologie este menționat în istoria Egiptului antic, a Chinei antice, în istoria Indiei, a Japoniei și a Greciei. Numerologia este încă un sistem de vrăjitorie și ghicire care, de multe ori, se prezintă și cu o mască pseudo-științifică. În spațiul magiei, numerologia se autoevidențiază ca organ de stabilire a zilelor favorabile pentru activitățile umane, a inițiativelor profesionale, a alegerii soților, prietenilor etc. Teoreticienii sistemului îl consideră ca părinte al numerologiei pe Pitagora. În antichitate întâlnim numerologia folosită de gnostici, iar mai târziu o întâlnim folosită de către ocultismul iudaic, prin așa numita *Gematria*, care este unul din cele trei sisteme cabalistice ale ocultismului. Acesta este un sistem de ezoterism aritmetic și este considerat drept metodă de descoperire a cunoașterii secrete și a înțelepciunii cuvintelor prin intermediul numerelor și a literelor alfabetului. Adepții numerologiei folosesc tendențios numere/cifre din Sfânta Scriptură căutând secrete ascunse, uitând că este cuvântul lui Dumnezeu, adevărat și fără lucruri ascunse, nu doar pentru inițiați, ci pentru întreaga omenire.

Chiar dacă vorbim de astre sau de numere este greșit să faci confuzie între lucrarea personală a lui Dumnezeu față de om și așa zisă influență a lucrurilor create de El, care sunt transformate în idoli, după cum spune Sfântul Chiril al Ierusalimului: „Cunoaște că sufletul tău este liber. Are putere să facă ce voiește. În adevăr, nu păcătuiești potrivit zodiei în care te-ai născut... Pentru ce eviți să-ți mărturisești viciile tale și dai vina pe stele nevinovate?”

Zodiacul - simboluri

Idei cheie

- Astrologia este o pseudoștiință conform căreia pozițiile relative ale obiectelor cerești ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană.
- Numerologia este disciplina, considerată pseudoștiință, care se ocupă de studiul cifrelor, de simbolistica acestora și de relațiile dintre situațiile, contextele, subiectele sau obiectele care dețin în alcătuire măcar o cifră.
- Astrologia și numerologia sunt forme mascate de vrăjitorie.

Termeni cheie: *astrologie, numerologie, gematrie, păcat.*

Știi că:

- ❖ Echivalentul iudaic al numerologiei este *gematria*, iar cel grecesc se numește *isopsefia*?
- ❖ Popoarele păgâne au cunoscut și au practicat numerologia și astrologia ca parte a cultului lor dedicat zeilor?
- ❖ Industria de jocurile de cazino este guvernată de noroc/de hazard și se bazează pe numerologie?

Cultură și spiritualitate:

➤ Astronomia este cunoașterea științifică a planetelor și a tuturor celorlalte obiecte cerești pentru a le studia originile, relațiile și mișcările viitoare. Astrologia este studiul modului în care mișcarea și schimbările obiectelor cerești afectează viața de zi cu zi a oamenilor și natura.

➤ Prin examinarea științifică, astronomia ajută la înțelegerea Universului, prin percepție și cercetare. Astronomii dirijează această cercetare amplă cu ajutorul unor programe de calculator și instrumente de măsurare specializate. În cazul Astrologiei, ideile sunt preluate din ipoteze care depășesc domeniile de examinare logică. Așadar, cu puține dovezi și cu atracție față de fantezii și superstiții, astrologia se încadrează în categoria pseudoștiințelor.

➤ Cei trei magi sunt pomeniți în *Evangelhia după Matei*, fără să li se dea numele, dar Tradiția spune că aceștia erau Melchior - regele Persiei, Gaspar - regele Indiei și Baltazar - regele Arabiei. Magii s-au închinat lui Hristos ca unui Dumnezeu, oferindu-I aur, tămâie și smirnă. Având cunoștințe astronomice, Magii au știut că steaua apărută pe cer nu este un fenomen cosmic, ci o minune și au urmat-o. Din tradiția bisericii știm că cei trei magi au fost botezați de Apostolul Toma și au devenit episcopi, iar la Mănăstirile Sfântul Pavel și Xiropotamu de pe Muntele Athos se găsesc o parte din darurile aduse de magi. Moaștele celor trei magi au fost descoperite de împărăteasa Elena, mama împăratului Constantin cel Mare, în timpul unui pelerinaj în Palestina și în Țara Sfântă. Ea le-a adus la Constantinopol, unde au stat o perioadă în biserica Sfânta Sofia. Mai târziu, ele au fost duse la Milano de către cavalerii cruciați, iar în 1164 au fost trimise la catedrala din Köln.

Cei trei magi în iconografia ortodoxă

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:****A. Astrologia este:**

- a. o știință.
- b. o pseudoștiință.
- c. formă de vrăjitorie.

B. Numerologia este:

- a. sistem de ghicire a viitorului.
- b. pseudoștiință.
- c. învățătură creștină.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni, iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Zodiaceul	1) ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană.
b) Numerologia	2) ar extrage semnificații din diferite numere, combinații de numere, litere și simboluri din viața omului.
c) Astrologia	3) are 12 constelații, 12 semne astrologice care ar putea influența pe oameni.
	4) are ca scop intenția de a ghici și a vrăji prin chemarea morților.

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„(...) a vorbi despre noroc, despre ursitori, despre explicarea nașterilor, după zodii sau stele și pentru citirile de stele e lucru nebunesc și fără de Dumnezeu... însă bunătățile și răutățile noastre se mișcă după a noastră singură voință”.

(Sfântul Simeon al Tesalonicului)

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- a. Identifică consecințele practicării astrologiei pentru relația cu Dumnezeu.
- b. Care sunt Sfintele Taine prin care se poate reface legătura cu Dumnezeu și primi iertare?

4. Compune o rugăciune prin care să ceri ajutorul lui Dumnezeu pentru a-ți descoperi calea în viață și a-ți construi un viitor frumos, folosind cuvintele: Tată ceresc, îndrumare, ocrotire, voia Ta, bucurie.**5. Activitate practică**

Folosind internetul, *Sfânta Scriptură* și calendarul creștin ortodox identifică, corespunzător fiecărei zodii, câte 2 sărbători creștine cu cruce roșie; Vei nota ceea ce descoperi pe o fișă care va cuprinde:

- a. intervalul calendaristic al zodiei; b. anotimpul intervalului respectiv;
- c. sărbătorile identificate; d. citate biblice care interzic astrologia;
- e. adaugă la Portofoliu activitatea practică.

Exersare și aplicare**1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:**

A. Astrologia este:	B. Numerologia este:	C. Astrologia și numerologia sunt:
a. o știință.	a. sistem de ghicire a viitorului.	a. promovate de Biserică.
b. o pseudoștiință.	b. pseudoștiință.	b. activități idolatre.
c. formă de vrăjitorie.	c. învățătură creștină.	c. păcate împotriva lui Dumnezeu.

2. În coloana din stânga (A) sunt termeni iar coloana din dreapta (B) conține explicarea acestor termeni. Asociază fiecare element din coloana (A) cu elementele corespunzătoare din coloana (B):

A	B
a) Zodiace	1) ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană;
b) Numerologia	2) ar extrage semnificații din diferite numere, combinații de numere, litere și simboluri din viața omului ;
c) Astrologia	3) are 12 constelații, 12 semne astrologice care ar putea influența pe oameni ;
d) Sfânta Scriptură	4) are ca scop intenția de a ghici și a vrăji prin chemarea morților. 5) „Privind la cer și văzând soarele, luna, stelele și toată oștire cerului, să nu te lași amăgit ca să te închini lor, nici să le slujești”. (Deuteronomul 4, 19)

3. Citește cu atenție textul de mai jos:

„(...) a vorbi despre noroc, despre ursitori, despre explicarea nașterilor, după zodii sau stele și pentru citirile de stele e lucru nebunesc și fără de Dumnezeu... însă bunătățile și răutățile noastre se mișcă după a noastră singură voință”.

(Sfântul Simeon al Tesalonicului)

Pornind de la acest text, răspunde următoarelor cerințe:

- Identifică consecințele practicării astrologiei pentru relația cu Dumnezeu;
- Care sunt Sfintele Taine prin care se poate reface legătura cu Dumnezeu și putem primi iertare?
- Care este rolul liberului arbitru în alegerile pe care le facem?

4. Compune o rugăciune prin care să ceri ajutorul lui Dumnezeu pentru a-ți descoperi calea în viață și a-ți construi un viitor frumos.**5. Activitate practică**

Folosind internetul, *Sfânta Scriptură* și calendarul creștin ortodox identifică, corespunzător fiecărei zodii, câte două sărbători creștine cu cruce roșie; Vei nota ceea ce descoperi pe o fișă care va cuprinde:

- intervalul calendaristic al zodiei; b. anotimpul intervalului respectiv;
- sărbătorile identificate; d. citate biblice care interzic astrologia;
- adaugă la Portofoliu activitatea practică.

Exersare și aplicare

1. Alege variantele corecte pentru a formula enunțuri complete:

A. Astrologia este:	B. Numerologia este:	C. Astrologia și numerologia sunt:
a. o știință.	a. sistem de ghicire a viitorului.	a. promovate de Biserică.
b. o pseudoștiință.	b. pseudoștiință.	b. activități idolatre.
c. formă de vrăjitorie.	c. învățătură creștină.	c. păcate împotriva lui Dumnezeu.

2. Scrie un text argumentativ de 10 - 15 de rânduri, despre datoria creștinului de a-L cunoaște și a-L adora pe Dumnezeu Cel Adevărat, pornind de la cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, Care ne spune că: „*aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis*” (Ioan 17, 3).

În redactarea textului, trebuie:

- să respecti construcția unui text de tip argumentativ: structurarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei opinii;
- să elaborezi propria argumentare în concordanță cu tema dată: formularea propriei opinii față de ideea pe care o exprimă afirmația dată, enunțarea argumentelor adecvate și formularea unei concluzii pertinente.

3. Elaborează un eseu de 150 - 200 de cuvinte, în care să exprimi nevoia punerii în practică a poruncilor dumnezeiești, ca datorie și mod de viață bine plăcut lui Dumnezeu pentru creștini și depărtarea de orice formă de idolatrie și vrăjitorie, pornind de la următorul citat: „*Împlinirea poruncilor*” ascunde o adâncă taină dumnezeiască. Dumnezeu a dat putere celor ce cred în numele Său să se facă fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12). De aceea Sfinții Părinți zic că Dumnezeu este ascuns în porunci sau că Dumnezeu este ființa virtuților. Pe măsură ce omul împlinește dumnezeieștile porunci, puterea dumnezeiască dintr-însul se face tot mai vădită; [...] devine tot mai mult asemenea cu Dumnezeu, se face fiu al lui Dumnezeu și moștenitor al vieții veșnice». (Protosinghelul Petroniu Tănase, *Ușile pocăinței, meditații duhovnicești la vremea Triodului*).

4. Activitate practică

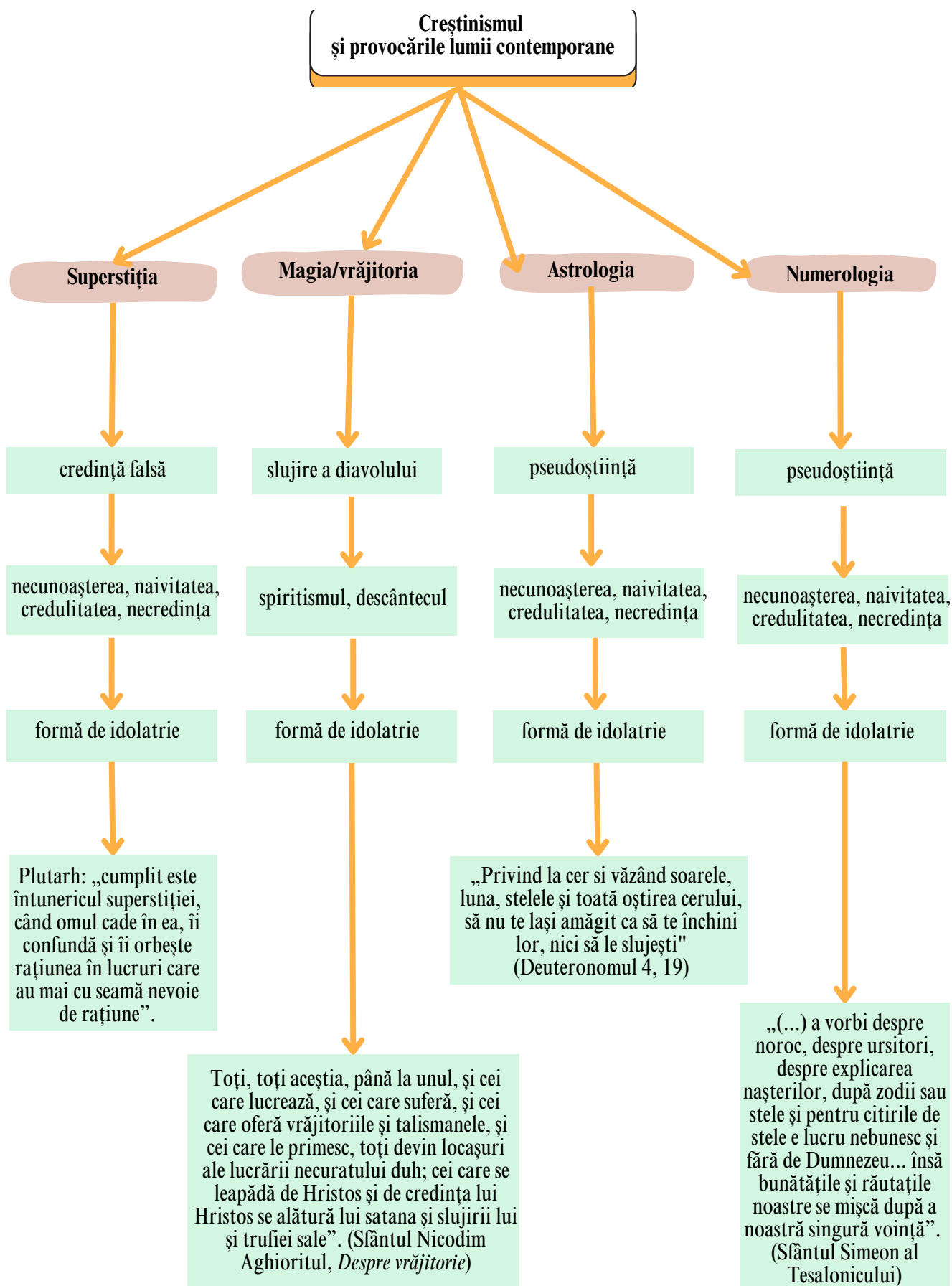
Folosind internetul, *Sfânta Scriptură* și calendarul creștin ortodox identifică, corespunzător fiecărei zodii, câte două sărbători creștine cu cruce roșie; Vei nota ceea ce descoperi pe o fișă care va cuprinde:

- a. intervalul calendaristic al zodiei; b. anotimpul intervalului respectiv;
- c. sărbătorile identificate; d. citate biblice care interzic astrologia;
- e. adaugă la Portofoliu rezultatul muncii tale.

1. Să recapitulăm

Recapitulare

- Toate subiectele sunt obligatorii
- Din oficiu 10 puncte
- Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

- Punctajul obținut:

.....

SUBIECTUL I (20 puncte)

Asociază fiecare termen din coloana (A) cu explicația corespunzătoare din coloana (B):

A

- a. superstiție
- b. magie
- c. descântec
- d. spiritism
- e. astrologie
- f. numerologie

B

1. formă de magie, cu ritual specific, prin care se invocă sufletele morților.
2. pseudoștiință conform căreia pozițiile relative ale obiectelor cerești ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană.
3. pseudoștiință, care se ocupă de studiul calitativ al cifrelor, de simbolistica acestora și de relațiile dintre situațiile, contextele, subiectele sau obiectele care dețin în alcătuire măcar o cifră.
4. ritual prin care se dorește vindecarea de boli, de stări de rău sau alungarea spiritelor rele.
5. chemarea numelui celui rău și acceptarea lucrării lui, prin diverse ceremonii.
6. credință falsă care are la bază necunoașterea, naivitatea, credulitatea sau necredința în Dumnezeu.
7. studierea corpurilor cerești și a originii universului.

SUBIECTUL II (30 puncte: A-24p; B-6p)

A. Selectează, dintre cuvintele/expresiile date între paranteze, pe cele potrivite, pentru a completa spațiile libere:

- a. Superstiția înseamnă necredință în Dumnezeu, învățăturii creștine, comportament necreștin și ridicol.
- b. Prin Magie sau vrăjitorie omul se leapădă de Dumnezeu și își pierde
- c. Spiritismul este condamnat categoric prin oprire de la Sfânta
- d. Practicarea astrologiei este o formă de magie și un
- e. este o formă de vrăjitorie și ghicire și o mască pseudoștiință.
- f. Superstiția, magia, descântecul, spiritismul, astrologia și numerologia sunt forme de

(denaturarea, vrăjitorie, numerologia, păcat, Euharistie, sufletul)

B. Alcătuiește o mărturisire de credință folosind activitățile practice pe care le-ai efectuat pe parcursul acestei unități. Vei formula mărturisirea de credință după modelul: Cred în Dumnezeu Cel atotputernic care mi-a dat viață și mă ocrotește și niciodată nu mă voi lăsa înșelat de superstiții.

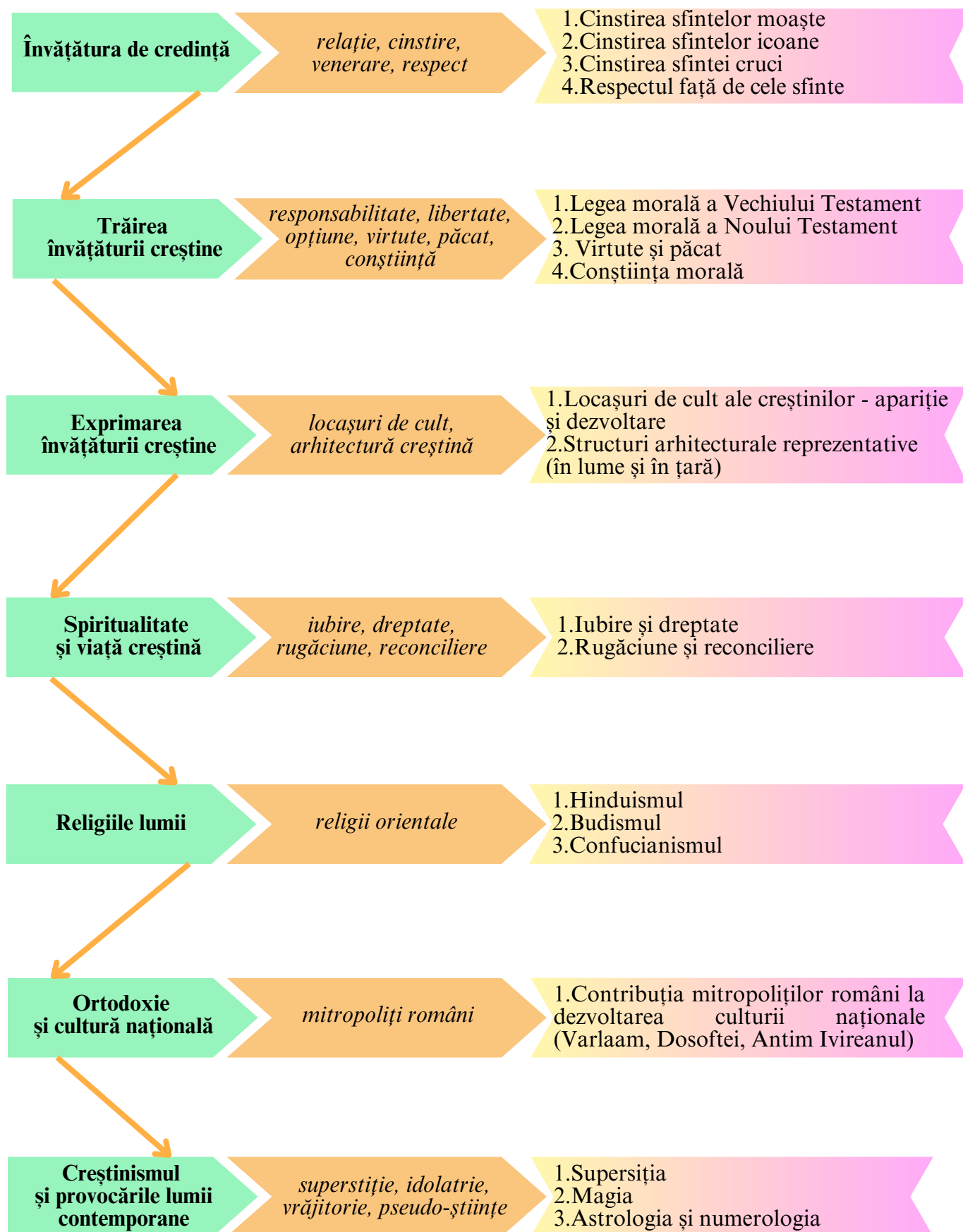
SUBIECTUL III (40 puncte)

Redactează un eseu liber, de 200 - 250 de cuvinte, cu titlul: *Provocările lumii contemporane - amenințare pentru suflet și mântuire*. În redactarea eseului vei avea în vedere: a) enumerarea a cinci provocări pentru un creștin, despre care ai învățat în această unitate; b) precizarea a cel puțin trei modalități de contracarare a acestor provocări; c) argumentarea rolului credinței adevărate în viața creștinilor.

1. Să recapitulăm

Recapitulare finală

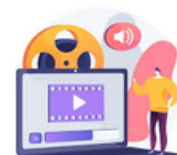
Evaluare finală

Dragi elevi, ați ajuns la finalul clasei a X - a!

De-a lungul anului școlar, ați aprofundat despre relația creștinului cu Dumnezeu prin cunoștințe noi despre cinstirea sfintelor moaște, a sfintelor icoane, a sfintei cruci și despre respectul față de cele sfinte. De asemenea, în lecțiile despre trăirea învățăturii creștine, ați studiat despre legea morală a Vechiului și a Noului Testament, ca fundament pentru o manifestare deplină a libertății, a opțiunii dintre virtute și păcat, a conștiinței morale, ca glas al lui Dumnezeu în om.

Învățătura creștină, exprimată prin existența locașurilor de cult și a stilurilor lor arhitecturale, prin iubire și dreptate, prin rugăciune și reconciliere, îl fac pe creștin un membru al Bisericii și un următor al Mântuitorului Hristos, în contact cu diversitatea exprimată de diferite religii orientale iar pe voi, ca elevi, vă provoacă la căutarea și ascultarea lui Hristos.

Contribuția mitropolitelor români la dezvoltarea culturii naționale este o moștenire valoroasă pentru fiecare creștin ortodox, moștenire care, împreună cu trăirea vie a credinței în comuniunea Bisericii, vă ajută să aveți discernământ, curaj și atitudine față de alte provocări ale lumii contemporane precum superstiția, magia, astrologia și numerologia.

Pentru evaluarea finală veți face, o prezentare a lecțiilor parcurse. Puteți alege să faceți această prezentare, oral, printr-un Power Point, printr-un videoclip sau printr-un colaj. Orice modalitate veți alege, veți avea în vedere următoarele detalii:

- organizarea în echipe de câte 4-5 elevi, indiferent de modalitatea de prezentare aleasă;*
- folosirea activităților practice sau a termenilor cheie de la fiecare lecție;*
- durata prezentării orale să nu depășească 15 minute;*
- prezentarea Power Point să conțină un slide (diapozitiv) dedicat fiecărei lecții;*
- în realizarea colajului vor putea fi folosite coli de hârtie A4, coli pentru desen, sau coli de flip-chart;*
- videoclipul va fi de trei minute și va conține sunet, imagini și termeni cheie corespunzători lecțiilor;*
- oferiți feed-back și apreciați-vă fiecare coleg pentru efortul depus.*
- (opțional) realizați împreună o expoziție, în clasă, cu titlul „Lumină spre cunoaștere și mântuire” care să conțină elemente reprezentative din lecțiile parcurse împreună cu profesorul de Religie.*

Criterii de evaluare	Punctaj	Da	Partial	Nu	Total
Prezentarea <u>conține</u> numărul de <u>lecții</u> corespunzător	30p				
Prezentarea este originală	10p				
Exprimarea/prezentarea sunt clare/cursive	10p				
Membrii echipei participă în <u>proportii</u> egale	20p				
Prezentarea se încadrează în precizările organizatorice	20p				
Oficiu	10p				

RESURSE
EDUCATIONALE
DESCHISE
RELIGIE

ISBN -978-630-354-110-5